

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

58 tomas

2015 m. birželio 12 d.

Turinys

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

NUOMONĖS

Regionų komitetas

111-oji plenarinė sesija, 2015 m. balandžio 16–17 d.

2015/C 195/01	Europos regionų komiteto nuomonė – Plėtros strategija ir pagrindiniai uždaviniai 2014–2015 m.	1
2015/C 195/02	Europos regionų komiteto nuomonė – 2011 m. baltosios knygos dėl transporto politikos įgyvendinimas	10
2015/C 195/03	Europos regionų komiteto nuomonė – Pieno sektoriaus ateitis	15
2015/C 195/04	Europos regionų komiteto nuomonė – Integruotas požiūris į Europos kultūros paveldą	22
2015/C 195/05	Europos regionų komiteto nuomonė – Europos Sąjungos teritorinės darbotvarkės 2020 įgyvendinimo gerinimas	30
2015/C 195/06	Europos regionų komiteto nuomonė – Efektyvaus išteklių naudojimo galimybės pastatų sektoriuje.	36

III Parengiamieji aktai

REGIONŲ KOMITETAS

111-oji plenarinė sesija, 2015 m. balandžio 16–17 d.

2015/C 195/07	Europos regionų komiteto nuomonė – Investicijų planas ir Europos strateginių investicijų fondas.	41
---------------	--	----

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

111-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2015 M. BALANDŽIO 16–17 D.

Europos regionų komiteto nuomonė – Plėtros strategija ir pagrindiniai uždaviniai 2014–2015 m.

(2015/C 195/01)

Pranešėjas:	Prof. Franz Schausberger (AT/EPP), Zalcburgo žemės atstovas Regionų komitete
Pamatinis dokumentas:	2014-2015 m. plėtros strategija ir pagrindiniai uždaviniai COM(2014) 700 final

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios politinės rekomendacijos

1. pabrėžia, kad vietos ir regionų atstovai atlieka pagrindinį vaidmenį plėtros procese, ir skatina plėtros šalis (Juodkalniją, buvusiąją Jugoslavijos Respubliką Makedoniją, Serbiją, Albaniją, Bosniją ir Hercegoviną, Kosovą ⁽¹⁾, Turkiją ir Islandiją) toliau dėti pastangas siekiant decentralizacijos ir regionavimo; mano, kad itin svarbu laikytis subsidiarumo principo;
2. atkreipia dėmesį į Europos Komisijos nuomonę, kad reikalingas konsolidavimo laikotarpis, ir ją remia, tačiau pabrėžia, kad tai nereiškia, jog galima nedaryti nieko. Šis penkerių metų laikotarpis turi būti suprantamas kaip intensyvaus ruošimosi etapas ir politinių priemonių, reikalingų norint atitikti narystės ES kriterijus, įgyvendinimas;
3. pabrėžia narystės ES perspektyvos, kaip stabilizuojančio veiksnio ir svarbios paskatos įgyvendinti būtinas politines ir ekonomines reformas, svarbą šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse;
4. primena savo rekomendaciją Komisijai rengiant būsimas plėtros strategijos ataskaitas detaliau išanalizuoti vietos ir regionų savivaldos įstaigų padėtį ir pažymi, kad būtina tęsti regionavimo ir decentralizavimo reformas plėtros šalyse, jas skatinant visapusiškai prisitaikyti ir įgyvendinti išsamią teisinę sistemą sukuriant tvirtus subnacionalinius valdymo lygmenis; pažymi, kad deleguotieji įgaliojimai turėtų atspindėti teksiančios atsakomybės lygį pradėjus taikyti Bendrijos teisyną vietos ir regionų lygmeniu;

⁽¹⁾ Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos Rezoliuciją Nr. 1244/99 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

5. siūlo glaudžiau bendradarbiauti, kartu vengiant darbo dubliavimo, su Europos Taryba, visų pirma su Vietos ir regionų valdžios institucijų kongresu, kuris sistemingai stebi, ar visos Europos Tarybos narės laikosi Vietos savivaldos chartijos nuostatų; rengiant ES poziciją dėl atitinkamų šalių turėtų būti atsižvelgta į Kongreso stebėsenos ataskaitų išvadas ir rekomendacijas;
6. palankiai vertina tai, kad pradėta taikyti nauja Pasirengimo narystei pagalbos priemonė, pagal kurią 2014–2020 m. laikotarpiu bus skirta 11,7 mlrd. eurų parama plėtros šalims, kad jos galėtų pasirengti stojimui ir vykdytų regionų ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą;
7. pripažindamas Adrijos ir Jonijos jūrų makroregioninės strategijos (EUSAIR) orientuojamąjį ir koordinuojamąjį vaidmenį, tikisi, kad ši strategija paskatins dalyvaujančių šalių kandidačių (Juodkalnijos, Serbijos ir Albanijos) ir potencialių kandidačių (Bosnijos ir Hercegovinos) spartesnę konvergenciją stojimo į ES procesuose, visų pirma turint omenyje administracinius gebėjimus ir atskiriems ramsčiams priskiriamas sritis. Be to tai, kad kiekvieną iš ramsčių bendrai koordinuoja viena šių šalių ir viena valstybė narė, suteikia galimybę keistis žiniomis ir mokytis planavimo ir ES fondų lėšų panaudojimo srityse;
8. ragina į pasirengimo narystei procesą tinkamai įtraukti šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių vietos ir regionų valdžios institucijas;
9. pripažįsta, kad visų lygmenų viešasis administravimas daugelyje plėtros šalių išlieka silpnas, jų administraciniai gebėjimai yra riboti, jos pasižymi dideliu politizavimu, korupcija ir skaidrumo stoka. Daugelyje narystės siekiančių šalių politizavimas centriniu ir vietos lygmeniu išlieka rimta problema; be to, reikia spręsti neaiškaus skirtumo tarp valstybės ir valdančiųjų partijų klausimą, nes jis kelia susirūpinimą, kuris mažina pasitikėjimą viešosiomis institucijomis;
10. pabrėžia, kad būtina stiprinti demokratines institucijas ir gerbti pagrindines teises ir teisinę valstybę, taip pat remti sąžiningus rinkimų procesus, skatinti tinkamą parlamentų, regioninių asamblėjų bei savivaldybių tarybų darbą bei siekti konstruktyvaus ir ilgalaikio įvairių politinių pažiūrų grupių dialogo. Reikia stengtis labiau įtraukti pilietinę visuomenę;
11. yra tvirtai įsitikinęs, kad būtina laikytis ES valstybių narių, šalių kandidačių, narystės siekiančių šalių ir kitų šalių gerų kaimyninių santykių principo ir atsižvelgti į šių šalių pasienio ir regioninio bendradarbiavimo plėtojimo naudą ir svarbą;

Konkrečios pastabos dėl plėtros šalių

Islandija

12. apgailestauja dėl Islandijos vyriausybės sprendimo *atsiimti savo paraišką dėl stojimo į Europos Sąjungą*;

Turkija

13. palankiai vertina nepertraukiamą Turkijos įsipareigojimą siekti ES narystės, ir tai rodo 2014 m. rugsėjo mėn. Turkijos priimta ES strategija, kuria siekiama atgaivinti Turkijos stojimo procesą, ir tai, kad 2014 metai buvo paskelbti „Europos Sąjungos metais“;
14. taip pat palankiai vertina tai, kad 2013 m. lapkričio mėn. pradėtos derybos dėl 22 skyriaus „Regioninė politika ir struktūrinių priemonių koordinavimas“, ir ragina dėti pastangas, kad būtų baigta rengti nacionalinė regioninės plėtros strategija; atsižvelgdamas į tai, atkreipia dėmesį į 2014 m. gruodžio mėn. Bendrųjų reikalų tarybos išvadas ir ragina Turkiją tęsti būtinas reformas, kurios bus naudingos ir vietos lygmeniu; ragina Turkiją visiškai įgyvendinti savo įsipareigojimus pagal Asociacijos susitarimo papildomą protokolą ir taip pat pripažinti Kipro Respubliką;
15. džiaugiasi, kad 2014 m. vietos rinkimai iš esmės buvo gerai organizuoti ir vyko taikiai, įskaitant ir šalies pietryčius; vis dėlto pabrėžia, kad rinkimų kampanija buvo prieštaringa ir įtempta; pažymi, kad kelete miestų kaltinimai sukčiavimu sukėlė protestus;

16. atkreipia dėmesį į tai, kad po 2014 m. vietos rinkimų išaugo miesto savivaldybių skaičius ir buvo išplėstos jų ribos; pabrėžia, kad tai turės įtakos subnacionalinio lygmens kompetencijai, ypač aplinkosaugos srityje;
17. pritaria tolesnėms priemonėms, skirtoms didinti skaidrumą, ir skatina toliau kovoti su korupcija, visų pirma vietos valdžios lygmeniu;
18. apgailestauja, kad nepadaryta pažanga perduodant galias vietos valdžiai ir kad fiskalinė decentralizacija ir toliau yra labai ribota;
19. ragina toliau dėti pastangas, kad RK darbo grupė su Turkija taptų Jungtiniu konsultaciniu komitetu;
20. apgailestaudamas atkreipia dėmesį į tai, kad 2013 m. vietos valdžios dalis sudarė mažiau nei 10 proc. valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų;
21. teigiamai vertina tai, kad PNPP įgyvendinančios institucijos buvo stiprinamos mokymais ir technine parama, ir rekomenduoja dėti daugiau pastangų didinant vietos valdžios institucijų administracinius gebėjimus;
22. nurodo, kad dėl Sirijos krizės Turkijoje labai pagausėjo pabėgėlių iš Sirijos, kurių iš viso yra daugiau nei 1 600 000; giria neįkainojamą Turkijos paramą pabėgėliams iš Sirijos, kurie yra svarbus išbandymas vietos pajėgumams ir ištekliams; pabrėžia, kad lemiamą vaidmenį atlieka vietos valdžios institucijos, kurioms reikalinga skubi centrinės valdžios ir užsienio humanitarinių organizacijų parama;
23. atkreipia dėmesį į tai, kad taikant PNPP II 2014–2020 m. laikotarpiu ši šalis toliau gaus pasirengimo narystei pagalbą, o preliminari finansavimo suma yra daugiau kaip 620 mln. eurų per metus; pabrėžia, kad pagal PNPP II pagalba bus skiriama pastangoms vykdyti reformas teisinės valstybės ir valdymo, konkurencingumo ir augimo srityse. Tačiau reikia didinti gebėjimus vietos lygmeniu bendrai finansuoti ES finansuojamus projektus;
24. atkreipia dėmesį į tai, kad reikia skirti daugiau išteklių decentralizacijos procesui užbaigti ir vietos vystymuisi remti;
25. atkreipia dėmesį į tai, kad dar ne visose savivaldybėse užbaigtas antrasis fiskalinio decentralizavimo etapas, ir pabrėžia, kad savivaldybėms reikalingas finansinis tvarumas, kad jos galėtų vykdyti joms perduotas pareigas;
26. apgailestauja, kad nevisiškai įgyvendinti reikalingi regioninės plėtros teisės aktai ir kad už regionų ekonominių vystymąsi atsakingi organai neturi pakankamų išteklių;
27. tikisi, kad Turkija aktyviai remis JT pastangas ieškant sąžiningo, visapusiško ir ilgalaikio Kipro klausimo sprendimo; ragina Turkiją pradėti savo pajėgų išvedimą iš Kipro ir JT perduoti apsuptą Famagustos teritoriją pagal JTSTR 550 (1984), nes toks žingsnis būtų pasitikėjimo stiprinimo priemonė ir reali abiejų bendruomenių taikos, ekonominio, socialinio ir regioninio augimo galimybė;
28. ragina Turkiją palaikyti gerus kaimyninius santykius su visomis kaimyninėmis šalimis, svarbią pasirengimo proceso narystei prielaidą, ypač kalbant apie grasinimų karo veiksmais Graikijai panaikinimą ir taip pat kalbant apie Kiprą; palankiai vertina tai, kad Regionų komiteto ES ir Turkijos darbo grupėje Turkijos vietos ir regionų valdžios institucijos rodo didelį atvirumą Europos Sąjungai; pritaria 2014 m. spalio 24 d. ir gruodžio 16 d. ES Tarybos išvadoms ir tvirtai remia 2014 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl Turkijos veiksmų, dėl kurių kyla įtampa Kipro Respublikos išskirtinėje ekonominėje zonoje (P8_TA(2014) 0052);

29. palankiai vertina teisinės sistemos pokyčius politinių partijų ir rinkimų kampanijų srityje; kartoja, kad svarbu 10 proc. sumažinti ribinę rinkimų normą; tai suteiktų galimybę visoms Turkijos visuomenės grupėms dalyvauti šalies politiniame gyvenime laikantis Kopenhagos politinių kriterijų;

30. pabrėžia, jog pirmenybė turėtų būti teikiama skirtingų tikėjimų ir skirtingų kultūrų dialogui visais lygmenimis, kaip priemonei, stiprinančiai pilietinę visuomenę ir tarptautines partnerystes; akcentuoja, kad ekumeninis patriarchytas yra vienas tokių svarbių dalyvių; ragina Turkiją imtis visų būtinų veiksnių paremti jo vaidmenį, be kita ko, sudarant sąlygas viešai naudoti jo bažnytinį pavadinimą, pripažįstant jo teisinį subjektiškumą ir leidžiant vėl atverti duris Chalkės seminarijai;

31. apgailestauja, kad praėjusiais metais Turkijoje smarkiai išaugo korupcija; pabrėžia, kad reikalinga tinkama kovos su korupcija teisinė sistema; taip pat apgailestauja, kad neužtikrinama minties ir sąžinės, spaudos ir tikėjimo laisvė, taip pat teisė laisvai burtis į taikius susirinkimus ir asociacijas;

Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija

32. vertina Komisijos ir Europos Parlamento rekomendacijas Tarybai pradėti stojimo derybas, pagrįstas 2013 m. buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos pažangos ataskaita, kurioje daroma išvada, kad ši šalis atitinka politinius kriterijus; pareiškia rimtą susirūpinimą dėl to, kad pastaruoju metu tiek centriniu, tiek vietos lygmenimis klausimas vis labiau politizuojamas ir kad riba tarp valstybės ir valdančiosios partijos interesų vis labiau blunka, o tai pakerta pasitikėjimą visų lygmenų valstybės institucijomis;

33. pabrėžia, kad geri kaimyniniai santykiai, įskaitant suderintą ir abipusiai priimtą pavadinimo klausimo sprendimą, remiant JT, tebėra labai svarbūs ir kad vietos ir regionų valdžios institucijos atliks konstruktyvų vaidmenį šioje srityje susilaikydamos nuo veiksnių ir pareiškimų, kuriais būtų pakertami geros kaimynystės santykiai su ES valstybėmis narėmis;

34. apgailestauja ir reiškia nepasitenkinimą dėl neseniai įvykusio šantažo ir telefoninio šnipinėjimo skandalo ir tikisi, kad vyriausybei pavyks skubiai paaiškinti, kas įvyko, kol toks incidentas dar nepadarė neigiamo poveikio Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos stojimo procesui;

35. yra susirūpinęs dėl augančio buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos piliečių nusivylimo ir mažėjančio susidomėjimo Europos integracija nepaisant reikšmingos pasirengimo narystei įtakos visų lygmenų politiniam gyvenimui;

36. remia galimybę integruoti buvusiąją Jugoslavijos Respubliką Makedoniją į Adrijos ir Jonijos jūrų makroregiono iniciatyvą;

37. palankiai vertina vietos savivaldos skyrių asociacijos ZELS atliktą darbą atstovaujant subnacionaliniam lygmeniui buvusiojoje Jugoslavijos Respublikoje Makedonijoje;

38. nori paremti Jungtinio konsultacinio komiteto ir Regionų komiteto pastangas padidinti vietos lygmens administracinius gebėjimus, visų pirma aplinkosaugos teisės aktų, švietimo, pagrindinių teisių, kovos su korupcija, mažumų teisių, kultūrinių teisių ir decentralizacijos srityse;

39. palankiai vertina vykstančias viešojo administravimo reformas ir viešojo administravimo reformos specialiosios darbo grupės veiklą; ketina prisidėti prie pastangų didinant administracinius gebėjimus vietos lygmeniu, kuriomis siekiama decentralizuoti valdymą (vienas pagrindinių Ohrido pagrindų susitarimo aspektų);

40. apgailestauja, kad dar nevisiškai įgyvendinti reikalingi regioninės plėtros įstatymai ir kad už regionų ekonominių vystymąsi atsakingi organai neturi pakankamų išteklių;

41. ragina dėti daugiau pastangų užtikrinant skaidrų kapitalo dotacijų paskirstymą vietos valdžios institucijoms;

42. apgailestauja, kad opozicija atsisako dalyvauti nuolatinėje parlamento veikloje, o tai kenkia demokratinei institucinei struktūrai vietos lygmeniu;

43. yra susirūpinęs, kad nepaisant teisėkūros pažangos, viešasis administravimas vis dar yra susiskaidęs ir jam daroma politinė įtaka; primygtinai ragina padidinti jo profesionalumą ir nepriklausomumą visais lygmenimis ir užtikrinti skaidrumo, nuopelnų ir nešališko atstovavimo principų laikymąsi; ragina vyriausybę patvirtinti viešųjų finansų valdymo reformos programą;

Juodkalnija

44. palankiai vertina įstatymo dėl Juodkalnijos teritorinės struktūros pataisais ir įstatymo dėl vietos savivaldos pataisų; nurodo, kad steigiant naujas savivaldybes reikia taikyti ir finansinio bei administracinio tvarumo kriterijus;

45. palankiai vertina 2014 m. priimtą veiksmų planą vietos savivaldos reformai įgyvendinti; džiaugiasi, kad Juodkalnija yra parengusi išsamią strateginę viešojo administravimo reformos programą. 2011–2016 m. viešojo administravimo reformos strategija apima valstybės administravimą ir vietos vadžią; ragina skubiai ją įgyvendinti;

46. teigiamai vertina tai, kad buvo patobulinti rinkimų teisės aktai ir pagaliau buvo priimtas įstatymas dėl savivaldybių tarybų narių rinkimų, ir apgailestauja, kad priimtame įstatyme nekalbama apie merų ir savivaldybių vadovų rinkimų kampanijų finansavimą; pabrėžia būtinybę įgyvendinti ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro rekomendacijas dėl rinkimų tvarkos laikantis Europos standartų ir geriausios patirties, įskaitant teisę dalyvauti rinkimuose nepriklausomo kandidato statusu, proporcingą viešąjį finansavimą, skirtą užtikrinti vienodas sąlygas visiems kandidatams, ir politinių partijų auditą;

47. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos savivaldos įstatymas turi būti suderintas su naujomis taisyklėmis dėl viešųjų paslaugų valdymo;

48. atkreipia dėmesį, kad Juodkalnijai reikia sustiprinti sukurtų pasirengimo narystei pagalbos priemonės struktūrų administracinius gebėjimus ir tinkamai jas parengti, kad jos galėtų panaudoti daugiau pasirengimo narystei lėšų;

49. nurodo, kad reikia sukurti skaidrią, veiksmingą ir atskaitingą vietos administraciją ir kad naujų savivaldybių kūrimo kriterijai turėtų apimti finansinį ir administracinį tvarumą;

50. palankiai vertina tai, kad parlamentas vienbalsiai priėmė rezoliuciją dėl Juodkalnijos europinės integracijos ir kad parlamento Europos integracijos komitetas vykdė konsultacinius klausymus, aptarė vyriausybės parengtą derybinių pozicijų projektą ir surengė viešas diskusijas dėl klausimų, susijusių su ES;

51. palankiai vertina tai, kad vyriausybė ir toliau daugiausia dėmesio skyrė narystės ES tikslui ir priėmė keletą strateginių dokumentų ES integracijos procese;

52. palankiai vertina tai, kad pilietinės visuomenės organizacijų atstovai toliau dalyvauja valstybės ir vietos administracijos veikloje, įskaitant darbo grupes dėl stojimo į ES derybų skyrių;

53. pabrėžia, kad Juodkalnija toliau aktyviai prisidėjo prie regiono stabilumo;

54. palankiai vertina tai, kad toliau rengiami labai sėkmingi Regionų komiteto ir Juodkalnijos jungtinio konsultacinio komiteto (JKK) posėdžiai, ir tikisi, kad artimiausiais metais bus užtikrintas abiem pusėms naudingas bendradarbiavimas su Juodkalnijos subnacionalinio lygmens valdžios institucijomis;

55. palankiai vertina bendros ataskaitos „Gebėjimų panaudoti pasirengimui narystei ES skirtas lėšas ir vietos lygmens administracinių gebėjimų gerinimas Juodkalnijoje“⁽²⁾ priėmimą JKK;

⁽²⁾ Cdr3127-2013_00_00.

56. džiaugiasi, kad 2014 m. spalio 27 d., Kotore (Juodkalnija), JKK posėdžiavo ketvirtą kartą ir aptarė veiksmų planą dėl 2014 m. savivaldos reformos ir vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą žemės ūkio, kaimo plėtros, ir visuotinės ekonominės svarbos paslaugų srityse;

57. džiaugiasi, kad vyriausybė deda daug pastangų dėl naujo įstatymo dėl vietos savivaldos, kaip buvo akcentuojama paskutiniame Jungtinio konsultacinio komiteto su Juodkalnija posėdyje 2014 m. spalio 27 d. Kotore;

58. apgailestauja, kad dėl didelio susiskaldymo šalies viduje opozicija boikotuoja parlamento darbą, o tai trukdo toliau vykdyti reformas; ragina visas valdančiąsias ir opozicijos partijas nenukrypti nuo šalies ES integracijos darbotvarkės palaikant tvarų dialogą ir konstruktyvų bendradarbiavimą visais lygmenimis;

Serbija

59. džiaugiasi, kad 2014 m. sausio 21 d. oficialiai prasidėjo derybos dėl narystės; palankiai vertina Serbijos pasirengimą ir dalyvavimą pirmojoje ES ir Serbijos tarpvyriausybiniame konferencijoje ir Serbijos vyriausybės pademonstruotą aukšto lygio pasirengimą ir dalyvavimą ES *acquis* peržiūros procese;

60. rekomenduoja Serbijos vyriausybei į stojimo procesą nuo pat pradžių įtraukti vietos lygmens ir Voivodinos autonominės provincijos atstovus;

61. palankiai vertina tai, kad naujoji vyriausybė tebėra visapusiškai įsipareigojusi tęsti ES remiamą dialogą su Priština, ir ragina visais lygmenimis tęsti reformas, susijusias su teisine valstybe, teismų sistema, kova su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu;

62. palankiai vertina naujos Viešojo administravimo ir vietos savivaldos ministerijos įsteigimą, tai pirmasis žingsnis siekiant veiksmingesnio viešojo administravimo vietos lygmeniu;

63. palankiai vertina 2014 m. sausio mėn. priimtą naują viešojo administravimo reformos strategiją, apimančią centrinio ir vietos lygmens organizacinę politiką, įskaitant decentralizaciją; primygtinai ragina naująją Viešojo administravimo ir vietos savivaldos ministeriją nustatant veiklą pagal veiksmų planą įtraukti visus suinteresuotuosius subjektus;

64. džiaugiasi, kad įsteigta speciali viešojo administravimo reformos grupė, kuri veikia kaip Europos Komisijos ir Serbijos politinio dialogo forumas, ir ragina šios grupės veiklą organizuoti subnacionaliniu lygmeniu;

65. apgailestauja, kad vis dar nepriimti teisės aktai, reglamentuojantys vietos valdžios institucijų darbuotojų statusą ir jų darbo užmokestį, ir neparengta vietos valdžios institucijoms skirta mokymo strategija;

66. pabrėžia, kad reikia daugiau dėmesio skirti vietos administracijos korupcijai ir kad susirūpinimą vis dar kelia prieš žurnalistus nukreipti grasinimai ir smurtas vietos lygiu;

67. pabrėžia, kad pagal PNPP II 2014–2020 m. laikotarpiu Serbija ir toliau gaus pasirengimo narystei pagalbą, kuri iš viso preliminariai sudarys 1,5 mlrd. eurų; tikisi, kad subnacionaliniu lygmeniu bus panaudota atitinkama pasirengimo narystei lėšų dalis;

68. pažymi, kad pasibaigus bendram valstybės parlamento ir Voivodinos provincijos asamblėjos procesui, atsižvelgiant į gruodžio mėn. Konstitucinio Teismo sprendimą, gegužės mėn. buvo paskelbtas persvarstytas Voivodinos statusas; vis dėlto apgailestauja, kad Voivodinos autonominės provincijos autonomija palyginti su ankstesne forma sumažėjo;

69. apgailestauja, kad iki šiol iki galo neišspręstas Voivodinos autonominės provincijos dalyvavimo teikiant finansavimą iš Serbijos nacionalinio biudžeto klausimas;

70. palankiai vertina tai, kad Voivodinos autonominė provincija toliau užtikrina aukšto lygio mažumų apsaugą ir kad tautinių mažumų padėtis iš esmės išliko gera;

71. reiškia susirūpinimą, kad vietos lygmens administraciniai ir valdymo gebėjimai nestiprėja, kad toliau esama didelių skirtumų tarp savivaldybių ir kad Nacionalinė decentralizacijos taryba bei Tarpžinybinė savivaldybių finansų komisija nesiima veiksmų;

72. palankiai vertina tai, kad 2015 m. bus įsteigtas Jungtinis konsultacinis komitetas su Serbija, kuris prisidės prie stojimo proceso ir bendradarbiaus su Serbijos vietos ir regionų atstovais; tikisi bendradarbiauti su Serbijos vietos ir regionų valdžios institucijomis;

73. palankiai vertina Nacionalinės konvencijos dėl Europos Sąjungos, kaip bendradarbiavimo su pilietine visuomene derybų dėl stojimo procese platformos, sukūrimą; ragina rengti platesnio masto konsultacijas pagal tinkamesnį tvarkaraštį;

Albanija

74. primygtinai ragina Albanijos valdžios institucijas užtikrinti rinkimų administravimo institucijų nepriklausomumą gerokai iš anksto prieš 2015 m. vyksiančius vietos rinkimus;

75. pažymi, kad atsižvelgiant į 2013 m. parlamento rinkimų metu padarytą pažangą, dar iki artėjančių 2015 m. vietos rinkimų Albanijai reikia įgyvendinti ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro rinkimų stebėjimo misijos rekomendacijas, visų pirma dėl rinkimų administravimo institucijų nepriklausomybės stiprinimo;

76. palankiai vertina naujo, už vietos reikalus atsakingo ministro paskyrimą;

77. džiaugiasi, kad padaryta pažanga decentralizacijos reformų srityje ir pradėtas vietos valdžios institucijų funkcijų pagal naują administracinę struktūrą patikslinimo darbas;

78. ragina dėti daugiau pastangų siekiant finansiškai tvariu būdu paspartinti vietos valdžios institucijų administracines reformas ir stiprinti jų administracinius gebėjimus; pažymi, kad šalies kandidatės statuso suteikimas Albanijai atveria galimybę vykdyti daugiau reformų viešojo administravimo, teismų nepriklausomumo, kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, taip pat žmogaus teisių, įskaitant mažumų teises, apsaugos srityse;

79. pripažįsta, kad 2013 m. visos vietos valdžios sektoriaus išlaidos sudarė maždaug 2,2 proc. BVP, pajamos ir toliau sudarė 0,8 proc. BVP, o daugiausiai pajamų vietos valdžios institucijos ir toliau gavo iš vietos mokesčių;

80. pabrėžia, kad įsteigtos vietos valdžios institucijos dar nepradėjo vispusiškai įgyvendinti naujojo valstybės tarnybos įstatymo;

81. apgailestauja, kad didelis politizavimas vis dar trukdo centrinės ir vietos valdžios institucijų santykiams, riboja vietos valdžios institucijų asociacijų vaidmenį ir daro poveikį šių asociacijų bendradarbiavimui;

82. ragina vietos valdžios institucijas plėtoti įtraukų dialogą su pilietine visuomene ir vietos bendruomenėmis;

83. apgailestaudamas pažymi, kad liepos mėn. priimtu teritorinės ir administracinės reformos įstatymu buvo iš esmės (nuo 373 iki 61) sumažintas vietos valdžios institucijų skaičius, panaikintos komunos ir palikta 12 dabartinių regionų, neatsižvelgiant į mažumų išreikštą susirūpinimą; pabrėžia, kad būtina išsaugoti vietos identitetą ir artimus ryšius su visuomene;

84. apgailestauja, kad vietos valdžios žmogiškųjų išteklių valdymas ir finansų kontrolė tebėra silpni;

Bosnija ir Hercegovina

85. palankiai vertina priimtą Bosnijos ir Hercegovinos prezidentūros rašytinį išsipareigojimą, kurį pasirašė politiniai vadovai ir patvirtino Bosnijos ir Hercegovinos parlamentas dėl priemonių, skirtų instituciniam funkcionalumui ir veiksmingumui užtikrinti, reformoms visais valdymo lygmenimis pradėti, taip pat dėl priemonių, skirtų susitaikymo procesui paspartinti ir administraciniams gebėjimams sustiprinti. Pabrėžia, kad dabar tampa įmanomas SAS įsigaliojimas ir ragina naujuosius vadovus susitarti su ES dėl plačios ir įtraukios reformų darbotvarkės gairių, kad šalis darytų pažangą;

86. pabrėžia, kad dėl didelio ir neveiksmingo viešojo sektoriaus, kurio įvairios kompetencijos sritys dubliuojamos nacionaliniu, regioniniu ir vietos ar kantonų lygmeniu (visų pirma federacijoje), toliau kyla pavojus fiskaliniam tvarumui;

87. atkreipia dėmesį į tai, kad dabartinė politinė situacija Bosnijoje ir Hercegovinoje kenkia šalies gebėjimui laikytis vieningos nuomonės ES klausimais. Svarbu tarp įvairių valdžios lygmenų sukurti ES reikalų koordinavimo mechanizmą;

88. nurodo, kad valdžios institucijų veiklą apibrėžiantys teisės aktai iš esmės atitinka Europos vietos savivaldos chartiją, tačiau jiems trūksta aiškumo dėl įgaliojimų paskirstymo tarp administracinių vienetų, kantonų ir savivaldybių ir kad savivaldybių finansinio nepriklausomumo lygis yra žemas;

89. apgailestauja, kad Bosnija ir Hercegovina, siekusi pagerinti funkcionalumą ir veiksmingumą visais valdžios lygmenimis, nepadarė jokios pažangos ir kad nepasiekė trijų pagrindinių tautų lygiateisiškumo, o tai yra labai didelė kliūtis institucijų ir valstybės funkcionavimui;

90. apgailestaudamas pažymi, kad bendras reformų tempas visais lygmenimis yra lėtas arba reformos nevyksta apskritai ir kad šalies valdžios institucijos nepadarė jokios pažangos kurdamos struktūrą, būtiną netiesioginiam ES fondų valdymui;

91. nepritaria tam, kad kai kurie politiniai atstovai visuose valstybės valdžios lygmenyse nuolat naudoja nesantaiką kurstančią retoriką ir kelia klausimą dėl Bosnijos ir Hercegovinos gebėjimų funkcionuoti kaip valstybei;

92. apgailestauja, kad 2014 m. spalio 12 d. rinkimai vyko nesilaikant sprendimo Sejdic – Finci byloje, o tai labai trukdo tolesniam ES ir Bosnijos ir Hercegovinos sistemų derinimui;

93. džiaugiasi aktyviu Brčko rajono dalyvavimu rengiantis narystei, jo tvirtu išsipareigojimu ir daug didesne nei kitų šalies administracinių vienetų pažanga įgyvendintų reformų srityje;

Kosovas⁽³⁾

94. palankiai vertina tai, kad pradėtas įgyvendinti ES ir Kosovo stabilizacijos ir asociacijos susitarimas;

95. džiaugiasi, kad Kosovas ir Serbija aktyviai ir konstruktyviai dalyvavo ES remiamame dialoge;

96. nurodo, kad 2013 m. rudenį Kosove sėkmingai suorganizuoti merų ir savivaldybių rinkimai, o 2014 m. birželio 8 d. – pirmalaikiai parlamento rinkimai;

97. pabrėžia, kad toliau buvo dedamos pastangos stiprinti vietos valdžios institucijų gebėjimus ir kad Vietos valdžios administravimo ministerija patobulino savo gaires savivaldybėms;

⁽³⁾ Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl Kosovo statuso ir atitinka Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos Rezoliuciją Nr. 1244/99 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo. Nepriklausomybės deklaracija.

98. pabrėžia, kad centriniu ir vietos lygmenimis ir toliau esama politinio kišimosi į viešąjį administravimą ir kad reikia dėti daugiau pastangų siekiant visapusiškai įgyvendinti atitinkamas korupcijos prevencijos ir sąžiningumo skatinimo valstybės tarnyboje nuostatas;
99. pabrėžia, kad Kosovo valdžios institucijos, ypač vietos lygmeniu, turi rodyti tvirtesnę įsipareigojimą apsaugoti kultūrinį ir religinį paveldą;
100. džiaugiasi, kad pirmą kartą vietos valdžios atstovai šiaurės Kosove buvo renkami vadovaujantis Kosovo įstatymais;
101. pabrėžia, kad vietos valdžios institucijos turi toliau dėti pastangas didinant skaidrumą sprendimų priėmimo procese, įgyvendinant decentralizaciją ir siekiant užtikrinti tinkamą paramą ir išteklius vietos valdžios institucijoms;
102. siekiant užkirsti kelią pasitikėjimo ES institucijomis mažėjimui tikisi greito paaiškinimo dėl neseniai EULEX atstovams pareikštų kaltinimų korupcija;
103. yra sunerimęs dėl to, kad nedaroma reikšmingos pažangos kovojant korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, o tai didelė kliūtis Kosovo demokratiniam, socialiniam ir ekonominiam vystymuisi;
104. džiaugiasi, kad padaryta tam tikra pažanga, visų pirma merų rinkimai vyko visame Kosove, ir kad augo ES finansuojamų projektų skaičius šalies šiaurėje; tačiau pabrėžia, kad dar reikia įsteigti Serbijos savivaldybių asociaciją, kuri turėtų išspręsti nereikalingų lygiagrečių struktūrų klausimą; tuo pat metu pažymi, kad toliau nuolat reikės dėti pastangas norint labiau suartinti albanų ir serbų bendruomenes;
105. rekomenduoja Kosovą įtraukti į visus regionų bendradarbiavimo forumus Vakarų Balkanuose, visų pirma į forumus, susijusius su vietos savivalda; be to, rekomenduoja Kosovą ir Kosovo savivaldybes įtraukti į Europos vietos valdžios organus, pavyzdžiui, Europos savivaldybių ir regionų tarybą arba Vietos ir regionų valdžios institucijų kongresą; remia Kosovo dalyvavimą ES programose, kurios sudarytų sąlygas Kosovui pasinaudoti nemažu finansavimu taip pat ir vietos lygiu;
106. palankiai vertina tai, kad 35 savivaldybėse paskirti pareigūnai Europos integracijos klausimams;

2015 m. balandžio 16 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė – 2011 m. baltosios knygos dėl transporto politikos įgyvendinimas

(2015/C 195/02)

Pranešėjas: Spyros Spyridon (EL/EPP), Poro miesto tarybos narys**I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS ⁽¹⁾**

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Transportas yra vienas pagrindinių ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos veiksmų

1. norėtų pabrėžti, kad žmonių ir prekių judumas yra būtina išankstinė sąlyga siekiant pagrindinių ES ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos tikslų ir užbaigiant kurti bendrąją rinką. Transportas prisideda prie Europos ir jos regionų konkurencingumo, o ES pasaulyje yra pradininkė šioje srityje;
2. atkreipia dėmesį į didelę transporto išlaidų prekėms ir namų ūkiams procentinę dalį: transporto išlaidos sudaro 13,2 proc. namų ūkių biudžeto ir beveik 15 proc. prekių kainos. Šiuo metu transportas 96 proc. vis dar priklauso nuo naftos, kurios didelė dalis išgaunama nestabiliuose pasaulio regionuose;
3. atkreipia dėmesį, kad nebuvo užsibrėžta tarpinių tikslų, o tai apsunkina padarytos pažangos vertinimą. Vis dėlto, paskyrus naująją Europos Komisiją ir artėjant baltosios knygos įgyvendinimo peržiūrai, numatyti sparčių permainų laikotarpiu (ekonomikos krizė, platesnio masto geopolitiniai įvykiai, darantys poveikį transporto sektoriui), dabartinės sąlygos leidžia atlikti tik dalinį pažangos vertinimą;
4. atkreipia dėmesį į tai, kad plataus užmojo baltosios knygos tikslai yra pažangos varomoji jėga. Komitetas taip pat pažymi, kad transporto politika ir aplinkos, inovacijų, socialinė politika bei ekonomikos politika yra glaudžiai tarpusavyje susijusios. Rekomenduoja šiuos tikslus susieti su priklausomybės nuo naftos, keliamo triukšmo, oro taršos mažinimo, sąnaudų mažinimo ir kovos su klimato kaita, vykstančia dėl išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų, tikslais;
5. rekomenduoja Europos Komisijai, atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą ir galbūt atnaujinant tikslus, atsižvelgti į naujus iššūkius, pavyzdžiui, į geopolitinius įvykius, transporto srautų pakeitimus, naujų konkurentų atsiradimą, socialinį dempingą ir ypatingas sąlygas, susiklosčiusias kiekvienoje valstybėje narėje ir regione. Komisija taip pat turėtų nustatyti tarpinius tikslus laikotarpiui po 2020 m.;
6. dėliaugiasi, kad Europos Komisija planuoja priimti keletą pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir iniciatyvų dėl geležinkelių ir oro transporto ir uostų politikos priemonių, ir ragina Europos Parlamentą ir Tarybą paspartinti procedūras, kad jos būtų kuo greičiau patvirtintos. Šios ES priemonės turėtų būti kuriamos laikantis subsidiarumo principo ir kuo labiau mažinant administracinę našta;
7. tačiau kartu Komitetas ragina bent jau tiek pat dėmesio skirti miesto viešajam transportui, kuris yra svarbiausia viešojo transporto sistemos dalis ir kuris gali daryti didžiausią tiesioginį poveikį aplinkai ir daugelio gyventojų gyvenimo kokybei tankiausiai apgyvendintuose ES regionuose;
8. atkreipia dėmesį, kad siekiant ES transporto ir logistikos sektorių padaryti konkurencingesniais kitų pasaulio regionų atžvilgiu, reikia užtikrinti laisvą prekių ir krovinių judėjimą visų pirma ES bendrojoje rinkoje.

⁽¹⁾ Prašytume atkreipti dėmesį į tai, kad Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „Komiteto nuomonėse dėl pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų [...] įvertinama, ar pasiūlymas atitinka subsidiarumo ir proporcingumo principus“.

Transporto kokybė daro poveikį regionų konkurencingumui, o regionų konkurencingumas lemia transporto kokybę

9. norėtų pabrėžti vietos ir regionų valdžios institucijų platesnį vaidmenį planuojant miestų ir regionų transportą ir judumo srityje bei jų lemiamą svarbą užtikrinant žmonių gyvenimo kokybę ir regiono konkurencingumą. Vietos ir regionų valdžios institucijos atsakingos už tinklų planavimą ir priežiūrą, transporto priemonių stovėjimo vietas ir prieinamumą bei už aplinkos standartų įgyvendinimo stebėseną ir todėl turi dalyvauti remdamosi partneryste ir daugiapakopiu valdymu. RK ragina aktyviau įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į sprendimų priėmimo procesą;

10. pažymi, kad transporto planavimas miestų centruose yra tiesiogiai susijęs su miestų ir teritorijų planavimu. Komitetas norėtų dar kartą atkreipti dėmesį į Tvaraus judumo mieste planavimo koncepciją (įskaitant kainodarą), pagal kurią ES turėtų skatinti siekti suderinamumo, tačiau tai neturėtų būti privalomojo pobūdžio;

11. pakartoja, kad norint visoje Europoje užtikrinti aukštos kokybės transportą, būtina siekti, kad vietoms, iš kurių išvyksta ir į kurias vyksta eismo srautas, būtų skiriamas toks pat dėmesys ir parama kaip transeuropiniam transporto tinklui. Reikia teikti visapusišką paramą šioms išvykimo ir atvykimo vietoms ir jose valdyti visų transporto rūšių ir tipų transportą;

12. atkreipia dėmesį į tai, kad, nors baltojoje knygoje teigiama, kad siekiant ateities gerovės būtina visuose regionuose užtikrinti veiksmingą transportą, Europos Komisija transporto sektorių vis dažniau vertina kaip bet kurį kitą laisvosios rinkos segmentą ir ne tik vertinant valstybės pagalbą. Viešojo transporto paslaugų teikėjai (viešajam sektoriui priklausantys subjektai), dažnai atsiduria keblioje padėtyje, kadangi privatūs veiklos vykdytojai valdo pelningas transporto rūšis ir maršrutus (kartais dempingo kainomis siekdami užsitikrinti būsimą monopolinę padėtį), tuo tarpu viešojo sektoriaus subjektams ir kai kuriems vežėjams (įskaitant viešojo sektoriaus) tenka eksploatuoti tik nelabai pelningus maršrutus ir jungtis. Jei laikysimės nuostatos, kad baltojoje knygoje transportas vertinamas ne tik kaip komercinis sektorius, bet ir kaip priemonė, padedanti ES ir įvairiuose jos regionuose užtikrinti konkurencingumą ir gerovę, būtina iš esmės keisti požiūrį į viešuosius veiklos vykdytojus arba juos laikyti lygiaverčiais privatiems veiklos vykdytojams. Logiška, kad privatūs veiklos vykdytojai transportą laiko tik potencialiu komercinio pelno šaltiniu neatsižvelgdami į būtinybę užtikrinti įvairių regionų ir apskritai visos ES konkurencingumą;

13. pritaria nemotorinių transporto priemonių propagavimui (važiavimui dviračiais, vaikščiojimui) trumpais atstumais, kadangi jos suteikia ekologiškesnių, pigesnių ir neretai greitesnių alternatyvų. Atitinkami transporto tinklai ir priemonės, skirti paskatinti keisti žmonių mąstyseną, padės pasiekti šį tikslą, visų pirma dėl šios transporto priemonės propagavimo ir naudojimo;

14. pritaria tam, kad, vežant krovinius ilgais nuotoliais turi būti skatinamas įvairių tvaraus transporto rūšių derinimas ir perėjimas nuo kelių transporto prie tvaresnių transporto rūšių, pavyzdžiui, geležinkelių, jūrų ir upių transporto;

15. norėtų pabrėžti tinkamų ir pakankamai finansuojamų transporto tinklų ir priemonių svarbą demografinių ir geografinių problemų turinčioms vietovėms, pavyzdžiui, retai apgyvendintoms, esančioms salose, atokiausiomis, pasienio ir kalnų vietovėms, kadangi tai yra vienas svarbiausių veiksnių siekiant teritorinės sanglaudos. Poveikį transportui darančiose ES politikos srityse ir programose nepakankamai atsižvelgta į šių regionų poreikius. Komitetas norėtų teigti, kad reikia atidžiai planuoti siekiant aplinkosauginius reikalavimus suderinti su transporto paslaugų teikėjams taikomais reikalavimais ir nustatyti pagrįstus tarifus naudotojams;

16. pabrėžia, kad, atsižvelgiant į tai, naujosiose valstybėse narėse vis dar nėra kokybiškų pagrindinių transporto jungčių – ir ne tik TEN-T, bet ir svarbiausių vietos ir regionų lygmens jungčių (miesto aplinkelių, funkcinė regioninės ir vietinės reikšmės kelių tinklų, nuo kurių priklauso darbo jėgos judumas, ir kt.) – kurios yra svarbiausias šių regionų konkurencingumą lemiantis veiksnys, būtina šiose valstybėse laikytis visiškai kitokio požiūrio nei senosiose valstybėse narėse, kuriose tokia infrastruktūra jau yra, siekiant spręsti transporto problemas ir skatinti šį sektorių plėtoti naujosiose valstybėse narėse;

17. pabrėžia didelę tarpvalstybinių transporto jungčių vietos ir regionų lygmeniu svarbą pasienio regionų sanglaudai ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo plėtojimui ir atkreipia dėmesį į tai, kad, deja, rengiant 2020–2014 m. tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas į tai nebuvo deramai atsižvelgta;

18. pažymi, kad reikia stengtis užtikrinti aukštus transporto standartus pažeidžiamoms gyventojų grupėms, taip pat ir su demografinėmis problemomis susiduriančiuose regionuose;

19. pabrėžia, kad patikima, lanksti ir kokybiška transporto sistema yra neatsiejama nuo turizmo pramonės konkurencingumo;

20. nusivylęs, kad pažanga kuriant skirtingų transporto rūšių bilietų sistemą, ypač daugiaryšio transporto srityje, kertant regionų ar valstybės sienas yra menka; tikisi reikšmingos pažangos šioje srityje iki 2020 m.;

21. atkreipia dėmesį į tai, kad pasiekta labai nedidelė pažanga teikiant informaciją apie daugiaryšį vežimą ir bilietų pardavimą visoje Europoje ir į tai, kad šiuo metu daugelyje valstybių narių vis dar nėra nacionalinės nustatytų transporto tvarkaraščių sistemos, kurioje būtų pateikti visi šalyje galiojantys transporto tvarkaraščiai ir kuri padėtų rasti tinkamas jungtis ir užsisakyti viešojo transporto bilietus kelionėms atitinkamoje valstybėje. Informacija apie daugiaryšį transportą yra viena iš priemonių, galinčių gerokai padidinti keleivių suinteresuotumą naudotis viešuoju transportu. Be to mano, kad kuriant šias informacines sistemas ir užtikrinant jų sąveiką reikėtų ne tik atsižvelgti į statistinę informaciją, kurią suteikia nustatyti tvarkaraščiai, bet ir pasinaudoti plačiomis galimybėmis, kurias suteikia informacija, kurią bus galima gauti pasinaudojant GNSS sistemomis, įskaitant Europos palydovinę navigacijos sistemą Galileo;

22. palankiai vertina keleivių teisių srityje pasiektą pažangą. Vis dėlto Komitetas pažymi, kad pačios teisės ir informacija apie jas išlieka fragmentiškos, priklausomai nuo transporto rūšies, todėl ragina siekti nuoseklumo, kad būtų patogiau naudotojams; taip pat prašo plačiau taikyti šias Europos Sąjungos suteikiamas teises valstybėse narėse, kurios iki šiol naudojasi visomis galimomis išimtimis, kad galėtų riboti šių teisių taikymą;

23. pabrėžia, kad sudėtingiausi su kelionių informacija ir bilietų pardavimu susiję etapai yra „pirmojo ir paskutiniojo kilometro“ etapai, t. y. kelionės atkarpos, už kurias atsakomybė tenka vietos ir regionų valdžios institucijoms. Todėl vietos ir regionų valdžios institucijos turi būti įtrauktos į atskirų sprendimų įgyvendinimą ir peržiūrą, kad būtų užtikrintas visos sistemos veikimas;

24. apgailestauja, kad tik keturios valstybės narės geležinkelių keleivių teisių reglamentą taiko visa apimtimi, ir primygtinai ragina visas kitas valstybes nares atsakyti naudotis išimtimis;

25. nurodo, jog dėl nesuderintų valstybių narių standartų iškraipoma konkurencija, galimai nukreipiami srautai ir daromas poveikis aplinkai, susisiekimui bei administravimui;

26. sukūrus gerą transporto infrastruktūrą ir geras galimybes ja naudotis, visi regionai taps ekonomiškai stipresni ir patrauklesni tiesioginėms investicijoms, taip padidindami savo konkurencingumą ir konkurencinę visos ES padėtį;

27. mano, kad būtina aiškiai nustatyti nacionalinių vykdymo užtikrinimo įstaigų kompetenciją dėl tarptautiniais maršrutais keliaujančių keleivių teisių;

Integruotos, patikimos, ekologiškos ir saugios Europos transporto sistemos kūrimas

28. pažymi, kad Europos regionuose transporto tinklai yra susiskaidę ir nevienodai išsivystę, ypač geležinkelio ir kelių transportas; konkurencijai paskatinti reikalingi kokybiški transporto tinklai ir lanksčios finansinės priemonės, todėl mano, kad labai svarbu plėtoti TEN-T tinklą, visų pirma siekiant sustiprinti krovinių geležinkelių transportą ir plėtoti regioninių oro uostų tinklą;

29. pritaria išorės sąnaudų (socialinių ir aplinkosaugos, įskaitant susijusių su eismo įvykiais, oro ir triukšmo tarša, grūstys) internalizavimui ir principams „naudotojas moka“ ir „teršėjas moka“, kad rinkos siūlomos galimybės derėtų su tvarumo reikalavimais. Šiuo požiūriu reikėtų išanalizuoti, ar papildomomis priemonėmis galima palaipsniui įvesti privalomą suderintą sąnaudų internalizavimo sistemą, taikomą kroviniams automobiliams visame tarpmiestinio transporto tinkle, kad būtų išvengta dabartinės situacijos, kai tarptautiniai vežėjai, norėdami netrukdomi važiuoti Europos mokamais keliais, privalo turėti Eurovinjetę, penkias nacionalines vinjetes ir aštuonis skirtingus elektroninius kelių mokesčių rinkimo prietaisus ir sutartis dėl kelių mokesčių;

30. pabrėžia ne tik kelių transporto saugos srityje pasiektą pažangą, bet ir valstybių narių teisės aktų ir standartų, pavyzdžiui, dėl pavojingų krovinių vežimo, skirtumus. Komitetas dar kartą ragina kurti mokslinį sąnaudų internalizavimo modelį, visų pirma kelių eismo įvykių srityje;

31. atkreipia dėmesį į tai, kad keleivių transporto, visų pirma oro transporto, keleivių sauga priklauso ne tik nuo techninės kokybės, bet taip pat ir nuo reguliaraus įgulų vertinimo ir nuolatinio saugos standartų tobulinimo, ir ragina kompetentingas institucijas imtis neatidėliotinių veiksmų šiose konkrečiose srityse;

32. palankiai vertina iniciatyvą „Shift2Rail“ ir propaguojamą „Mėlynosios juostos“ projektą, kartu atkreipia dėmesį į tai, kad pažanga pereinant prie geležinkelių ir vandenų transporto ar jūrų transporto, nors keliai ir dangus perkrauti, yra nepakankama. Todėl reikia skatinti plėtoti ir sukurti TEN-T tinklą, suvienodinti skirtingų geležinkelio administracijų taikomus kriterijus ir taisykles ir sudaryti palankesnes sąlygas naujiems veiklos vykdytojams laisvos konkurencijos srityje. Traukiniai ir laivai gali dar labiau padėti siekti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir nelaimingų atsitikimų mažinimo tikslų;

33. džiaugiasi praktiškai įgyvendinama programa „Europos infrastruktūros tinklų priemonė (EITP)“, tačiau nerimauja, kad Junkerio plane numatyta iš EITP ir taip jau nepakankamo biudžeto, kad būtų sukurtas transeuropinis transporto tinklas, perkelti 2,7 mlrd. EUR; todėl apgailestauja dėl akivaizdžiai nepakankamų Europos Sąjungos investicijų į veiksmingą ir tvarią transporto sistemą ir į perėjimą prie ekologiškos ekonomikos;

34. atsižvelgdamas į Europos Audito Rūmų neseniai paskelbtą ataskaitą, ragina valstybes nares imtis priemonių vandens transporto kliūtims (susijusioms su tiltais, užtvankomis, upių pločiu ir kt.) šalinti, koordinuoti veiksmus, užbaigti infrastruktūros projektus ir įgyvendinti priežiūros planus;

35. pažymi, kad nepateikiama nuorodų nei į integruotą jūrų ar vidaus vandenų ir oro transportą, nei į vandens lėktuvų kūrimą ir ragina į tai atsižvelgti atliekant transporto planavimo darbus;

36. pritaria Bendro Europos dangaus iniciatyvai ir ragina Europos Komisiją pateikti skaidrią laiko tarpinių paskirstymo sistemą, kad konkurencijos tikslais būtų galima geriau pasinaudoti oro uostais. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad dėl vėluojančių pakilimų ir nusileidimų didėja sąnaudos, ir ragina išanalizuoti galimą skrydžių didesniame aukštyje poveikį aplinkai dėl į troposferą išmetamų teršalų;

37. ragina koordinuoti veiksmus siekiant stiprinti daugiarūšį vežimą, visų pirma kuriant būtinas jungtis su transporto mazgais (pavyzdžiui, oro uostais, uostais ir įvairių transporto rūšių centrais), ir pabrėžia būtinybę koordinuoti veiksmus prie valstybių narių sienų, o tokį koordinavimą galėtų užtikrinti Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės (ETBG);

38. itin teigiamai vertina pasiektą pažangą ieškant alternatyvių finansavimo šaltinių ir metodų stambiems transporto projektams, kuriems reikalingas ilgalaikis planavimas ir finansavimas. Vis dėlto Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad laikomasi skirtingo požiūrio skatinant alternatyvius šaltinius ir kad pagalba nėra skiriama progresyviai, t. y. atsižvelgiant į transporto priemonės alternatyvaus varymo būdo ekologiškumą. Todėl rekomenduoja veiksmingiau remti transporto rūšis, kurios neišmeta teršalų arba jų išmeta mažiau, taip pat tas, kurioms jau sukurta patikimai veikianti infrastruktūra (pvz., tramvajai ir troleibusai);

39. pabrėžia, kad su transporto sektoriumi susijusių teisės aktų pasikeitimai ir technologijų raida pareikalaus iš naudotojų naujų žinių. Siekdamas užtikrinti visapusišką baltosios knygos įgyvendinimą, Komitetas ragina valstybes nares ir Europos Komisiją rengimo ir planavimo etapais atsižvelgti į tęstinio mokymo poreikius ir jiems reikalingas išlaidas;
40. pažymi, kad sparčiai keičiasi darbo sąlygos transporto sektoriuje, ir ragina Europos Komisiją ir valstybes nares suderinti standartus ir socialines teises, kad pagerėtų darbo sąlygos ir būtų užkirstas kelias nesąžiningai konkurencijai;
41. pabrėžia, kad, norint ekologiškesnio transporto, reikia tuo pačiu metu imtis priemonių, skirtų skatinti naudotis viešuoju transportu, taip pat skatinti mokslinius tyrimus švaresnių degalų ir veiksmingesnių variklių srityje. Todėl svarbu įgyvendinti politiką, kuria būtų skatinama naudotis hibridinėmis transporto priemonėmis ir elektrifikuotu geležinkelių transportu;
42. pabrėžia technologinių inovacijų, pagrįstų alternatyviaisiais degalais ir atnaujinta infrastruktūra siekiant sukurti tvarią, ekologišką ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką, kad Europos įmonės didintų eksporto apimtį, skatintų ekonomikos augimą ir kurtų darbo vietas;

Europa turėtų eksportuoti savo sėkmingą transporto modelį

43. dar kartą pareiškia, jog pritaria Europos Sąjungos pastangoms tarptautiniu lygmeniu eksportuoti savo transporto modelius aktyviai dalyvaujant tarptautiniuose forumuose;
44. Aukštais standartais pagrįsta Europos transporto tinklų kokybė ir sauga yra pavyzdys trečiosioms šalims ir kartu padeda didinti Europos visuomenės saugą ir gyvenimo kokybę. Europos standartų eksportas ir tarptautinių rinkų atvėrimas kartu stiprina Europos pramonės konkurencingumą;
45. pažymi, kad transporto sektorius yra nepaprastai sudėtingas, apimantis infrastruktūrą, informacines technologijas, mokslinius tyrimus ir inovacijas, transporto priemonių specifikacijas ir naudotojų elgseną, ir tai tik keletas dalykų. RK ragina valstybes nares ir ES institucijas skirti pakankamai dėmesio šių įvairių sričių koordinavimui, nustatant kuo mažiau biurokratinių procedūrų ir glaudžiai bendradarbiaujant su vietos ir regionų valdžios institucijomis, kad būtų galima pasiekti optimalių rezultatų.

2015 m. balandžio 16 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė – Pieno sektoriaus ateitis

(2015/C 195/03)

Pranešėjas: René Souchon (FR/PSE), Overnės regiono pirmininkas

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

I. APLINKYBIŲ APŽVALGA***Padėties pieno produktų rinkoje raida***

- pažymi, kad savo 2014 m. birželio 13 d. ataskaitoje COM(2014) 345 final, parengtoje remiantis 2014 m. kovo viduryje turėtais duomenimis, Europos Komisija pareiškė, kad pieno rinkos padėtis trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu yra palanki ir kad kvotų panaikinimas turėtų vykti sklandžiai. Komisija pripažįsta, kad liko neišspręstų klausimų, tačiau mano, kad šiame etape dar per anksti vertinti kvotų panaikinimo poveikį ir pageidauja palaukti 2018 m., kad galėtų pateikti naujų pasiūlymų dėl teisės aktų;
- mano, kad labai palankią rinkos ir kainų padėties raidą nuo 2014 m. kovo mėn. iš esmės pakeitė trys veiksniai: didelė pasaulinės produkcija, sumažėjusi paklausa pasaulio mastu ir Rusijos paskelbtas embargas. Smarkiai didėjant Europos gamybai, dėl šių trijų aspektų jau ir taip žemos pieno kainos dar labiau mažėja;
- atkreipia dėmesį į tai, kad 2015 m. pirmąjį pusmetį numatomas pieno produktų kainų ir atsargų sumažėjimas, kuris gali būti didesnis nei 2009 m., be to, šis mažėjimas gali labai skirtis valstybėse narėse, o kartais net ir toje pačioje valstybėje narėje;

Pieno sektoriaus teisės aktų rinkinio įgyvendinimas

- atkreipia dėmesį į Komisijos ataskaitos teiginį, kad privalomų sutarčių sudaroma nedaug, o tai trukdo subalansuoti gamintojams palankų jėgų santykį. Kooperatyvai, į kuriuos pristatoma daugiau nei 60 proc. Europoje pagaminamo pieno, nesilaikė sutartinių išpareigojimų ir gamybos ribojimo, iš anksto pranešdami, kad jie surinks visą kooperatyvų narių pieną. Visa tai labai riboja pieno teisės aktų rinkinio priemonių poveikį;
- mano, kad 2014 m. labai padidėjusios pieno gamybos ir surinkimo apimtys visoje Europos Sąjungoje rodo, kad sutarčių sistema neturi ir neturės poveikio bendram pasiūlos valdymui Europos Sąjungoje, kadangi nuo šiol pienininkystės įmonės atvirai konkuruoja tarpusavyje;
- atkreipia dėmesį į tai, kad galutinėje pieno maisto grandinės grandyje – rinkodaros sektoriuje – vartotojui parduodamas pienas ir pieno produktai dažnai naudojami pirkėjams pritraukti – jie parduodami mažomis kainomis ir šis kainų mažinimas daro atvirkščią poveikį visai grandinei iki gamybos sektoriaus ir galiausiai būtent jis nukenčia dėl tokios agresyvios komercinės politikos padarinių – daugeliu atvejų gamintojo gaunama suma nepadengia jo gamybos sąnaudų;
- teigia, kad specialių priemonių, priimtų reaguojant į Rusijos paskelbtą embargą (jos neįtrauktos į pieno teisės aktų rinkinį) aiškiai nepakanka atsižvelgiant į nuostolius, patirtus nuo 2014 m. rugpjūčio mėn.;
- laikosi nuomonės, kad dar mažai naudojamosi pieno teisės aktų rinkinyje suteikiama produktų su saugoma kilmės vietos nuoroda (SKVN) pasiūlos reguliavimo galimybe (pvz., tik trijų sūrių Prancūzijoje ir dviejų Italijoje atvejais), ir norėtų, kad Europos Komisija suteiktų daugiau informacijos apie kitus šiuo metu nagrinėjamus prašymus, ir ragina propaguoti šią galimybę valstybėse narėse, o Komisiją – supaprastinti galimybes dalyvauti saugomos kilmės vietos nuorodos (SKVN) ir saugomos geografinės nuorodos (SGN) sistemose;

Perspektyvos po pieno kvotų sistemos panaikinimo

Trumpuoju laikotarpiu:

Poveikis pieno gamybai Europos Sąjungoje

9. pabrėžia, kad analizė, atlikta 2013 m. rugsėjo 24 d. konferencijai „Europos pieno sektoriaus vystymasis po 2015 m.“ ir ataskaita COM 2014–2024 rodo, kad ES pieno gamybos augimui visų pirma įtakos turi pasaulio rinka, kuri sudaro tik 7 proc. visos pasaulinės pieno gamybos, bet yra labai konkurencinga. Pieno milteliai sudaro du trečdalius visos svarbiausių pasaulio eksportuotojų – ES, Naujosios Zelandijos ir JAV – tiekiamos produkcijos. EBPO ir FAO prognozuoja, kad iki 2023 m. pasaulinė pieno produktų paklausa augs beveik 2 proc. per metus. Ir toliau būtina nustatyti ir plėtoti naujas rinkas, didinti ES dalį pasaulinėje rinkoje, užtikrinti sąžiningą prieigą ES eksportuotojams ir skatinti eksporto augimą. Žinių perdavimo, mokslinių tyrimų, inovacijų ir priemonių, skirtų kokybei ir ženklinimui pagerinti tobulinimas suteiks papildomos pridėtinės vertės ES pieno produktams ir pagerins jų konkurencingumą vidaus bei pasaulio rinkose;

10. pažymi, kad šioje 2013 m. rugsėjo mėn. analizėje numatoma, jog laikui bėgant ir vis didėjant pieno gamybos Europos Sąjungoje apimčiai, pienas bus perdirbamas į didesnės pridėtinės vertės produktus ir tai bus nuostolinga neperdirbto pieno gamintojams;

11. atkreipia dėmesį, kad analizėje pripažįstama, kad pieno produktų tiekimo grandinės dalyviams tenka vis labiau nevienoda pridėtinės vertės dalis ir didesnę jos dalį gauna perdirbėjai;

12. primena, kad yra plačiai pripažįstama, kad panaikinus kvotų sistemą pieno gamyba dar labiau bus sutelkta didesniuose ūkiuose ir tam tikruose ES regionuose;

13. mano, kad ES neturi parengusi specialių priemonių, kurios leistų suvaldyti pieno supirkimo kainų svyravimą;

14. taip pat pažymi, kad didelė dalis pastarojo meto Europos investicijų pieno sektoriuje skiriama pieno miltelių džiovimo bokštams, o ne pieno perdirbimui į didelės pridėtinės vertės produktus, pavyzdžiui, sūrių gamybai (palyginimui: 50 proc. miltelių gamybai, o sūrių – 20 proc. ⁽¹⁾);

15. remdamasis Danijos pavyzdžiu mano, kad gamybos sutelkimas didesniuose ūkiuose savaime neužtikrina veiksmingumo ir pajamų;

Numatomas poveikis teritorijoms ir šalutinis poveikis:

16. pabrėžia, kad keletas tyrimų patvirtina ⁽²⁾, jog laikotarpiu po pieno kvotų sistemos panaikinimo pieno gamyba bus sutelkta didžiausio produktyvumo vietovėse, kuriose plačiai išvystyta pieno gamyba ir mažiausios pieno supirkimo kainos, o nepalankiuose ūkininkauti ir pažeidžiamuose regionuose, visų pirma kalnų, ji sumažės arba bus nutraukta. Atkreipia dėmesį, kad šiuose regionuose, neatsižvelgiant į tai, ar jie nutolę, kalnų ar atokiausi regionai, pieno gamyba yra sunkiai pakeičiama veikla, kuri atlieka svarbų vaidmenį ir socialiniu, ir aplinkos požiūriu;

17. apgailestauja, kad nėra arba atlikta labai nedaug konkrečių atvejų tyrimų dėl mažiau palankių ūkininkauti vietovių ateities, kai laipsniškai bus nutraukta pieno gamyba, o 2014 m. Komisijos ataskaitoje tik daroma išvada, kad „dar per anksti nustatyti, ar pieno sektoriaus teisės aktų rinkinys turėjo didelį poveikį pieno sektoriui nepalankiuose ūkininkauti regionuose“.

18. labai susirūpinęs, kad nėra parengta konkrečių tyrimų apie padėtį regionuose, kuriuose pieno gamyba ne tik atlieka lemiamą vaidmenį kuriant ir išsaugant darbo vietas, bet ir yra kitų ekonomikos sektorių, pavyzdžiui, turizmo, strateginis svertas. Retai būna nurodyta, kiek šiose vietovėse yra ūkių ir darbo vietų, be to, niekada nepaaiškinama, kaip šios vietovės prisideda prie viešųjų gėrybių kūrimo (vandens kokybė, biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio puoselėjimas, produktų kokybė, ekologiškas turizmas, regionų rinkos ir t. t.) arba prie kitų ekonomikos sektorių veiklos;

19. pažymi, kad naujausiuose Komisijos ir ekspertų tyrimuose numatomas vis spartesnis pieno gamybos mažėjimas beveik visose Europos Sąjungos rytų šalyse (išskyrus Lenkiją), nors pienininkystė dažnai šiose šalyse yra pagrindinė žemės ūkio veikla. Dėl šios priežasties bus sunkiau kaimo vietovėse išlaikyti gyventojus;

20. taip pat mano, kad būtina nedelsiant kiekybiškai įvertinti, kiek bendrai darbo vietų bus prarasta „tarpinėse“ augalininkystės ir gyvulininkystės zonose panaikinus pieno gamybą ir perėjus prie grūdinių kultūrų gamybos;

⁽¹⁾ Komisijos ataskaita „ES žemės ūkio rinkų perspektyvos 2014–2024 m.“, p.

⁽²⁾ „Sušvelnintas laipsniškas pieno kvotų sistemos panaikinimas Europos Sąjungoje“, *Progress Consulting and Living prospects* tyrimas Regionų komitetui, 2014 m. lapkričio mėn.

21. atkreipia dėmesį į tai, kad galiojančios apsaugos sistemos priemonės, pavyzdžiui, valstybės intervencijos arba privataus sandėliavimo pagalbos priemonės, netinka nuolatinio nepastovumo ar krizės problemoms spręsti pieno sektoriuje, kurio padėtį dar labiau pablogino Rusijos nustatytas embargas, ypač nepalankus Baltijos šalims ir Suomijai;

Vidutinės trukmės laikotarpiu:

22. pažymi, kad naujausiose Europos Komisijos paskelbtose prognozėse, nepaisant kvotų sistemos panaikinimo, numatomas nedidelis Europos gamybos augimas, visų pirma dėl kai kuriose valstybėse narėse vis didėjančių su aplinkos apsauga susijusių apribojimų. Vis dėlto gamybos padidėjimas 2014 m. rodo, kad gera pieno kaina ir pašarų požiūriu palankūs metai lėmė visiškai nenumatytą labai didelį pieno perteklių;

23. atkreipia dėmesį į Komisijos prognozes, kad 2016–2024 m. laikotarpiu vidutinė pieno kaina turėtų siekti apie 350 eurų už toną numatant, kad kainos svyruos nuo 300 iki 400 eurų už toną aštuonerius metus iš dešimties, o dvejus metus iš dešimties šis svyravimas bus dar didesnis;

24. mano, kad toks kainų svyravimas, jo sukelti dideli pokyčiai ir netikrumas, kuris vyrauja pieno ir pieno produktų sektoriuje visoje Europoje, yra nesuderinami su didelėmis investicijomis į ūkius ir su naujų gamybos ūkių kūrimu; tai ypač palies kalnų regionus arba labai atokius, turinčius daugiausiai kliūčių ir mažiausiai galimybių užtikrinti masto ekonomiją, regionus;

25. be to, pažymi, kad Europos Sąjungos įmonės turi konkuruoti su kitais pasaulio eksportuotojais, kurie, nors ir nėra gausūs, yra labai stiprūs (Australija, JAV, Naujoji Zelandija), istoriškai turintys galimybes patekti į Azijos rinkas ir darantys didelę įtaką pasaulio pieno produktų rinkos kainoms;

26. mano, kad nereikia painioti pasaulinės rinkos augimo ir pasaulinės paklausos augimo: paklausa vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu yra gana pastovi, tuo tarpu pasaulinės rinkos raida yra mažiau nuspėjama ir priklauso tik nuo 7 proc. gamybos ir perviršio kelete gamybos šalių;

27. laikosi nuomonės, jog nepriimtina, kad Europoje pieno supirkimo kainoms tokios didelės įtakos turi pasaulinės kainos, nors 90 proc. Europos Sąjungoje pagaminto pieno parduodama Europos rinkoje;

Su vykstančiomis derybomis dėl prekybos susitarimų susiję pavojai ir galimybės Europos pieno sektoriuje

28. mano, kad pieno produktų paklausai ir eksporto galimybėms įtakos turės šiuo metu vykstančių derybų dėl įvairių laisvosios prekybos susitarimų ir regioninės prekybos susitarimų rezultatai;

29. pabrėžia, kad pagrindinis šių susitarimų keliamas pavojus Europos pienininkystei ir vartotojams – tai žemesni europiečiams numatyti kokybės ir maisto saugos standartai, taip pat pieno pramonės reikalavimas nepripažinti saugomų kilmės vietos nuorodų (SKVN);

30. taip pat mano, kad ES derybų įgaliojimuose minimas susitarimas dėl suderinimo ir esminio muitų sumažinimo, dėl kurio šiuo metu deramasi su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, atveria pieno sektoriui galimybių, tačiau kartu kelia jam pavojų, susijusį su pieno produktų muitais, kurie Europos lygmeniu kur kas didesni, tuo tarpu JAV parama pieno gamintojams sustiprinta JAV 2014–2018 m. žemės ūkio įstatymu (angl. *Farm Bill*);

31. atkreipia dėmesį, kad Europos Sąjunga jau baigia sudaryti ekonominės partnerystės susitarimą su Vakarų Afrika, kuriame numatyta panaikinti maito mokesčius bent 75 proc. į šios grupės šalis eksportuojamos ES produkcijos, įskaitant pieno miltelius. Tačiau dėl didesnės ES eksporto apimties susilpnės pienininkystės ir smulkiųjų pieno ūkių vystymasis šio regiono šalyse ir padidės kaimo gyventojų migracija į didžiuosius miestus ir į Europą;

II. PASIŪLYMAI IR POLITINĖS REKOMENDACIJOS

Visapusiškai išnaudoti Europos turimas priemones

Padidinti apsaugos lygį

32. pabrėžia, kad pagal naująją BŽŪP (2014–2020 m.) pieno sektoriui taikomos apsaugos sistemos yra derinamos su reguliavimo sistema, kad Komisija galėtų reaguoti į išskirtines aplinkybes;
33. mano, kad dabartinės apsaugos lygis (217 eurų už toną) yra per žemas ir negalėtų užtikrinti saugumo, jei smarkiai sumažėtų pieno kainos;
34. siūlo Komisijai užtikrinti, kad intervencinė kaina labiau atspindėtų gamybos išlaidas ir būtų pritaikyta prie rinkos pokyčių. Reikėtų peržiūrėti nuo 2008 m. nekeistą dabartinę intervencinę kainą, siekiant atsižvelgti į didėjančias gamybos sąnaudas, ir nuolat ją persvarstyti;

Pieno teisės aktų rinkinio priemonių tobulinimas

35. teigia, kad šalims, nusprendusiems, kad pieno tiekimo sutartys turi būti privalomos, jose sukurtos gamintojų organizacijos nepadėjo pasiekti tikslo, dėl kurio jos buvo sukurtos, nes perdirbėjai ir toliau tiesiogiai derėjosi dėl sutarčių su gamintojais primesdami jiems labai trumpus sutarčių terminus ir nesuteikdami pieno kainų garantijų. Todėl siūlo ne sudarinėti tiesiogines gamintojų ir pieno perdirbėjų sutartis, o, kaip tai daroma Kvebeke, steigti regionines ir teritorines gamintojų organizacijas, susijusias ne tik su pieno perdirbimo veikla, kurioms būtų suteikti daug didesni derybiniai įgaliojimai;
36. mano, kad labai svarbu stiprinti gamintojų organizacijų poziciją, kad jos galėtų ekonomikos srityje atlikti aiškų vaidmenį reguliuojant kainas ir valdant pasiūlą;
37. siūlo padidinti sutarčių sudarymo veiksmingumą taikant priemonę visame pieno sektoriuje, visų pirma didiesiems mažmenininkams;
38. siūlo skatinti gamintojų dalyvavimą ir integraciją organizacijose, kurios galėtų perdirbti pieną sumažindamos pieno grandinės grandžių skaičių;
39. siūlo skatinti ES pieno produktų vidaus vartojimą ir patvirtinti ženklavimo, nurodant išsamią informaciją apie kilmę, gamybos metodą, naudojamus pramoninius procesus ir t. t., taisykles;
40. siūlo uždrausti rinkodaros sektoriui vykdyti veiklą, susijusią su pieno ir pieno produktų nuvertinimu, siekiant, kad vykdant prekybos politiką jais nebūtų naudojamosi pirkėjams pritraukti;

41. siūlo pagerinti Europos pieno rinkos stebėjimo centro (angl. *European Milk Market Observatory*) veikimą ir suteikti būtinas priemones, kad šis centras veiksmingai dalyvautų valdyme, o ne tik vykdytų *ex post* stebėjimo funkciją. Centras šiuo tikslu turėtų įdiegti veiksmingą išankstinio perspėjimo sistemą ryškėjantiems krizės požymiams nustatyti, kuri priimant sprendimus dėl krizės valdymo priemonių suteiktų svarbios informacijos. Šiuo tikslu labai svarbu, kad centras teiktų duomenis tikruoju laiku ir siauresniu nei valstybių narių mastu siekiant atsižvelgti į Europos regionų padėties įvairovę. Komisija turi informuoti valstybes nares ir suinteresuotuosius subjektus apie išankstinius perspėjimus ir nedelsiant imtis būtiniausių priemonių;

Visapusiškai pasinaudoti pirmojo ramsčio priemonėmis

42. primena, kad valstybės narės gali nuspręsti teikti savanorišką susietąją paramą pieną gaminantiems ūkininkams neviršydamas tam tikros pagal pirmąjį ramstį išmokoms skirto nacionalinio biudžeto ribos ir skirti iki 5 proc. nacionalinio išmokoms skirto biudžeto išmoką gamtinių kliūčių turinčioms vietovėms. Pagal ES labiausiai nutolusiems regionams skirtą POSEI (pranc. *Programme d'Options Spécifiques à l'Éloignement et l'Insularité*) programą sudaromais susitarimais siekiama spręsti su geografinėmis ir ekonominėmis kliūtimis susijusias problemas, o ne padėti įveikti krizę, kilusią dėl nereguliuojamos pieno rinkos;

43. mano, jog norint pripažinti, kad atokiausiuose regionuose susidaro papildomų gamybos ir perdirbimo sąnaudų, reikia skirti programai POSEI papildomų išteklių, kuriais būtų galima kompensuoti pieno gamintojams rinkų reguliavimo panaikinimo nuostolius ir suteikti jiems garantiją išlikti konkurencingais kitų Europos gamintojų atžvilgiu;

44. vis dėlto baiminasi, kad, jei kiekviena šalis galės pati pasirinkti, Europos Sąjungos ūkininkams bus skiriama labai įvairaus pobūdžio ir dydžio parama ir pernelyg dažnai bus perskirstoma mažai tiesioginių išmokų palyginti su gamybos sąnaudų skirtumais;

Visapusiškai pasinaudoti antrojo ramsčio priemonėmis

45. pažymi, kad valstybės narės gali atsižvelgti į konkrečius pieno sektoriaus poreikius taikydamos strateginį metodą: jos gali sudaryti specialias temines paprogrames, skirtas, pavyzdžiui, riboti pieno sektoriaus restruktūrizavimą;

46. atkreipia dėmesį, kad paramos vietovėms, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, schemose numatytos prarastas pajamas ir papildomas gamybos išlaidas kompensuojančios išmokos;

47. mano, kad ši priemonė turi būti taikoma ir pieno gamintojams, jeigu jie vykdo veiklą vietovėje, kurioje esama gamtinių kliūčių. Šios išmokos yra ypač svarbios siekiant išvengti žemės ūkio paskirties žemės apleidimo ir kaimo gyventojų skaičiaus mažėjimo;

48. tačiau pažymi, kad Europos Sąjungos lygmeniu labai sumažinti kaimo plėtros politikai skirti biudžeto ištekliai, o tai gali pavėlinti ūkių modernizavimą ir neleisti šiems ūkiams tenkinti aplinkos apsaugos reikalavimus;

49. siekdamas perspektyvios ateities, skatina tvarias investicijas į ūkius ir mokslinių žinių sklaidą ūkininkams, kad būtų padidintas primilžis ir ūkio našumas, pavyzdžiui, įrengiant geresnę melžimo įrangą, taikant geresnius veisimo metodus, naudojant IRT sistemas ir užtikrinant saugesnę darbo aplinką; todėl remia papildomas Europos Komisijos ir EIB priemonės, kuriomis siekiama šiam sektoriui suteikti investicijų ir likvidumo;

50. baiminasi, kad antrojo ramsčio priemonėms taikomas bendro finansavimo reikalavimas gali paskatinti didelius skirtumus tarp gamintojų, kadangi valstybių narių biudžeto ištekliai yra skirtingi;

51. pripažįsta, kad įvairių sričių ES politika turi nuosekliai spręsti klimato kaitos ir apsirūpinimo maistu saugumo klausimus, ir rekomenduoja remti mažiausiai anglies dioksido išmetančias ir labiausiai aplinką tausojančias pieno gamybos sistemas;

52. rekomenduoja, taikant ilgalaikį strateginį požiūrį, plėsti paramą, skiriamą pieno gamybos sektoriui nepalankiuose ūkininkauti regionuose, ir sustiprinti teisinę sistemą;

Kitos priemonės

53. siūlo stiprinti „Vaisių ir daržovių, bananų ir pieno tiekimo švietimo įstaigoms pagalbos programą“ ir apgailėstauja, kad Europos Komisija savo 2015 m. darbo programoje nusprendė sustabdyti su šiuo klausimu susijusį pasiūlymą dėl teisės akto, šiuo metu svarstomą Europos Parlamente ir Taryboje, kol bus žinomi vaisių ir pieno tiekimo mokykloms programų vertinimo rezultatai;

54. mano, kad pieno tiekimas mokykloms gali turėti realų poveikį regionų lygmeniu, kadangi taip vietos ir regionų valdžios institucijoms būtų tikslingai tiekiami aplinkos požiūriu aukštos kokybės vietos produktai pasinaudojant trumpomis tiekimo grandinėmis ir suteikta galimybė atkurti vaikų ryšį su žemės ūkiu;

55. mano, kad reikėtų visapusiškai išnaudoti mokslinių tyrimų priemones siekiant sukurti naujoviškus didelės pridėtinės vertės pieno produktus sparčiai augančiose rinkose, pavyzdžiui, medicininius dietinius produktus ir maisto produktus kūdikiams ir sportininkams;

56. mano, kad reikia teikti pirmenybę moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms, kad perdirbėjai galėtų geriau konkuruoti pasaulyje;

Ne Europos Sąjungoje taikomos priemonės

57. pažymi, kad Jungtinėse Amerikos Valstijose 2014 m. buvo peržiūrėtas Žemės ūkio įstatyme numatytas paramos pieno sektoriui mechanizmas. Naujojoje pieno gamintojų maržos apsaugos programoje siūloma pieno gamintojams mokėti išmoką, kai pieno kainos ir pašarų sąnaudų skirtumas yra mažesnis nei tam tikra nustatyta suma. Maisto produkto minimali marža yra užtikrinama viešosiomis lėšomis; gamintojai gali pasirinkti aukštesnes maržas savo lėšų sąskaita. Šios naujos nuostatos, kuriomis nenustatomos ribos didelėms bandoms, padidins JAV gamybą ir eksportą;

58. pabrėžia, kad Kanadoje gamybos priderinimas prie vidaus rinkos ir pieno kainos indeksavimas atliekami remiantis realiomis gamybos sąnaudomis, o ne pasaulinėmis kainomis. Šis mechanizmas leidžia užtikrinti daug pastovesnę ir didesnę pieno kainą nei Europoje. Šio pasiūlos reguliavimo mechanizmo veikimą užtikrina gamintojų, kiekvienoje provincijoje susibūrusių į vieną rinkodaros valdybą, organizacija;

59. siūlo Europos Komisijai vadovautis šiais modeliais persvarstant paramos būdus ir pieno gamintojų organizacijų jungimą į struktūras pagal didžiuosius gamybos regionus sistema;

Pasiūlymai Europos lygmeniu

60. pabrėžia, kad Europos Parlamento žemės ūkio komitetas 2013 m. sausio 23 ir 24 d. priėmė kompromisinį pakeitimą dėl Dantin pranešimo (vienas BRO) dėl priemonės, pagal kurią numatyta gilios krizės atveju skirti paramą gamintojams, savanoriškai sumažinantiems savo gamybą;

61. siūlo sukurti Europos naujų ūkių kūrimo observatoriją, kuri analizuotų su naujų ūkių kūrimu pieno sektoriuje susijusius duomenis;

62. mano, kad Europos pieno tarybos pasiūlyta rinkų atskaitomybės programa, kuri turi būti taikoma, kai pieno rinkai iškyla disbalanso grėsmė, yra lankstus ir mažai lėšų reikalaujantis pasiūlymas, kurio įgyvendinamumas ir veiksmingumas turėtų būti išanalizuotas remiantis 2014 m. duomenimis;

63. kadangi savanoriški gerosios praktikos kodeksai nėra veiksmingi, rekomenduoja Europos Komisijai pateikti pasiūlymų, kuriais būtų užtikrinama, kad su visais maisto tiekimo grandinės, įskaitant skystą pieną ir pieno produktus, dalyviais būtų elgiamasi teisingai ir būtų apribota konkurenciją iškraipanti praktika, kuri nėra suderinama su tvarių tiekimo grandinių išsaugojimu;

64. ypač abejoja vieno bendro žemės ūkio rinkų organizavimo teikiamomis galimybėmis, visų pirma susijusiomis su 219, 221 ir 222 straipsniais, tokio pobūdžio pasiūlymui įgyvendinti;

Išvados

65. teigia, kad daugelyje valstybių narių ir regionų pieno gamyba yra pagrindinis regionų ekonomikos ir žemės ūkio pridėtinės vertės ramstis. Pieno perdirbimas į daugybę rūšių sūrių, gaminamų laikantis ilgaamžių ir kiekvienam Europos regionui ir tautai būdingų specifinių tradicijų, labai prisideda prie teritorijų tapatybės išsaugojimo ir formuoja teigiamą Europos žemės ūkio maisto produktų pramonės įvaizdį pasaulyje. Be to, sūrių gamybos sektorius padeda išsaugoti užimtumą kaimo vietovėse, užtikrina kraštovaizdžio apsaugą ir apriboja žemės ūkio paskirties žemės praradimą dėl urbanizacijos;

66. rekomenduoja Europos institucijoms nedelsiant sukurti lanksčias ir veiksmingas priemones pieno rinkai ir kartu pieno gamintojų pajamoms stabilizuoti ištikus krizei; pavyzdžiui, padidinti rizikos valdymo priemonių veiksmingumą, ypatingą dėmesį skiriant pajamų stabilizavimui, kad būtų suvaldytas rinkos kainų svyravimas ir (arba) užtikrinta pieno kainų apsauga; siekiant užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą, reikia vykdyti supaprastinimą, mažinti administracines procedūras ir atsikratyti biurokratizmo;

67. rekomenduoja ES institucijoms, siekiant remti Europos pieno produktų, paženklintų oficialiais kokybės ženklais (SKVN, SGN ir kt.), eksportą į trečiąsias šalis, skatinti investicijas į eksporto logistines platformas, remti specialistų mokymą ir sudaryti palankias sąlygas reklaminiams veiksams, orientuotiems į besiformuojančias rinkas;

68. rekomenduoja ES institucijoms sustiprinti Europos produktų su SKVN ir SGN apsaugą sudarant tarptautinius susitarimus siekiant užtikrinti klastojimo prevenciją ir kovoti su europietišku produktų imitacija;
69. prašo kalnuotoms, taip pat į šiaurę nuo 62° šiaurės platumos esančioms pieno gamybos vietovėms suvienodinti kompensacines išmokas už nuolatinės gamtines kliūtis, sugrąžinti paramą pieno surinkimui (bendrai finansuojamą pagal BŽŪP), remti produktų su nuoroda „pagaminta kalnų vietovėje“ populiarinimą, tačiau kartu užtikrinti pakankamą apsirūpinimo maistu lygį;
70. prašo parengti didelį kaimo plėtros planą Baltijos valstybėms, Bulgarijai, Rumunijai, Slovėnijai ir didžiąjai Lenkijos daliai ir Graikijai. Šiose šalyse yra daug mažas bandas laikančių ūkių, kurių daugumoje gaminamas pienas ir kurių padėtis panaikinus kvotų sistemą gali būti sudėtinga, nors šie gyvulininkystės ūkiai šiuo metu yra kaimo bendruomenių pagrindas.

2015 m. balandžio 16 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė – Integruotas požiūris į Europos kultūros paveldą

(2015/C 195/04)

Pranešėja:	Cristina Mazas Pérez-Oleaga (ES/EPP), Kantabrijos autonominės srities ekonomikos reikalų, mokesčių ir užimtumo ministrė
Pamatinis dokumentas:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Integruoto požiūrio į Europos kultūros paveldą
	COM(2014) 477 final

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Kultūros paveldo įvairovė ir integruotas požiūris

1. palankiai vertina komunikatą „Integruotas požiūris į Europos kultūros paveldą“, kuriame keliami du tikslai: pirma, įvertinti socialinį ir ekonominį kultūros paveldo poveikį, ir, antra, atkreipti dėmesį į tai, kad Europoje vyksta lemiami pokyčiai, taigi ji turi įveikti kultūros paveldo srityje kylančius iššūkius laikydamasi strateginio, bendro ir integruoto požiūrio. Komitetas ypač teigiamai vertina tai, kad komunikate pabrėžiama, jog svarbu pasinaudoti galimybėmis, kurios leis skatinti pažangų, tvarų ir integracinį augimą, ir tai, kad jame raginama visapusiškai pasinaudoti kultūros paveldui skirtais Europos fondais. Europos regionų komitetas pritaria Komisijos nuomonei, kad siekiant užtikrinti dalijimąsi gerąja patirtimi reikia užtikrinti glaudesnę ir koordinuotą bendradarbiavimą tiek vietos, tiek Europos lygmeniu, ir šiuo tikslu siūlo su juo bendradarbiauti;

2. pripažįsta jau senai vykdomą rezultatų davusį Europos Tarybos atliktą darbą skatinant kultūros paveldą ir ragina ir toliau glaudžiai bendradarbiauti tiek teisėkūros, tiek praktikos srityje. Atsižvelgdamas į komunikate nagrinėjamą klausimą, Komitetas atkreipia dėmesį į Faro pagrindų konvenciją dėl kultūros paveldo apsaugos, kuria saugomos visos Europoje egzistuojančios kultūros paveldo formos, kurios kartu sudaro bendrą atminimo, abipusio supratimo, tapatybės, bendruomenės jausmo ir kūrybiškumo pagrindą⁽¹⁾. Be to, ERK atidžiai seka UNESCO pasaulinį kultūros ir kultūros pramonės forumą, kurio tikslai atitinka Europos regionų komiteto poziciją, kad įgyvendinant laikotarpio po 2015 m. vystymosi darbotvarkę būtina visapusiškai į ją integruoti kultūros ir kultūros paveldo klausimą griežtai laikantis subsidiarumo principo⁽²⁾;

3. pabrėžia vaidmens, kurį turi atlikti visi valdymo lygmenys, aktyviai dalyvaujant suinteresuotiesiems subjektams, svarbą saugant ir remiant Europos kultūros paveldą, taip pat, atsižvelgiant į XXI amžiaus iššūkius, panaudojant kultūros paveldo įvairovę ekonomikai atgaivinti. Pagal Lisabonos sutartį Sąjunga gerbia turtingą savo kultūros ir kalbų įvairovę bei užtikrina, kad Europos kultūros paveldas būtų saugomas ir turtinamas⁽³⁾. Sąjunga prisideda prie valstybių narių kultūrų klestėjimo, gerbdama jų nacionalinę ir regioninę įvairovę, ir subsidiarumo principą, kartu iškeldama bendrą kultūros paveldą⁽⁴⁾. Būtent kultūros, istorinė ir socialinė įvairovė paskatins ateities inovacijas ekonomikos, mokslo, meno ir politikos srityse, taip pat kasdieniame gyvenime;

⁽¹⁾ Europos Tarybos Kultūros paveldo vertės visuomenei pagrindų konvencija, Faro, 2005 m. spalio 27 d.

⁽²⁾ Florencijos deklaracija „Kultūra, kūrybiškumas ir tvarus vystymasis. Moksliniai tyrimai, inovacijos ir perspektyvos“, trečiasis UNESCO pasaulinis kultūros ir kultūros pramonės forumas (FOCUS), 2014 m. spalio 4 d.

⁽³⁾ ES sutarties 3 straipsnio 3 dalis.

⁽⁴⁾ SESV 167 straipsnis.

4. pabrėžia, kad kultūros paveldas yra neatsiejama kultūros ir kūrybos sektorių dalis, jį sudaro materialių, nematerialių ir gamtos iš praeities perimtų išteklių, turto ir žinių visuma, jis gali pakeisti savivaldybių, miestų ir regionų „veidą“, labai padėti įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ tikslus ir sustiprinti socialinę sanglaudą. Kultūros paveldas – bendra vertybė, bendras turtas, kuris, jį pripažinus, gali padėti plėtoti ateities viziją. Paveldo išsaugojimas, jo įvertinimas, ilgaamžiškumo užtikrinimas yra bendras uždavinys, atsakomybė ir tikslas. Kalbant apie ES valstybių narių kultūros paveldo apsaugą ir išsaugojimą, Komitetas pritaria komunikatui, kad reikia pabrėžti Sutarties 36 straipsnio⁽⁵⁾, Tarybos reglamento (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto⁽⁶⁾ ir Direktyvos 2014/60/ES dėl neteisėtai iš valstybės narės teritorijos išvežtų kultūros objektų grąžinimo svarbą;

5. mano, kad kultūros paveldo vaidmuo vis dar nepakankamai įvertintas. Vis mažėja su kultūros paveldu susijusiems tikslams įgyvendinti skiriama valstybės pagalba. Suprantant, kad kultūros paveldas turi ne vien tik ekonominę vertę, ir tai, kad sumažinus skiriamą biudžetą jam gali būti padarytas neigiamas poveikis, taip pat reikia ieškoti naujų finansavimo būdų siekiant išsaugoti didžiulį Europos Sąjungos kultūros paveldą. Komitetas taip pat palankiai vertina Europos Komisijos pasiektą pažangą, visų pirma teisėkūros priemones, ir tai, kad atsižvelgiant į valstybės pagalbos modernizavimo programą, pagalba kultūrai ir paveldo išsaugojimui įtraukta į Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą (BBIR)⁽⁷⁾ kaip nauja pagalbos kategorija; tokiais pokyčiais patvirtinama, pirma, kultūros paveldo, kaip darbo vietų kūrimo veiksnio, svarba ir, antra, jo kaip visuomenės tapatybės ir pamatinių vertybių perdavėjo vaidmuo – du aspektai, į kuriuos būtina atsižvelgti skiriant valstybės pagalbą;

6. pabrėžia, kad gamtos paveldas yra neatsiejama kultūros paveldo dalis ir apgailestauja, kad komunikate tai nenurodyta. Tačiau palankiai vertina tai, kad Reglamente (ES) Nr. 651/2014 Komisija aiškiai pripažįsta: „kadangi gamtos paveldas dažnai labai svarbus formuojant meninį ir kultūros paveldą, turėtų būti laikoma, kad paveldo išsaugojimas pagal šį reglamentą taip pat apima gamtos paveldą, siejamą su kultūros paveldu⁽⁸⁾“;

7. palankiai vertina į neseniai persvarstytą Poveikio aplinkai vertinimo direktyvą 2014/52/ES⁽⁹⁾ įtrauktą nuostatą, kad taip pat svarbu atsižvelgti į galimą valstybės ir privačių projektų poveikį kultūros paveldui. Šios europinės nuostatos galėtų padaryti skatinamąjį poveikį vietos ir regionų valdžios institucijų kultūros srityje priimamoms priemonėms, taip pat integruotam vystymuisi ir kultūros paveldo užtikrinimui bei apsaugai įgyvendinant sudėtingus miestų ir teritorinio vystymosi planus;

8. atkreipia dėmesį į tai, kultūros turto naikinimas ir neteisėti kasinėjimai bei neteisėta prekyba kultūros vertybėmis kelia grėsmę kultūros paveldo tvarumui ir apsaugai ir yra klausimas, dėl kurio reikia imtis bendrų veiksmų Europos ir tarptautiniu lygmeniu. Tokiems veiksams reikia atvirų komunikacijos kanalų ir glaudaus ES valstybių narių, šalių kandidačių ir trečiųjų šalių bendradarbiavimo. Komitetas palankiai vertina Reglamentu (EB) Nr. 1024/2012 sukurtą Vidaus rinkos informacinę sistemą (IMI) ir laukia, kol bus sukurtas IMI sistemos modulis, konkrečiai pritaikytas kultūros vertybėms, kuris turėtų supaprastinti Direktyvos 2014/60/EB įgyvendinimą;

⁽⁵⁾ Sutarties 36 straipsnyje nustatyti prekių importo, eksporto ar tranzito draudimai arba apribojimai siekiant užtikrinti nacionalinių meno, istorijos ar archeologijos vertybių apsaugą.

⁽⁶⁾ Tarybos reglamente (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto išdėstytos nuostatos, užtikrinančios, kad kultūros vertybių eksportui prie Sąjungos sienų būtų taikoma vienoda kontrolė. Kultūros vertybės, be kita ko, apima tiesioginius kasinėjimų produktus, radinius arba archeologines vietas valstybėse narėse.

⁽⁷⁾ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriame nurodyta, kad tam tikrų rūšių pagalba yra suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (investicinė pagalba kultūrai ir paveldo išsaugojimui: 100 mln. EUR vienam projektui; veiklos pagalba kultūrai ir paveldo išsaugojimui: 50 mln. EUR vienai įmonei per metus).

⁽⁸⁾ 72 konstatuojamoji dalis.

⁽⁹⁾ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/52/ES, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo.

9. mano, kad Komisija turėtų veiksmingai spręsti ES lygmens duomenų apie kultūros paveldo indėlį į ekonomikos augimą ir socialinę sanglaudą stokos klausimą. Todėl ragina sukurti ir pradėti eksploatuoti bendrą Europos duomenų bazę, kurioje būtų kaupiama informacija apie įvairius šioje srityje įgyvendinamus projektus⁽¹⁰⁾. Jis taip pat ragina rengti standartus, kurie gali tapti akstinu atlikti keletą sąnaudų ir naudos analizių, kurios parodytų kultūros paveldo ekonominio ir socialinio indėlio mastą, atskleisdamos tikrąją šio paveldo naudą ir tapdamos pagrindu imtis papildomų išsaugojimo priemonių;

10. remia atviro koordinavimo metodo (AKM) taikymą įgyvendinant Europos kultūros darbotvarkę, kadangi pagal jį nustatomi strateginiai tikslai, o tai struktūruoja kultūrinį bendradarbiavimą ir palengvina valstybių narių bendravimą, gerosios praktikos ir abipusio mokymosi sklaidą. ERK rekomenduoja kartu su Europos Komisija apsvarstyti galimybę nuo 2015 m. Komitetui taip pat turėti savo atstovą naujajame kultūros darbo plane numatytoje darbo grupėse. Be to, Komitetas dar kartą pabrėžia, kad nacionaliniai atstovai turėtų nuolat konsultuotis su vietos ir regionų subjektais, kad būtų galima spręsti klausimus turint kuo daugiau informacijos⁽¹¹⁾, ir užtikrinti, kad bus tinkamai pasinaudota vietos ir regionų lygmeniu sukaupta kompetencija, žiniomis ir patirtimi, taip pat kūrybiškumu ir novatoriškais pasiūlymais, pateiktais atsižvelgiant į svarbiausiose srityse pasiektus rezultatus skleidžiant gerąją praktiką;

Kultūros paveldas ir tapatybė

11. pabrėžia, kad kultūros paveldas yra vietos, regionų, nacionalinės ir Europos tapatybės pagrindas. Paveldo išsaugojimas ir apsauga, taip pat socialinės tapatybės vietos ir regionų lygmeniu stiprinimas yra svarbiausi tvarumo veiksniai, kurie padės išsaugoti ateities kartoms ES vertybes ir tradicinių ypatumų bei žinių ilgaamžiškumą. Kultūros paveldas yra reikalingas visuomenei ir atlieka labai svarbų vaidmenį mažinant skurdą ir socialinę atskirtį, nes yra ekonominio vystymosi ir socialinės sanglaudos šaltinis. Be to, supažindinimas su kultūros paveldu vietos ir regionų lygmeniu turėtų būti neatsiejama visų formaliojo švietimo programų dalis;

12. pabrėžia, kad vietos kultūros vertybės – menas, literatūra, audiovizualinė kūryba ir architektūra, kūrybinis darbas, šiuolaikinė kultūra, amatai, folkloras, archeologijos, istorijos, religijos ir etnografijos paveldas, tarmės, muzika, maistas ir gastronomija, kraštovaizdžio ir gamtos ypatumai, iš kartos į kartą perduodama patirtis ir žinios, praktinė patirtis, gyvosios tradicijos ir t. t. – yra glaudžiai susijusios su tapatybe, kurios šaknys glūdi bendruomenių materialiaame, nematerialiaame ir gamtos pavelde. Komitetas dar kartą pabrėžia, kad kultūros vystymas vietos lygmeniu stiprina miesto arba regiono tapatybę ir savitumą, o tarpusavio pagarba paremtas įvairių tapatybių susiejimas padeda kurti bendrą kultūros paveldą. Į tai atsižvelgiant sukurti kultūros produktai suteikia vietai išskirtinę vertę. Šie kultūros veiksniai svarbūs ir Europos lygmeniu⁽¹²⁾;

13. pabrėžia, kad būtent nematerialus kultūros paveldas lemia regiono tapatybę ir kad jo panaudojimas skatina regiono plėtrą. Vykdam tarpvalstybinį ir tarptautinį bendradarbiavimą nustatyta daug gerosios praktikos pavyzdžių rengiant nematerialiais kultūriniais ištekliais grindžiamas strategijas. Jose dėmesys sutelkiamas į išskirtinius ir specifinius aspektus ir taip pabrėžiama tai, kuo galime didžiuotis, ir kartu didinamas tam tikros vietovės ar rajono patrauklumas įmonių konkurencingumo ir darbo vietų kūrimo skatinimo požiūriu⁽¹³⁾;

14. pažymi, kad kultūros paveldo apsauga padeda ugdyti tapatybės jausmą didinant informuotumą apie paveldo vertybes, ugdant bendrumo jausmą, priartėjant prie vietos tapatybės kūrimo ir mokant jas vertinti. Tai gali padėti plėtoti socialinę partnerystę ir viešojo bei privataus sektorių partnerystės struktūras, o nuolatinės pastangos išsaugoti kultūros paveldą gali prisidėti prie darbo vietų kūrimo ir socialinės ekonomikos skatinimo. Šiuo požiūriu laikoma, kad svarbu keistis kitų valstybių narių sukaupta patirtimi vietos paveldo aprašo sudarymo ir visapusiškos apsaugos srityse;

⁽¹⁰⁾ Komisijos komunikate nurodytas projektas *Cultural Heritage Counts for Europe: Towards an European Index for Valuing Cultural Heritage* gali būti naudingas Europos lygmeniu renkant duomenis susijusiomis temomis, visų pirma sudarant Europos kartografiją, atspindinčią nacionaliniu, regionų ir vietos ir (arba) sektorių lygmeniu atliktų tyrimų rezultatus.

⁽¹¹⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽¹²⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽¹³⁾ Pvz., tarpvalstybinio bendradarbiavimo srityje projektas *Cultural Capital Counts* (2011–2014 m.), kuriame dalyvauja dešimt šešių Vidurio Europos šalių regionų, siekiančių bendro tikslo – skatinti regiono vystymąsi atsižvelgiant į savo tradicijas, žinias ir praktinę patirtį ir taip bendradarbiaujant atkreipti dėmesį į savo kultūros paveldą. Projektas, kurį bendrai finansuoja Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), įgyvendinamas pagal programą „Vidurio Europa“.

Kultūros paveldas kaip ekonominis išteklius

15. mano, jog svarbu, kad tvaraus kultūros paveldo vystymo politika trumpalaikiu, vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu turėtų teigiamo poveikio tam tikrų regionų ekonominei padėčiai ir gyvenimo kokybei. Kultūros paveldas gali būti varomoji jėga, padedanti planuoti integracinę vietos ir regioninę vystymąsi ir plėtoti kūrybos pramonę, taip pat, užtikrinant geresnes galimybes pasinaudoti kultūros vertybėmis, prisidėti prie ekonomikos augimo. Vienas svarbiausių konkurencingumo veiksnių yra atvirumas novatoriškiems sprendimams dėl kultūros paveldo išsaugojimo, įgyvendinamiems plėtojant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę;

16. pabrėžia būtinybę persvarstytoje strategijoje „Europa 2020“ geriau susieti kultūros paveldo, kultūros, kūrybiškumo aspektus ir susijusias pavyzdines iniciatyvas ir užtikrinti, kad šioje strategijoje būtų atsižvelgta į kultūros paveldo indėlį į ekonomiką;

17. mano, kad naujame fondų biudžete (pvz., ERPF, ESF, EŽŪFKP ir EŽF) ir programose (pvz., programoje „Kūrybiška Europa“ ir septintojoje bendrojoje programoje) reikia numatyti daugiau kultūros ir kūrybos sektoriams skirtų išteklių ir kultūros paveldo klausimą geriau integruoti į naująją ES finansinę programą (2014–2020 m.); ypač palankiai vertina su kultūros paveldu susijusių veiksmų planavimą ES politikoje ir programose⁽¹⁴⁾; rekomenduoja visapusiškai pasinaudoti ES ištekliais siekiant parengti bei įgyvendinti vietos ir regionines strategijas, kuriomis siekiama kūrybiškų ir novatoriškų tikslų. Ir toliau labai svarbu užtikrinti kuo didesnę Europos fondų ir programų sinergiją siekiant jų veiksmingumo ir efektyvumo. Europos Komisija prisideda prie šios veiklos nustatydamas struktūrinių ir investicinių fondų, programos „Horizontas 2020“ ir kitų ES programų, kurias mokslinių tyrimų, inovacijų ir konkurencingumo srityje tiesiogiai valdo Komisija, koordinavimo, sąveikos ir papildomumo gaires⁽¹⁵⁾;

18. pabrėžia, kad plėtojant regioninę ekonomiką ir regioninės, teritorinės ir miestų plėtros strategijas ir programas primygtinai rekomenduojama atsižvelgti į kultūrą ir kultūros vertybes padedančių puoselėti išteklių išsaugojimą, galimą poveikį aplinkai ir regionams taip pat į su aplinkos apsauga susijusius aspektus. Aplinką ir gamtą tausojantys ir energijos naudojimo požiūriu efektyvūs veiksmai, priemonės ir metodai, galintys užkirsti kelią gaivalinių nelaimių (pvz., potvynių) arba žmogaus sukeltų nelaimių poveikiui, gali atlikti svarbų vaidmenį švelninant klimato kaitos poveikį ir užtikrinant veiksmingą vietos ir regionų privalumais grindžiamą vystymąsi;

19. mano, kad svarbu pasinaudoti pastatų paveldo plėtojimu, kuris, vykdant miestų atnaujinimą, gali suteikti paveldo objektams naują paskirtį, ir, dalyvaujant mažoms ir vidutinėms įmonėms, paskatinti užimtumą ir darbo vietų kūrimą. Pastatų atnaujinimo profesinis patikimumas didėja, kai renovuojama ne tik tradicinėmis medžiagomis, bet ir naudojantis tradiciniais bei šiuolaikiniais metodais. Šios žinios ir pats paminklas turi būti išsaugoti ir perduodami organizuojant profesinius mokymus. Kvalifikuoti ir specializuoti darbuotojai rinkoje bus labai paklausūs. Vietos ir regionų lygmeniu yra daug pavyzdinės praktikos, kaip remti ir skatinti kūrybišką aplinką, pasinaudoti kultūrų įvairovės teikiama galimybėmis, kultūros strategijomis prisidėti prie vietos ir regionų vystymosi siekiant įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ tikslus; Europos regionų komitetas padeda skleisti žinias ir dalytis šioje srityje sukaupia patirtimi. Šie praktiniai metodai ir modeliai sudaro palankias sąlygas kurti tvarią kultūros ekosistemą skatinant kūrybinį verslumą;

20. palankiai vertina tai, kad Komisija pabrėžia Europos statybos pramonės ir investicijų į istorinę aplinką reikšmę užtikrinant kultūros paveldo ekonominę vertę: šie sektoriai padeda kurti darbo vietas ir pradėti naują ekonominę veiklą; ragina vietos ir regionų valdžios institucijas dalyvauti istorinio architektūros ir pastatų paveldo – dažnai tai yra visuomeniniai pastatai – valdyme ir pasinaudoti įvairiais būdais gauti pajamų ir užtikrinti jų priežiūrą bei ilgaamžiškumą; pažymi, kad Europos kultūros sostinių programa taip pat yra svarus Sąjungos indėlis saugant architektūros paveldą ir suteikiant jam naują vertę; šis procesas galėtų padėti atgaivinti tam tikras istorines vietas ir miestų rajonus, lygiagrečiai paskatinti pramonės paveldo ir pramonės zonų valdymą ir su tuo susijusias diskusijas;

⁽¹⁴⁾ European Commission – Mapping of Cultural Heritage actions in European Union policies, programmes and activities, http://ec.europa.eu/culture/library/reports/2014-heritage-mapping_en.pdf

⁽¹⁵⁾ Enabling synergies between European Structural and Investment Funds, Horizon 2020 and other research, innovation and competitiveness-related Union programmes – Guidance for policy-makers and implementing bodies, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_en.pdf

21. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, kaip arčiausiai piliečių esantis lygmuo, turi atlikti svarbiausią vaidmenį ugdant atsakomybę už apstatytą ir natūralią aplinką skatinant teigiamus mąstymo pokyčius ir šiai veiklai sutelkiant visuomenę. Nuolatinė architektūros paveldo būklės stebėseną turėtų būti įprasta praktika; valdžios institucijos taip pat turėtų skatinti skleisti priežiūros praktiką ir pareigūnų bei paminklų savininkų mokymą;

22. pakartoja, kad visais lygmenimis MVĮ politika turi būti pritaikyta ir priderinta prie skirtingų verslo modelių, kad būtų kiek įmanoma intensyvinamas darbo vietų kūrimas ir tvarus ekonomikos augimas (pvz., kultūros ir kūrybinė pramonė)⁽¹⁶⁾;

23. rekomenduoja visose kultūros paveldo srityse remti privataus kapitalo dalyvavimą; tam reikia mokesčių paskatų ir formuoti atsakingą visuomenės požiūrį į materialaus ir nematerialaus paveldo išsaugojimą; pažymi, kad privatusis sektorius neretai atlieka svarbų vaidmenį kultūros rėmimo srityje, laikydamasis įmonių socialinės atsakomybės principo ir teikdamas dotacijas ar paramą kitomis formomis; tačiau vietos ir regionų valdžios institucijos savo ruožtu gali prisidėti kuriant aplinką, kurioje būtų sudarytos palankiausios sąlygos naudotis šia parama⁽¹⁷⁾;

Kultūrinis turizmas

24. įsitikinęs, kad kultūros paveldas yra galinga visų vietos ir regionų bendruomenių vystymosi varomoji jėga ir padeda sukurti daug materialinių vertybių, visų pirma skatinant tvarų, kokybišką ir atsakingą kultūrinį turizmą, kuris turi būti plėtojamas panaudojant vietos ir regionų bendruomenių materialųjį ir nematerialųjį paveldą. Europos regionų komitetas mano, kad jau dabar labai svarbu kurti tvaraus turizmo strategijas ir vietų ir regionų kūrybos ir kultūros pramonės sinergiją siekiant remti ekonomikos augimą ir užimtumą ir sudaryti sąlygas naudotis kultūros ištekliais;

25. vis dėlto atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu užtikrinti tinkamą kultūrinio turizmo sektoriaus plėtos ir kultūros paveldo apsaugos pusiausvyrą;

26. atkreipia dėmesį, kad daugiafunkcinio kultūros paveldo potencialo išnaudojimo galimybes gali atverti šalies ir tarpvalstybiniai kultūriniai maršrutai, kurie, dalyvaujant gyventojams ir visiems suinteresuotiesiems subjektams, gali tapti svarbiu indėliu skleidžiant vietos ir regionų kultūros vertybes, o platesne prasme – padėti skatinti užimtumą, kurti darbo vietas ir plėtoti įmonių veiklą (pvz., vietos produktų gamyba ir tiekimas, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos). Teminiai maršrutai⁽¹⁸⁾ gali tapti „jungiamąja grandimi“, t. y. sudaryti galimybę vykstant į kelionės tikslo vietą susipažinti ir su vietos bendruomenėmis, aplankyti mažiau žinomus miestelius, didinti turizmo pasiūlos įvairovę ir geriau susipažinti su kultūros – architektūriniu, gamtos, kulinariiniu ir nematerialiuoju – paveldu. Kultūriniai maršrutai (pėsčiųjų takai, dviračių takai ir pan.) taip pat svariai prisideda prie visuomenės sveikatos gerinimo;

27. atkreipia dėmesį, kad labai svarbus kultūros aspektas – su kulinariiniu paveldu, vietos maisto produktais supažindinantis kultūrinis turizmas – turistams įdomus dėl vietos ir tradicinių maisto ir žemės ūkio produktų. Pabrėžia, kad tvarių maisto produktų gamybą ir vietos ir regionų kulinariinį paveldą padedančios išsaugoti priemonės prisideda prie naujų tvarių darbo vietų kūrimo, o tai gali atlikti svarbų vaidmenį skatinant augimą ir sanglaudą vietose ir regionuose;

⁽¹⁶⁾ CdR 151/2011 fin.

⁽¹⁷⁾ CdR 401/2011 fin.

⁽¹⁸⁾ Pvz., keliaujant „Imperatorės Sisi keliu“ (Austrija, Vokietija, Vengrija ir Italija) galima aplankyti su Vengrijos karalienės Elžbietos gyvenimu susijusias pilies, dvarus, parkus ir kavines.

28. pabrėžia didelę Europos teritorinio bendradarbiavimo programų pridėtinę vertę siekiant tarpvalstybiniu lygmeniu išsaugoti ir remti kultūros paveldą: regionų ir vietų bendradarbiavimas leidžia nepaisyti sienų ir sudaro galimybę geriau pažinti Europą, jos regionus, miestus ir bendruomenes; kultūrinio turizmo srityje šios programos atveria galimybes prekiauti vietos produktais, o kūrybos pramonės subjektams dalytis įgūdžiais ir žiniomis, stiprinti regionų ekonomiką ir atverti naujas perspektyvas. Šios programos padeda išsaugoti tradicinius gebėjimus ir amatus, kurie gali išnykti dėl demografinių problemų⁽¹⁹⁾. Mano, kad įgyvendinant su tarpvalstybiniu bendradarbiavimu susijusias makroregionines vystymosi strategijas turi būti padedama stiprinti socialinę, ekonominę ir teritorinę sanglaudą, visų pirma kultūros paveldo vertybes pakeičiant turizmo produktais ir įgyvendinant novatoriškus ir kūrybiškus sprendimus;

Kultūros paveldas informacinėje visuomenėje

29. pripažįsta, kad vienas Europos skaitmeninės strategijos uždavinių – Europos kultūros paveldo ir istorinių objektų skaitmeninimas, kultūros turinio prieinamumas internetu ir išsaugojimas būsimoms kartoms. Šioje srityje jau pasiekta pažanga⁽²⁰⁾. Kalbant apie bendrą požiūrį į kultūros paveldą ir jo vaidmenį reikėtų stengtis pasiekti kuo platesnę auditoriją ir įtraukti naują visuomenės dalį pasinaudojant technologijų teikiama privalumais ir naujomis ryšio priemonėmis, kadangi tai skatina bendruomenių kūrimąsi, keitimąsi žiniomis ir jų turtinimą, kultūrinę veiklą, mokymąsi ir mokslinę veiklą. Mano, kad skaitmeninimas ir naujosios technologijos sukuria naujas galimybes inovacijoms, galinčioms padidinti konkurencingumą. Abipusiai naudinga, kai kūrybos ir inovacijų pramonė gali naudotis suskaitmenintu kultūriniu turiniu;

30. pabrėžia, kad stiprinant kultūros paveldą ir bendruomenės sanglaudą ypač svarbus vaidmuo tenka muziejams, bibliotekoms ir archyvų saugykloms. XXI a. informacinėje visuomenėje svarbu apsvaistyti, kokį vaidmenį ateityje turėtų atlikti vietos bibliotekos (kurias daugelyje valstybių narių valdo ir finansuoja vietos valdžios institucijos) sudarant galimybes įgyti žinių apie kultūros paveldą ir jas skleisti. Naujų paslaugų ir naujų skaitmeninių žiniasklaidos priemonių turinys turėtų būti kuriamas remiantis ne vien tik ekonominiais kriterijais, bet ir atsižvelgiant į socialinius ir kultūrinius poreikius⁽²¹⁾. Pagal miestų partnerystės programas organizuojamos konferencijos, mokymai ir tiriamieji vizitai galėtų būti priemonės keistis patirtimi, kaip ieškoti šiuolaikiškų sprendimų ir dalytis gerąja praktika;

31. mano, kad skatinant skaitmeninimą svarbų vaidmenį atlieka ES projektai, ir pabrėžia Europos kultūros platformos Europeana, kurioje sukaupias bibliotekų, muziejų ir archyvų saugyklų skaitmeninis turinys ir kurios tikslas užtikrinti visuotiną prieigą internetu prie Europos kultūros ir mokslo paveldo, svarbą. Pripažįsta, kad vis dar neišspręstas autorių teisių ir interneto teisių klausimas ir pritaria, kad būtų sukurta skaitmeninio teisinė sistema;

32. pritaria, kad kino paveldas, kinematografiniai kūriniai, kaip informacijos apie Europos visuomenės istoriją šaltinis, yra neatsiejama Europos paveldo dalis, todėl reikėtų geriau pasinaudoti šio sektoriaus pramonės ir kultūriniu potencialu. Vis dar yra kliūčių filmų skaitmeninimui ir jų pateikimui internete⁽²²⁾. Kino teatrai, be kita ko, yra svarbi šalies kultūrą ir civilizaciją atspindinti dalis. Kadangi dėl skaitmeninės revoliucijos ir finansinės naštos gali įvykti esminiai pokyčiai vietos ir regionų pramonėje, ERK pakartoja savo prašymą dėti bendras pastangas ir bendradarbiauti, kad neišnyktų mažosios kino salės⁽²³⁾, ir ragina vietos ir regionų valdžios institucijas panaudoti Sąjungos fondų lėšas vietos kino salėms modernizuoti;

⁽¹⁹⁾ Pvz., „Amatininkų akademijos“ (Vengrija, Slovėnija) atvejis: ši projektą įgyvendinti paskatino sudėtinga amatininkų padėtis. Mokymo programos dalyvių skaičius nuolat mažėjo ir kai kurios pramonės ir amatų mokyklos buvo uždarytos. Amatininkų akademijos projektas iš esmės pakeitė tokią tendenciją, atvėrė jaunimui naujas galimybes ir kartu su apie 1 000 įsitraukusių verslininkų prisidėjo prie kultūros paveldo išsaugojimo.

⁽²⁰⁾ *Survey Report on Digitisation in European Cultural Heritage Institutions 2014*, Teminis tinklas ENUMERTATE (2014 m.).

⁽²¹⁾ CdR 104/2010 fin.

⁽²²⁾ Ketvirtoji Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijų dėl kino paveldo ir su juo susijusios pramonės veiklos konkurencingumo įgyvendinimo ataskaita (Komisija, 2012–2013 m. pažangos ataskaita), 2014 m. spalio 1 d.

⁽²³⁾ CdR 293/2010 fin.

33. pabrėžia, kad labai svarbu švietimo sistemoje nuo pat mažens ugdyti vaikų skaitmeninius įgūdžius, kad jaunoji karta sugebėtų visapusiškai pasinaudoti naujomis priemonėmis prie kultūros turinio formomis ir būtų geriau pasirengusi ateities darbo vietoms užimti. Visų pirma reikės padėti jaunajai kartai ir didžiajai daliai visuomenės prisitaikyti prie perėjimo prie skaitmeninių technologijų⁽²⁴⁾;

Kultūros paveldo integravimas į visuomenės gyvenimą

34. palankiai vertina, kad komunikate įvertinti rezultatai, kurių pasiekta Sąjungos programomis ir iniciatyvomis, skirtomis supažindinti visuomenę su kultūros paveldo socialine verte ir skatinti kultūrų dialogą. Pritaria, kad Europos paveldo ženklas ir Europos kultūros sostinė – tai iniciatyvos, kuriomis supažindinama su Europos kultūros turtais, įvairove ir Europos kultūroms bendrais aspektais⁽²⁵⁾, ir pabrėžia, kad kandidatuojantys miestai, remdamiesi vietos ir regionų išteklių, turėtų parengti konkrečią kultūros programą ir jai suteikti tvirtą Europos matmenį siekiant ilgalaikio teigiamo poveikio kultūros sektoriui ir iniciatyvoje dalyvaujančiam miestui⁽²⁶⁾. Reikia priminti, kad visuomenės požiūris į Europos kultūros paveldo vertę kaip į vystymosi veiksnį gali padėti sukurti standartinius rodiklius, kurie suteiktų galimybę įvertinti šio sektoriaus poveikį vietos ekonomikai ir darbo vietų kūrimui bei išlaikymui;

35. mano, kad paskelbus Europos kultūros paveldo metus, kaip siūlė Europos Sąjungos Taryba⁽²⁷⁾, būtų galima su kultūros paveldu supažindinti platesnę auditoriją;

36. pripažįsta Europos Sąjungos kultūros paveldo ir konkurso „Europa Nostra“ apdovanojimų svarbą, kadangi šiais apdovanojimais įvertinamas pavyzdinis darbas paveldo išsaugojimo ir aukštų techninių pasiekimų sklaidos srityje, be to, jis leidžia suburti aktyvius piliečius, pilietinę visuomenę, vietos ir regionų valdžios institucijas, privačius fondus ir įmones ir paskatinti juos dalyvauti atkuriant istorinius paminklus ir vietas, o to siekiama ir nauja programa „Kūrybiška Europa“, t. y. pagrindinį dėmesį skirti tarpvalstybinei kultūros ir kūrybos sektorių veiklai⁽²⁸⁾;

37. mano, kad reikia toliau griežtinti sankcijas už vandalizmą paminklų, aplinkos ir jos meninių komponentų bei archeologinių vietovių atžvilgiu;

38. pritaria nuomonei, kad moksliniai tyrimai kultūros paveldo srityje prisideda prie kultūros paveldo išsaugojimo, plėtojimo ir populiarinimo. Septintoji bendroji mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros programa, bendroji programavimo iniciatyva ir programa „Horizontas 2020“ gali užtikrinti dinamišką ir tvarų Europos kultūros paveldą, kadangi šiomis priemonėmis skatinama mokslinių tyrimų veikla ir inovacijos, kurių tikslas spręsti klimato kaitos ir su gaivalinių nelaimių grėsme susijusias problemas. Teigiamai vertina ES mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos sistemą ir Kultūros paveldo darbotvarkę, kurios bus pradėtos greitai įgyvendinti, ir prašo sukurti susijusį bendradarbiavimo su vietos ir regionų valdžios institucijomis mechanizmą;

39. pabrėžia būtinybę užtikrinti visuotinę kultūros vertybių ir paslaugų prieinamumą mažinant galimybių jomis pasinaudoti skirtumus tarp turtingųjų ir nepasiturinčiųjų, miesto ir kaimo gyventojų, jaunų ir vyresnio amžiaus žmonių ir neįgaliųjų. Priemonės nelygybei mažinti bus sėkmingos, jei jas kuriant dalyvaus susiję subjektai ir bus sudaromos geresnės sąlygos įgyti gebėjimų. Lygios galimybės yra išankstinė demokratiškos kultūros sąlyga;

40. mano, kad svarbu jaunąją kartą supažindinti su savo šalies materialiuoju ir nematerialiuoju paveldu, aiškinti, kodėl reikia jį saugoti, ir skatinti dalyvauti populiarinant kultūros vertybes (pvz., organizuojant Europos paveldo dienas). Laikosi nuomonės, kad būtent tokios žinios padės kurti partnerystes, kurių tikslas – tvarus kultūros paveldas ir atsakingas aplinkos naudojimas. Rekomenduoja organizuojant Europos paveldo dienas teminės savaitės programą susieti su kultūrine vietos valdžios institucijų veikla;

⁽²⁴⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽²⁵⁾ CdR 191/2011 fin.

⁽²⁶⁾ CdR 2077/2012 fin.

⁽²⁷⁾ Tarybos išvados dėl kultūros paveldo dalyvaujamojo valdymo (2014/C 463/01), [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223\(01\)&from=LT](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223(01)&from=LT)

⁽²⁸⁾ CdR 401/2011 fin.

41. mano, kad savanoriška veikla yra perspektyvus būdas įtraukti vietos gyventojus ir plėtoti viešuosius ryšius. Ji atlieka svarbų vaidmenį įgyjant žinias ir skatinant domėjimąsi kultūra, taip pat padeda išvengti pažeidžiamų visuomenės grupių atskirties;

Bendradarbiavimas ir dalyvavimas

42. ERK mano, kad siekiant užtikrinti didesnę kultūros paveldo tvarumą, geresnę vystymą ir matomumą, reikia išsaugoti svarbiausias kultūros paveldo grandinės vertybes ir jas tvariai naudoti, o už švietimą, kultūrą ir kultūros paveldą atsakingos vietos ir regionų valdžios institucijos turi nuolat bendradarbiauti ir plėtoti savo veiklą, kadangi tai gali būti naudinga siekiant suprantamai informuoti gyventojus. Bendradarbiavimas reiškia pasitikėjimo tarp tautų skatinimą, tarpusavio ryšių užmezgimą ir galimybes rasti bendrus sprendimus bendroms problemoms;

43. pabrėžia svarbų tarpvalstybinių miestų partnerystės, kuriose aktyviai dalyvauja piliečiai, svarbą skatinant abipusį, interaktyvų ir į patirtį orientuotą vietos ir regionų kultūros paveldo ir jo įvairovės pažinimą. Atkreipia dėmesį į ES programos „Europa piliečiams“ pridėtinę europinę vertę kuriant miestų partnerystės programas ir miestų tinklus, taip pat į europinio masto projektus „Europos atminimas“, kuriais skatinama tolerancija, padedama geriau suprasti Europos Sąjungos istoriją ir įvairovę ir nutiesti tiltą tarp Europos ir jos piliečių. ERK taip pat teigiamai vertina tai, kad minėta programa bus tęsiama ir pagal naująją ES finansinę programą⁽²⁹⁾;

44. rekomenduoja skirti apdovanojimą už geriausius rezultatus kultūros paveldo išsaugojimo srityje, pasiektus įgyvendinant vietos valdžios institucijų partnerystės ir bendradarbiavimo iniciatyvas, nes tai taip pat padės sustiprinti Europos Sąjungos tapatybę;

45. mano, kad kaimo ir miesto bendruomenėms labai svarbu kurti ir įgyvendinti teminius bendradarbiavimo projektus kultūros paveldo srityje ir kad turi būti siekiama aktyvaus visų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo priimant sprendimus, taip skatinant veiksmingą, dalyvavimu grindžiamą valdymą. Pabrėžia daugiapakopio valdymo vertę ir svarbą, kadangi toks valdymas⁽³⁰⁾, be kita ko, padeda skleisti geriausią patirtį, įgytą tokiose srityse, kaip kultūros paveldo politika, dalyvaujamosios demokratijos vystymas, abipusis mokymasis ir dialogas, taip pat padeda siekti su kultūros paveldu susijusių sektorių veiklos veiksmingumo ir nuoseklumo;

46. atlikti naują kultūros ir kultūros paveldo reikšmės įvertinimą; tai ilgas procesas, kuriame turėtų dalyvauti visi visuomenės nariai. ERK mano, kad mąstysena pasikeis tik tuo atveju, jei pavyks šio klausimo svarba įtikinti dar daugiau gyventojų, o tam būtina sumažinti socialinius skirtumus, skatinti vietos bendruomenių vystymąsi, didinti galimybes dalyvauti visuomenės gyvenime, sudaryti sąlygas naujovėms ir ugdyti įgūdžius, padedančius mokytis suprasti, pažinti ir įvertinti su inovacijomis ir kultūros vertybėmis susijusius gebėjimus; laikosi nuomonės, kad visi suinteresuotieji subjektai yra bendrai atsakingi už konkurencingai visuomenei būtinų žinių ir kultūros ugdymą, kadangi tai yra būtina norint įveikti Sąjungai išskylančius iššūkius. Todėl RK palankiai vertina ir remia 2014 m. lapkričio 25 d. Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto tarybos išvadų 28 punktą, kuriame raginama apsvarstyti galimybę pateikti pasiūlymą dėl Europos kultūros paveldo metų. Tai paskatintų bendrų tikslų įgyvendinimą visoje Europoje;

47. pabrėžia, kad kultūra gali atlikti svarbų vaidmenį užsienio reikalų srityje siekiant įveikti skirtumus ir pripažinti bendras tautų vertybes. Todėl prašo geriau informuoti apie aukšto lygio kultūrinius ryšius ir šiuo požiūriu atkreipia dėmesį į pastarojo meto pastangas įtraukti kultūros diplomatiją į Europos Sąjungos išorės santykius, visų pirma įgyvendinant parengiamuosius veiksmus „Kultūra ES išorės santykiuose“;

48. pabrėžia, kad taip pat reikia stiprinti bendradarbiavimą kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis ir kultūros objektais srityje; todėl ragina valstybes nares ratifikuoti 1970 m. UNESCO konvenciją ir 1995 m. UNIDROIT konvenciją ir užtikrinti jų veiksmingą taikymą atitinkamai pakeičiant nacionalinę teisę ir stiprinant policiją ir muitinės kontrolę prie ES sienų.

2015 m. balandžio 16 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽²⁹⁾ Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. laikotarpio programa „Europa piliečiams“.

⁽³⁰⁾ Daugiapakopio valdymo Europoje chartija.

Europos regionų komiteto nuomonė – Europos Sąjungos teritorinės darbotvarkės 2020 įgyvendinimo gerinimas

(2015/C 195/05)

Pranešėjas: Marek Woźniak (PL/EPP), Didžiosios Lenkijos vaivadijos pirmininkas

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. pabrėžia, kad nuo pat pradžių ES teritorinė darbotvarkė (toliau – TD) buvo nustatyta politikos sistema, kurios tikslas – veiksmas, skirti daugiacentrei ES teritorinei plėtrai palaikyti. Atsakomybė už politinius veiksmus iš esmės tenka vietos ir regionų valdžios institucijoms, valstybėms narėms ir Europos institucijoms;
2. primena, kad TD tikslas – pateikti strategines teritorinės plėtros gaires, palaikyti teritorinio aspekto įtraukimą į įvairias politikos sritis visais valdymo lygmenimis ir užtikrinti strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimą pagal teritorinės sanglaudos principus ⁽¹⁾;
3. apgailestauja, kad teritorinė darbotvarkė keletą metų nebuvo įtraukta į politikos klausimus, tačiau palankiai vertina tai, kad šis klausimas, kurį dabar svarsto trys ES Tarybai pirmininkaujančios valstybės – Italija, Latvija ir Liuksemburgas – vėl kelią susidomėjimą;
4. pabrėžia, kad teritorinis (*place-based*) požiūris yra vienintelis tinkamas politikos modelis, kurį taikydama Sąjunga gali patenkinti Europos piliečių lūkesčius ⁽²⁾. Todėl Europos Sąjunga, aktyviai dalyvaujant Regionų komitetui, vietos ir regionų valdžios institucijoms ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams, turi imtis svarbesnio vaidmens, plėtodama į konkrečią teritoriją nukreiptą požiūrį, o tai pagerintų ES teritorinės darbotvarkės įgyvendinimą;
5. nurodo bendro strateginio planavimo poreikį kalbant apie Europos teritoriją, remiantis bendra būsimos plėtros vizija ir siekiant palaikyti geresnį Sąjungos politikos kryptų koordinavimą, sektorių sinergijos užtikrinimą, taip pat aiškų įvardijimą, kurios institucijos yra atsakingos už TD įgyvendinimą Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu;
6. šiomis aplinkybėmis, norint pasiekti labiau subalansuotą plėtrą, kuri būtų palanki socialinei įtraukčiai, be planavimo ir koordinavimo mechanizmų būtina didinti informuotumą ir teikti informaciją teritoriniais klausimais bei metodinę pagalbą vietos ir regionų valdžios institucijoms. Atsižvelgiant į tai, dar reikia daug nuveikti siekiant sukaupti lyginamuosius duomenis vietos ir smulkesniu nei vietos lygmeniu visoje ES;
7. todėl ragina parengti integruotos teritorinės plėtros strategiją Europos lygmeniu užtikrinant, kad bus laikomasi esamų vietos ir regionų lygmens planavimo įgaliojimų ⁽³⁾;
8. rekomenduoja sustiprinti strategijos „Europa 2020“ ir tolesnių veiksmų teritorinį matmenį siekiant efektyvesnio jų įgyvendinimo, ypač, atsižvelgiant į ES politikos teritorinį poveikį; šiuo tikslu rekomenduoja peržiūrėti tam tikras politikos sritis atsižvelgiant į jų poveikį regionams ir teritorinio poveikio vertinimą kaip neatsiejamą bendro poveikio vertinimo dalį įtraukti į teisės aktų priėmimo procesą tam tikrose ES politikos srityse ir visų pirma sanglaudos politikos po 2020m. srityje;

⁽¹⁾ Europos Sąjungos teritorinė darbotvarkė 2020. Siekiant socialinės įtraukties, pažangios ir subalansuotos skirtingų regionų Europos.

⁽²⁾ Barca ataskaita, p. 108.

⁽³⁾ „Making Europe Open and Polycentric“: „Scenarios and Vision for European Territory 2050“, ESPON.

9. pabrėžia poreikį stebėti būtinus veiksmus, kurių imamasi Sąjungos lygmeniu siekiant atsižvelgti į didėjančius regionų skirtumus visoje ES turint omeny neseniai įvykusią krizę, nes šie skirtumai kelia didelę grėsmę teritorinei sanglaudai;

Bendrosios pastabos

10. pažymi, kad ES reikia plėtros strategijos, kuri būtų nukreipta į konkrečią teritoriją; todėl būtina, atsižvelgiant į naująjį sanglaudos politikos teisės aktų rinkinį, didinti šios srities pastangas. Kitaip tariant, sanglaudos politikos priemonėmis turi būti tarpusavyje derinami sąlygų nustatymo ir subsidiarumo principai, daugiau dėmesio skiriant subsidiarumo principui;

11. primena, kad Sąjungos teritorine politika turi būti atsižvelgiama į įvairių Sąjungos politikos strategijų įtaką regionams, miestams ir miestų teritorijoms ir sudaromos galimybės kompleksiskai spręsti esamas problemas, įtraukiant ne tik struktūrinius ir investicijų fondus, bet ir aplinkos, transporto, vidaus rinkos, skaitmeninės darbotvarkės sritis – tai tik keletas ES politikos sričių, turinčių aiškų teritorinį poveikį. Į teritorinį matmenį turi būti atsižvelgta formuojant politiką, kad būtų kuo didesnė sinergija, išnaudotos plėtros galimybės ir išvengta prieštaringos politinės įtakos;

12. pakartotinai rekomenduoja, siekiant sustiprinti kontrolės ir pusiausvyros užtikrinimo sistemą, sušaukti Sanglaudos politikos tarybą, kurią sudarytų regioninės plėtros ministrai, vykdančios valdžios funkcijas konkrečioje valstybėje narėje, ir Regionų komiteto atstovas, atliekantis bendradarbiavimo koordinatoriaus funkciją; pareiškia, kad yra pasirengęs aktyviai dalyvauti politinėje diskusijoje, susijusioje su tokios struktūros sukūrimu, kad būtų visiškai atsižvelgta į vietos ir regionų valdžios institucijų požiūrį;

13. pabrėžia, kad partnerystė yra esminė sąlyga stiprinti sanglaudos politikos veiksmingumą ir tik visus lygmenis apimanti daugiapakopio valdymo sistema gali veiksmingai susieti Europos Sąjungos nustatytas strategines gaires su vietos ir regionų uždaviniais ⁽⁴⁾;

14. dar kartą pareiškia palaikantis naujus mechanizmus ar priemones, kuriomis būtų galima stiprinti teritorinį požiūrį per vietos plėtrą, vadovaujant visuomenei (CLLD) ir pasitelkus integruotas teritorines investicijas (ITI). Taip vietos valdžios institucijoms, regionams ir miestams sudaromos puikios galimybės naudotis ES fondais, stiprinti ekonomiką ir didinti gerovę bei sugrįžti prie konvergencijos. Todėl apgailėstauja, kad, nors daugelis valstybių narių norėtų jas taikyti praktikoje, jų diegimui vis dar trukdo ES taisyklėse esančios reguliavimo kliūtys ir valdančiųjų institucijų nenoras ES politikos įgyvendinimą perduoti regionų ir vietos lygmenims;

15. atsižvelgdamas į tai, kad minėtų priemonių įgyvendinimo lygis pavienėse valstybėse narėse labai skiriasi, šių teritorinei plėtrai padedančių priemonių valdymo, įgyvendinimo, stebėjimo ir kontrolės sistema turi būti kuo labiau supaprastinta ir suderinta;

16. vis dėlto pabrėžia, kad teritorinis požiūris į plėtrą apima gerokai daugiau nei šias priemones ir į tai būtina atsižvelgti visais sanglaudos politikos aspektais;

17. ragina griežčiau laikytis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 174 straipsnio su teritorine sanglauda susijusių nuostatų. Šiame straipsnyje nustatyta, kad Europos Sąjunga siekia sumažinti įvairių regionų išsivystymo lygio skirtumus ir nepalankiausioje padėtyje esančių regionų atsilikimą ypatingą dėmesį skirdama kaimo vietovėms, pramonės pereinamojo laikotarpio vietovėms bei didelių ir nuolatinių gamtinių arba demografinių trūkumų turinčioms vietovėms, pavyzdžiui, labai retai apgyvendintiems toliausiai į šiaurę esantiems regionams bei saloms, pasienio ir kalnuotoms vietovėms, nes vienas pagrindinių Teritorinės darbotvarkės 2020 sėkmės svertų yra sudaryti galimybes šioms teritorijoms įveikti savo su plėtra susijusius struktūrinius trūkumus;

⁽⁴⁾ CoR 2012/1683.

18. taip pat atkreipia dėmesį į išskirtinį atokiausių regionų atvejį: būtina atsižvelgti į SESV 349 straipsnyje nurodytus šių regionų ypatumus ir jiems kylančias kliūtis siekiant sudaryti šioms teritorijoms galimybę įveikti jų vystymuisi trukdančias struktūrines kliūtis ir tapti vienu pagrindinių Teritorinės darbotvarkės 2020 sėkmę lemiančių veiksnių;

19. be to, reikia atsižvelgti į kitus demografinius aspektus, pavyzdžiui, gyventojų mažėjimą, visuomenės senėjimą ir didelę gyventojų sklaidą, kurie daro didelį poveikį regionams; kreipiasi į Komisiją, kad, įgyvendindama sanglaudos politiką, ypatingą dėmesį skirtų vietovėms, kurios geografiniu ir demografiniu požiūriu nepalankiausioje padėtyje ⁽⁵⁾;

20. ragina vėl pradėti diskusiją dėl gyvenimo lygio vertinimo naudojant rodiklius, kurie neapsiriboja BVP (angl. *GDP and beyond*), pabrėžiant, kad teritorine sanglauda papildoma ekonominė ir visuomenės sanglauda, todėl jos negalima vertinti tik pagal ekonominius rodiklius. „Išmanus, darnus ekonomikos augimas, palankus socialinei įtraukčiai į ES, tai gerokai daugiau nei vien BVP augimas. Jis apima ir teritorinius, socialinius, kultūrinius ir visų pirma aplinkos aspektus, kurie yra itin svarbūs kaimiškiesiems arba rečiau apgyvendintiems regionams“. Šiuo požiūriu žaliųjų kaimo ir miestų infrastruktūrų projektavimas gerina teritorijos kokybę ir sumažina jos pažeidžiamumą; Renkantis rodiklius svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad statistiniai duomenys regionų lygmeniu yra riboti visose valstybėse narėse;

21. ragina nustatyti palyginamus ir tikėtinus rodiklius bei indeksus, kuriuos būtų galima naudoti norint įvertinti, palaikyti ir stebėti teritorinę sanglaudą, kompleksinę teritorinę plėtrą, struktūrines problemas, teritorinius uždavinius ir galimybes, taip pat padarinius teritorijoms įvairiais geografiniais lygmenimis ir įvairių rūšių regionams ⁽⁶⁾. Sprendimus priimančios asmenys galės priimti informacija pagrįstus teritorijų planavimo srities sprendimus, kurie atitiks proporcingumo reikalavimus;

22. mano, kad labai svarbu atsižvelgti į klimato kaitos riziką ir pavojų aplinkai bei jų poveikį teritorijoms;

23. taip pat pabrėžia poreikį pradėti diskusiją dėl sanglaudos politikos ateities po 2020 m., ypač siekiant nustatyti, ar yra pasiekti pirminiai šios politikos tikslai, apimančios į konkrečią teritoriją nukreipto požiūrio palaikymą, ir būtinybę įvertinti, ar dabartinė Europos struktūrinių ir investicijų fondų paskirstymo metodika visiškai atitinka politikos tikslus ir ar joje deramai atsižvelgiama į teritorinę įvairovę;

Daugiacentrė teritorinė plėtra

24. pažymi, kad daugiacentrė ES plėtra turi esminę reikšmę teritorinei sanglaudai pasiekti, ji prisideda prie labiau integruotų miestų sistemos ir geresnio socialinės sanglaudos prekių ir paslaugų tiekimo visame regione;

25. primena, kad Europos veiksmingumas ir kokybė priklauso nuo ryšių tinklo kūrimo tarp visų dydžių miestų, pradedant vietos lygmeniu ir baigiant pasaulio mastu, taip pat nuo gyventojų padėties stiprinimo ir vietos veiklos vykdymo skatinant savo pranašumus Europos ir pasaulio mastu;

26. pabrėžia, kad atvirumas kaimyninėms valstybėms ir likusiam pasauliui – tai būtina sąlyga visiems Europos miestams ir regionams, norintiems pasinaudoti vystymosi galimybėmis, kurias suteikia augimas pasaulio mastu ir technologijų pažanga. Kaip rodo patirtis, šiuo požiūriu veiksminga priemonė yra parama pasienio bendradarbiavimui, ypač prie ES išorės sienų. Ilgalaike Europos plėtra priklauso nuo pasauliniu mastu konkurencingesnių kiekvieno miesto ir regiono pranašumų įvertinimo siekiant baigti kurti bendrąją rinką ir nustatyti veiksmingas bendros plėtros strategijas visų pirma Europos ir Viduržemio jūros regiono šalių bei Rytų partnerystės ir Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės susitarimo kontekste ⁽⁷⁾;

⁽⁵⁾ CoR 2014/4896

⁽⁶⁾ „Making Europe Open and Polycentric“: „Scenarios and Vision for European Territory 2050“, ESPON.

⁽⁷⁾ „Making Europe Open and Polycentric“: „Scenarios and Vision for European Territory 2050“, ESPON.

27. nurodo, kad labiausiai išsivysčiusių miestų ir regionų bendradarbiavimas užtikrina pridėtinę vertę ir padeda plėsti akiratį. Todėl Komitetas pabrėžia, kad turi būti atsižvelgta į vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį bei jų nuomonę ir siūlymus, nes šioms valdžios institucijoms Europos politika daro tiesioginį poveikį;

Mažesnę reikšmę turinčių miestų, taip pat mažų ir vidutinio dydžio vietovių bei kaimo vietovių vaidmuo

28. primygtinai pabrėžia daugiacentrės regioninės plėtros pranašumus, taip pat nurodo kaimo ir miesto teritorijų ryšio svarbą;

29. ragina patvirtinti politinį požiūrį, kuris būtų palankus funkciniam regionams kurti valstybės viduje ir tarpvalstybiniu mastu, nes funkciniai regionai apima ir miesto, ir kaimo vietoves bei rodo, kokį vaidmenį jie atlieka palaikant kritinę masę siekiant vystyti ir mažinti jautrumą išorės sukrėtimams, o tai buvo ne kartą pabrėžiama atliekant ekonominę ir teritorinę analizę;

30. pažymi, kad socialinė atskirtis teritoriškai paplitusi ir miesto, ir priemiesčių, ir kaimo vietovėse, kurios dažnai yra šalia deramą gyvenimo lygį užtikrinančių vietovių. Gerinant teritorinės darbotvarkės įgyvendinimą, turi būti atsižvelgiama į subregioninius ypatumus;

31. ragina labiau telkti Sąjungos politikos kryptis ir skirti finansavimo priemones veiksmingoms ir produktyvioms jungtims tarp miestų regionų kurti atsižvelgiant į miestų plėtros reiškinį ir naujas teritorijų užėmimo formas, užtikrinti galimybes įgyti žinių bei lavintis ir padėti kurti tinkamus miesto bei funkcinį regionų tinklus⁽⁸⁾, kad būtų dalijamasi geriausia patirtimi ir veiksmingais politiniais sprendimais bei projektais;

32. palankiai vertina tai, kad 2020 m. teritorinėje darbotvarkėje valstybės, regionai ir miestai (taip pat maži ir vidutinio dydžio miestai) skatinami prisidėti prie bendrų Europos teritorinių prioritetų, ir kartu apgailestauja, kad vietos ir regionų valdžios institucijos kol kas vertinamos nevienodai palyginti su kitais subjektais priimant su šiais klausimais susijusius sprendimus. Šioms valdžios institucijoms reikia sudaryti galimybes veiksmingai reaguoti į svarbiausius teritorinius Europos uždavinius;

33. pripažįsta, kad veiksmingas mažų bei vidutinio dydžio miestų veikimas ir kaimo ūkio įvairinimas yra svarbiausi visaverčio teritorinės darbotvarkės įgyvendinimo aspektai. Šiomis aplinkybėmis strategijose daugiausia dėmesio reikėtų skirti vienodomis galimybėmis gauti bendrojo visuomeninio ir ekonominio intereso paslaugas, funkcinį regionų plėtrai (remiantis jau parengta Miesto ir kaimo plėtros iniciatyva) ir paramai mažų bei vidutinio dydžio miestų pasiekiamumui ir tarpusavio sujungimui⁽⁹⁾;

34. primena mažo ir vidutinio dydžio miesto vietovių kaip daugiacentrės teritorijų plėtros elemento vaidmenį; šiuo požiūriu palankiai vertina tai, kad trijų valstybių narių grupė svarsto bendrą mažų ir vidutinio dydžio miestų temą. Tai apima miesto ir kaimo vietovių tarpusavio ryšius ir bendradarbiavimui tarp įvairių vietovių ir labiau suderintai regionų plėtrai pasiekti skirtų mechanizmų pristatymą; itin svarbu sustiprinti teritorijos tapatybę svarbias vertybes (kraštovaizdį, kultūros ir aplinkos paveldą), kaip turtą, užtikrinantį diferenciaciją ir konkurencingumą pasaulinėje rinkoje;

35. maži ir vidutinio dydžio miestai aktyviai dalyvauja užtikrinant ir juos supančių kaimų gyventojų gerovę ir klestėjimą; jie yra darbo vietų, paslaugų centrai, vietos transporto mazgai ir kuria augančią mobilumo paklausą. Todėl jie yra svarbūs mažinant kaimo ir miesto vietoves paliekančių asmenų skaičių. Be to, dalyvaudami bendrame daugiacentriame tinkle jie gali prisidėti prie metropolinio regiono plėtros. Jie padeda spręsti su aplinkos apsauga ir gyvenimo kokybe susijusias problemas, kurios kyla dėl pernelyg didelės gyventojų koncentracijos didžiuosiuose miestuose;

⁽⁸⁾ „Kaip sustiprinti teritorinį strategijos „Europa 2020“ matmenį ir ES sanglaudos politiką?“

⁽⁹⁾ „Kaip sustiprinti teritorinį strategijos „Europa 2020“ matmenį ir ES sanglaudos politiką?“

36. atsižvelgdamas į tai, ragina toliau vystyti sanglaudos politikos miestų aspektą ir integruotoje miestų darbotvarkėje geriau jį koordinuoti su kitomis politikos sritimis, turinčioms poveikį miesto vietovėms, ir stiprinti oficialų Europos miesto vietovių bei jas supančių kaimo vietovių bendradarbiavimą⁽¹⁰⁾; pakartoja savo raginimą parengti baltąją knygą dėl integruotos miestų darbotvarkės;

Europos regionų sujungimas. Teritorinė perspektyva

37. pripažįsta, kad Europos teritorinis bendradarbiavimas, kuris veikia pasitelkus valstybių, regionų ar viršnacionalinio bendradarbiavimo iniciatyvas (pavyzdžiui, ETBG) ir makroregioninių strategijų vystymas yra esminės priemonės, leidžiančios geriau įgyvendinti teritorinę darbotvarkę; todėl palankiai vertina trijų valstybių narių grupės ketinimą išnagrinėti, ar reikia teisės aktų integruotoms teritorijoms abipus sienų kurti ir ar reikia sukurti Tarybos darbo grupę dėl makroregioninių strategijų pažangos stebėsenos; atkreipia dėmesį į tai, kad žemesnio valdžios lygmens dalyvavimas rengiant ir administruojant šias priemones ir šios grupės veikloje išlieka labai svarbus įgyvendinant jų tikslus;

38. mano, kad būtina skatinti daugiacentrį geografiniu požiūriu subalansuotą įvairių vietovių augimą, be kita ko, imantis ryžtingų veiksmų siekiant panaikinti skaitmeninę atskirtį, bendradarbiauti energetikos, klimato kaitos ir aplinkos srityse, imtis mokslinių tyrimų ir inovacijų, užtikrinti vietovių pasiekiamumą ir patrauklumą, ir vykdamas subalansuotą transporto politiką, kuri būtų grindžiama teritoriniams ypatumams pritaikyta strategija;

39. pabrėžia transporto infrastruktūros kaip teritorinės sanglaudos priemonės vaidmenį. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti geografinių ir demografinių iššūkių patiriančioms regionams⁽¹¹⁾. Šiomis aplinkybėmis nurodo galimybę išnaudoti Europos teritorinio bendradarbiavimo grupes kaip priemonę palaikyti tarpvalstybinius ryšius, taip pat ir su trečiosiomis šalimis, įskaitant ir įvairias finansavimo priemones, pavyzdžiui, Europos infrastruktūros tinklų priemonę;

40. ragina Komisiją tęsti veiklą ir imtis aktyvesnio vaidmens siekiant užbaigti pagrindinio tinklo TEN-T kūrimą, visų pirma pašalinti trukdžius ir supaprastinti tarpvalstybines jungtis, taip pat stiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą kuriant transporto koridorius;

41. pabrėžia, kad, kaip nurodyta 6-ojoje sanglaudos ataskaitoje, Europos transporto tinklų vystymo gairėse nustatytas tikslas – turėti tikrą daugiarūšio vežimo tinklą ES lygmeniu, kuris apimtų geležinkelio jungtis, sukurtų naują ir pagerintų esamą infrastruktūrą. Šiomis aplinkybėmis Komitetas pripažįsta, kad būtina turėti subalansuotas, konkurencingas ir energijos požiūriu veiksmingas bei ekologiškesnes transporto priemones, remti daugiarūšį vežimą, įvairių transporto priemonių tarpusavio papildomumą, taip pat infrastruktūros projektų įgyvendinimą mažiau išsivysčiusiuose regionuose, pasienio regionuose ir vietovėse, kuriose yra fizinių kliūčių patekti į vidaus rinką, bei vietovėse, kuriose patiriama teritorinės sanglaudos sunkumų;

Teritorinė darbotvarkė ir strategija „Europa 2020“

42. pažymi, kad ES teritorinėje darbotvarkėje 2020 patvirtintas teritorinis požiūris į strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimą. Reikėtų pasinaudoti šios strategijos persvarstymo galimybe siekiant į ją įtraukti platesnį teritorinį aspektą. Todėl strategijoje „Europa 2020“ nustatytus tikslus galima pasiekti tik atsižvelgus į teritorinį strategijos matmenį, nes nevienodos skirtingų regionų plėtros galimybės⁽¹²⁾;

⁽¹⁰⁾ „Policentriškas teritorijų vystymas ES, nacionaliniu ir regionų lygmeniu“ – COTER komisijos apskritojo stalo diskusija, Fabrianas, 2014 m. liepos 10 d.

⁽¹¹⁾ Konkrečios rekomendacijos pateikiamos Regionų komiteto nuomonėje „Judumas geografinių ir demografinių iššūkių patiriančiuose regionuose“ (CdR 1691/2014).

⁽¹²⁾ Europos Sąjungos teritorinė darbotvarkė 2020. Siekiant socialinės įtraukties, pažangios ir subalansuotos skirtingų regionų Europos.

43. dar kartą ragina, remiantis Europos Sąjungos teritorinės darbotvarkės 2020 ir strategijos „Europa 2020“ tarpusavio sąsajų analize bei siekiant panaikinti didėjančius ES teritorinius skirtumus⁽¹³⁾, parengti baltąją knygą dėl teritorinės sanglaudos;

44. pritaria tam, kad ES sanglaudos politikos priemonėmis, kartu siekiant jos tikslo, susijusio su ekonomine, socialine ir teritorine sanglauda, ateityje būtų padedama siekti ir strategijos „Europa 2020“ tikslų. Labiau susiejus augimo ir konvergencijos tikslus, sanglaudos politikos priemonėmis bus galima mažinti skirtumus ES mastu, įgyvendinant esminius šios strategijos principus, taip pat lengviau užtikrinti didesnę visos Europos gerovę. Reikia deramai išnaudoti šias galimybes ir, laikantis sanglaudos politikai tinkamo partnerystės požiūrio bei įgyvendinant regiono specifika pagrįstas strategijas, taip pat atsižvelgiant į vietos sąlygas ir galimybes, imtis konkrečių veiksmų;

45. todėl palaiko siūlymą parengti elgesio kodeksą, susijusį su strategija „Europa 2020“⁽¹⁴⁾, kuris remtųsi Europos partnerystės elgesio kodeksu ir užtikrintų, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, taip pat kiti suinteresuotieji asmenys dalyvautų rengiant ir įgyvendinant ilgalaikius strateginius dokumentus, darančius poveikį teritorinei plėtrai;

Europos regiono vizija

46. pabrėžia veiksmus, kurių imtasi pagal programą ESPON, siekiant parengti rodiklius ir indeksus, susijusius su Europos teritorine plėtra, kuriais galėtų būti remiamasi vertinant ir stebint teritorinę sanglaudą; primygtinai rekomenduoja parengti rodiklius, kurie atspindėtų, kaip teritoriniai ir demografiniai iššūkiai (gyventojų sklaida, mažas tankis, gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas) daro poveikį tvariam, pažangiam ir įtraukiam augimui;

47. mano, kad reikia neatidėliojant pradėti rinkti lyginamuosius statistinius duomenis vietos ir žemesniu nei vietos lygmeniu ir dabartinį EBPO ir Komisijos miesto ir kaimo vietovių klasifikavimą paversti Eurostato kategorijomis, kurios – remiantis vietoje surinkta patikima informacija – gali padėti rengiant ir vertinant ES politikos priemones;

48. pažymi, kad atviros ir daugiacentrės Europos kūrimas – tai darniausia teritorinė strategija, skatinanti ekonomikos augimą ir konkurencingumą, socialinę sanglaudą ir padedanti siekti su subalansuota plėtra susijusių tikslų, kurie ateinantiems dešimtmečiams numatyti strategijoje „Europa 2020“ ir 2020 m. teritorinėje darbotvarkėje⁽¹⁵⁾; pareiškia, kad remia strategiją, kurioje numatyti su plėtra, sanglauda ir gyventi patogia vieta susiję klausimai;

49. pripažįsta, kad būtina bendrai strategiškai planuoti Europos teritoriją, vadovaujantis bendra būsimos plėtros vizija, kad būtų geriau koordinuojamos Europos politikos kryptys regioninės plėtros srityje⁽¹⁶⁾.

2015 m. balandžio 17 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽¹³⁾ CoR 2014/2333.

⁽¹⁴⁾ Strategijos „Europa 2020“ peržiūros metmenys.

⁽¹⁵⁾ „Making Europe Open and Polycentric“: „Scenarios and Vision for European Territory 2050“, ESPON.

⁽¹⁶⁾ „Making Europe Open and Polycentric“: „Scenarios and Vision for European Territory 2050“, ESPON.

Europos regionų komiteto nuomonė – Efektyvaus išteklių naudojimo galimybės pastatų sektoriuje

(2015/C 195/06)

Pranešėjas:	Csaba Borboly, Hargitos regiono tarybos pirmininkas (RO/EPP)
Pamatinis dokumentas:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Europos regionų komitetui „Efektyvaus išteklių naudojimo galimybės pastatų sektoriuje“ COM(2014) 445 final

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. visiškai pritaria Europos Komisijos bandymui parengti bendrus tikslus ir rodiklius, kuriais remtųsi bendri Europos efektyvaus išteklių naudojimo statybų sektoriuje standartai, tuo siekiant didesnio politikos koordinavimo ir nuoseklumo. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra svarbios partnerės skatinant didesnę išteklių naudojimo efektyvumą atsižvelgiant į jų indėlį į tvarų vystymąsi, kadangi efektyviai naudojami ištekliai daro teigiamą poveikį aplinkai, klimatui, ekonomikai ir visuomenei. Be to, šios institucijos gali taikyti tokias priemones, kaip žalieji viešieji pirkimai, skatindamos gaminių iš statybos ir griovimo atliekų rinką;

2. todėl reiškia susirūpinimą, kad Komisija komunikate visiškai nemini vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmens, nors Komitetas yra atkreipęs dėmesį į šį aspektą savo nuomonėse panašiais klausimais. Pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbus investuotojų vaidmuo ne vien statybų sektoriuje, bet ir viešųjų pirkimų, pastatus reglamentuojančių ES ir nacionalinių teisės aktų įgyvendinimo, vietos verslo ir inovacijų rėmimo ir investuotojų bei plačiosios visuomenės informavimo srityse. Todėl prašo Komisijos išanalizuoti, kaip Regionų komitetas ir vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų dalyvauti konsultacijose, kurios vyks priėmus šį komunikatą;

3. pabrėžia, kad, turint omenyje politiniu požiūriu platų ir sudėtingą tvarių pastatų klausimą, veiksmai turi remtis holistiniu požiūriu, atsižvelgiant į visus aspektus, susijusius su asmenų, bendruomenių ir institucijų, kurios jais naudosis, poreikius ir nuogastavimus; vietos aplinkybes ir naudą vietos ekonomikai reikėtų laikyti svarbiais tvarumo aspektais, pavyzdžiui, užtikrinant pagrindinį laisvo judėjimo principą ir skatinant naudoti vietos statybines medžiagas, kurios yra dažnai laikomos pačiomis veiksmingiausiomis ir kurios gali daryti teigiamą poveikį vietos ekonomikai;

A. Esminės problemos

4. nepriimtina laiko tai, kad paslaugų sektoriaus pastatų statybų ir griovimo atliekos, kurias įmanoma perdirbti, dažnai patenka į sąvartynus prieš tai neįvertinus, ar tas atliekas surinkti ir perdirbti nebūtų ekonomiškai naudinga. Regionų komitetas mano, kad reikėtų teikti prioritetą grąžinamajam uždarojo ciklo perdirbimui, pavyzdžiui, nustatant konkrečius tikslus tam tikroms atliekų rūšims, privalomas nuostatas statybų ir griovimo atliekų auditui, demontavimui ir rūšiavimui, taikytinoms prieš nugriaunant arba renovuojant paslaugų sektoriaus pastatus, kaip jau numatyta kai kuriuose regionų ar vietos lygmens teisės aktuose;

5. mano, kad siekiant didesnio pastatų sektoriaus „ekologiškumo“ (t. y. laikytis labiau aplinką tausojančio požiūrio) valdžios institucijos statybų verslui turi sudaryti sąlygas pereiti prie tausesnės praktikos, nes statybų etapas yra labai svarbus visų pastatų aplinkosauginiam veiksmingumui per visą gyvavimo ciklą. Toks perėjimas neįvyks taip greitai, kaip tikimasi, be bendrų ES rodiklių ir standartų, taip pat nesant ekonomiškai perspektyvių verslo modelių, pagal kuriuos pasirenkami ekologiškesni ir efektyvesniu išteklių naudojimu grindžiami statybų metodai ir medžiagos, palyginti su dabartine padėtimi;

6. mano, kad reikia paaiškinti, jog griovimo atliekos gali susidaryti tiek visiškai nugriaunant pastatą, tiek jį renovuojant, todėl reikia patikslinti, kad griovimo sąvoka apima ir dalinių pastato nugriovimą vykdant renovaciją. Daugumoje regionų visos atliekos, susidariusios vykdant renovaciją, viršija bendrą pastatų visiško nugriovimo metu susidariusių atliekų kiekį;

7. palankiai vertina Europos Komisijos ketinimą skatinti statybos ir griovimo atliekų perdirbimo rinką teikiant tvirtesnę paramą mokslinių tyrimų ir demonstracinės veiklos projektams. Tokiais projektais, taip pat programos „Horizontas 2020“ projektais, įgyvendinamais glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, turėtų būti siekiama rasti sprendimų, kaip padidinti perdirbimo patrauklumą ekonominiu požiūriu. Be to, RK pritaria tam, kad būtų pradėtos taikyti priemonės, skirtos remti antrinių medžiagų, pagamintų iš statybų ir griovimo atliekų, patekimą į rinką;

B. Vietos ir regionų valdžios institucijų parama efektyvaus išteklių naudojimo politikai

8. mano, kad, visos Sąjungos vietos ir regionų valdžios institucijų požiūriu, pagrindinis tikslas yra intensyviau kurti bendrus rodiklius, kurie yra būtina ekologiškesnio statybų sektoriaus bendrų tikslų ir standartų kūrimo sąlyga. Vietos ir regionų valdžios institucijoms svarbu atkreipti dėmesį į itin didelius ekologinius ir ekonominius iššūkius, išskylančius didinant išteklių naudojimo efektyvumą statybų sektoriuje;

9. šiomis aplinkybėmis pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos jau dabar atlieka svarbų vaidmenį mažomis sąnaudomis arba visai be sąnaudų vietos ir regionų statybų kodeksais skatinamos tvarius pastatus. Geriausia tų kodeksų įgyvendinimo praktika, pavyzdžiui, minimalūs dienos šviesos, energijos vartojimo efektyvumo arba statybinių medžiagų reikalavimai, galėtų daug padėti skatinant tikrai tvarius pastatus Europoje, todėl ją reikėtų propaguoti;

10. primena, kad vietos ir regionų valdžios institucijos pastatų poveikio aplinkai mažinimo srityje atlieka labai svarbų vaidmenį, nes savo kompetencijos srityje jos rengia atitinkamas efektyvaus išteklių naudojimo skatinimo priemones ir įgyvendina strategijas atidžiai išanalizuodamos vietos ypatumus ir aspektus;

11. ragina vietos ir regionų valdžios institucijas naudotis teritorijų ir miestų planavimo priemonėmis ir praktika formuojant tvarių pastatų politiką. Taip pat reikėtų atsižvelgti į atsinaujinančiųjų išteklių energijos, energijos vartojimo efektyvumo, atliekų tvarkymo ir eksploatacijos bei priežiūros klausimus;

12. šiomis aplinkybėmis ragina vietos ir regionų valdžios institucijas laikytis holistinio požiūrio visą pastato gyvavimo laikotarpį, įskaitant statybos produktus, pastato projektavimą ir statybą, jo priežiūrą ir renovaciją, siekiant skatinti veiksmingiau naudoti medžiagas, energiją ir vandenį bei geriau tvarkyti atliekas;

13. labai teigiamai vertina Europos vietos ir regionų valdžios institucijų jau atliktus darbus, kurių išskirtiniai pavyzdžiai – Emilijos-Romanijos regiono energijos vartojimo efektyvumo strategija, Bolcano autonominės provincijos (Italija) planas dėl klimato „Energia – Alto Adige 2050“, Hargitos regiono (Rumunija) naujų technologijų ir metodų, paremtų tradicine vietine architektūra, programos ir Rakverės miesto (Estija), taip pat Graikijos Anavros bendruomenės Almyros savivaldybėje (Magnisijos prefektūra) novatoriški veiksmai; šios ir kitos panašios iniciatyvos, kuriose energetikos agentūros atlieka lemiamą vaidmenį, yra sėkmingi pavyzdys efektyvaus išteklių naudojimo ir tvarios statybos srityje;

14. pažymi, kad pramonės veikla, susijusi su statybinėmis medžiagomis iš ekologiško statybos ir griovimo sektoriaus, turėtų padėti sukurti nemažai darbo vietų. Su šia veikla susiję vietos ir regionų veiksmų planai ir tinkamas žmoniškųjų išteklių panaudojimas labai padės įgyvendinti efektyvaus išteklių naudojimo tikslus;

15. mano, kad tokia iniciatyva kaip Merų paktas galėtų būti naudinga sprendžiant išteklių naudojimo efektyvumo problemą. Komitetas yra įsitikinęs, kad patvirtinus ES išteklių naudojimo efektyvumo tikslus reikėtų ieškoti tinkamiausių būdų šiai problemai spręsti;

16. taip pat primena, kad išteklių naudojimą daugiausia lemia su projektavimu susiję sprendimai ir statybinių medžiagų pasirinkimas. Taigi, kaip pabrėžia Komisija, kad galėtų efektyviau naudoti išteklius, inžinieriai, projektuotojai, gamintojai, rangovai, valdžios institucijos ir galutiniai naudotojai turi gauti naudingos ir patikimos informacijos, kad galėtų priimti sprendimus vadovaudamiesi tvaraus projektavimo kriterijais. Todėl ir kadangi vietos ir regionų valdžios institucijos iš visų leidimus išduodančių organų yra arčiausiai visų suinteresuotųjų subjektų, būtent jos turi rengti konkrečias informacines sesijas informuotumui didinti ir numatyti šių išteklių naudojimo paramos priemones ir skatinimo mechanizmus tam skiriant Europos fondų finansavimą. Ši politika turi būti bendros europinės pastatų aplinkosauginio veiksmingumo vertinimo strategijos dalimi, kurioje nustatyti svarbiausi rodikliai;

17. ragina Komisiją aktyviai įtraukti vietos ir regionų lygmenį į pagrindinių rodiklių sistemos kūrimą siekiant įvertinti pastatų aplinkosauginį veiksmingumą jų gyvavimo laikotarpiu. Šiuo klausimu būtina konsultuotis su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir įtraukti jas į visą šių rodiklių kūrimo procesą;

18. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka svarbų vaidmenį ne tik politiniu lygmeniu, investuodamos lėšas į tvarius pastatus, bet ir kaip viešųjų pastatų, socialinio būsto ar komunalinių paslaugų tinklų infrastruktūros savininkės;

19. dar kartą pabrėžia savo prieštaravimą makroekonominių sąlygų sistemai, kuri leidžia nubausti valstybę narę, nevykdančią įsipareigojimų pagal ES teisę (pvz., atliekų tvarkymo ar efektyvaus energijos vartojimo tikslų srityje) iš dalies arba visiškai sustabdant finansavimą iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondai). Ši sistema gali turėti neigiamos įtakos vietos ir regionų valdžios institucijoms, neatsižvelgiant į jų indėlį įgyvendinant šios politikos tikslus;

20. ragina vietos ir regionų valdžios institucijas aktyviau bendradarbiauti vykdant žaliuosius viešuosius pirkimus ir taip padėti didinti vietovių ir regionų galimybes įgyvendinti aukštus ES tikslus tvarių pastatų srityje;

C. Apibrėžtys, rodikliai, moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra

21. primena, kad statybų pramonė yra priemonė tikslui pasiekti, o pastatai gali turėti tiek teigiamos, tiek neigiamos įtakos konkrečiomis urbanistinėmis, architektūrinėmis, socialinėmis, ekonominėmis ir aplinkosauginėmis aplinkybėmis. Taigi, ypatingą svarbą derėtų skirti tvarumo klausimui šių sudėtingų tarpusavio sąsajų požiūriu;

22. primena, kad tam tikrų statybinių medžiagų techninės ir eksploatacinės savybės pasibaigus jų gamybos procesui greitai kinta ir šis procesas tęsiasi kai kuriais atvejais net medžiagas panaudojus statyboje. Todėl nepaprastai svarbu išsiaiškinti, ar ir kokiomis sąlygomis po griovimo šios medžiagos dar tinkamos naudoti pakartotinai, bei apsvarstyti, ar nėra būtina šioms medžiagoms sukurti atskiras sertifikavimo sistemas;

23. vis dėlto atkreipia dėmesį į būtinybę toliau vykdyti mokslinius tyrimus pastatų ir susijusių įrenginių remonto ir priežiūros srityje ieškant galimybių pailginti jų gyvavimo ciklą; konkrečiau kalbant, reikėtų skatinti sudaryti energijos tiekimo sutartis, tobulinti ir išlaikyti energetinių paslaugų bendrovių įrenginius;

24. pabrėžia, kad statybinių medžiagų po griovimo naudojimas plačiu mastu, pavyzdžiui, kelių tiesimui, turi būti laikomas prioritetine mokslinių tyrimų sritimi, nes daugelyje statybinių medžiagų tikrai yra kenksmingų, pavojingų ir taršių sudedamųjų dalių, tačiau kol kas neišspręsti nei jų poveikio vertinimo, nei, kai būtina, su jomis susijusios rizikos aplinkai ir žmogaus sveikatai mažinimo klausimai;

25. mano, kad iš naujo atrandamos tradicinės statybos technologijos ir statybinės medžiagos Europos statybų sektoriuje gali turėti didelį potencialą: tai modeliai, parodantys, kaip galima panaudoti vietos išteklius ieškant vietos sąlygoms pritaiktų veiksmingų sprendimų ir neskatinti žemės naudoti naujų karjerų, išsiskiriančių iš vienalytės aplinkos, kasimui;

26. primena, kad reikėtų apsvarstyti klausimą, ar esamų pastatų renovacija yra visais atvejais tinkamas sprendimas: daugelyje Europos regionų esančius pastatus, komercinės paskirties, gyvenamuosius ir viešuosius pastatus renovuoti ir suteikti jiems deramą patogumą įmanoma tik labai didelių investicijų kaina. Šie atvejai verčia atkreipti dėmesį į tai, kad, nors esamų pastatų renovacija efektyvus išteklių naudojimo tam tikrame pastate požiūriu vis dar yra geresnis sprendimas negu jų griovimas arba naujų pastatų statymas, estetinė, architektūrinė ir socialinė naujo pastato vertė pavieniam naudotojui kartais yra daug svarbesnis aspektas. Todėl siekiant išsiaiškinti, ar esamų pastatų renovacija yra tinkamas sprendimas, reikėtų atsižvelgti ne tik į techninius aspektus, bet ir į architektūrinius, socialinius, ekonominius ir aplinkos veiksnius;

27. taip pat primena didžiulį darbo vietų kūrimo potencialą tvarios statybos srityje, visų pirma tokia ekonomikos sektoriuje, kaip statyba, kuriam tokį didelį poveikį padarė krizė. Daugelis sektoriaus bedarbių galėtų vėl integruotis į darbo rinką, jei būtų teikiama parama ir tinkamas mokymas apie aplinkos požiūriu tvarios statybos metodus;

28. rekomenduoja rengiant vienodus pastatų aplinkosauginio veiksmingumo vertinimo kriterijus (kaip svarbiausius rodiklius) aiškiai atsižvelgti ir į atsinaujinančias žaliavas, pageidautina vietos žaliavas, kurioms taikomi atsekamumo mechanizmai. Komitetas pabrėžia, kad atsinaujinančiųjų žaliavų naudojimas gali iš esmės prisidėti prie išteklių tausojo pastatų sektoriuje, kur jos gali būti naudojamos ne tik konstrukcijoms (t. y. medienos konstrukcijoms), bet ir apdailos darbams (grindims, sienoms, paviršiams) ir kt. Tai visų pirma pasakytina apie daugiapakopį atsinaujinančiųjų žaliavų naudojimą, t. y. daugkartinį naudojimą įvairiais lygmenimis. Be to, atsinaujinančiosios žaliavos gali pakeisti pastatų šildymui naudojamą iškastinį kurą ir tokiu būdu sumažinti poveikį aplinkai;

29. atkreipia dėmesį į tai, kad kalbant apie statybas Komisijos dokumente neminimas atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas, nors šių išteklių indėlis į pastato tvarumą yra akivaizdus. Pastatuose sumontuoti saulės energijos, fotovoltiniai įrenginiai ir vėjo jėgainės bei biomasės naudojimas pastatų arba buitinio vandens šildymui gali labai padėti sumažinti jų poveikį aplinkai per visą gyvavimo ciklą, ypač kalbant apie išmetamo anglies dioksido kiekį. Taip pat reikia paminėti kitas technologijas, pavyzdžiui, geotermiją, centralizuotos gamybos galimybes, sąlygų sudarymą veiksmingai miesto šildymo ir vėsinimo infrastruktūrai, atsinaujinančiosios energijos išteklių naudojimą, atliekinę šilumą arba labai veiksmingą bendrą šilumos ir elektros energijos gamybą. Kad analizė būtų teisinga, svarbu atsižvelgti ir į medžiagas bei energiją, sunaudojamas siekiant pagaminti tam tikrą elektros ar energijos kiekį;

30. mano, kad kiek įmanoma greičiau ES lygmeniu reikia paaiškinti ir bendrai apibrėžti keletą dažnai sinonimiškai vartojamų sąvokų: „pasyvus pastatas“, „ekologiškas pastatas“, „tvarus pastatas“, „energiją taupantis pastatas“ ar „energijos beveik nenaudojantis pastatas“. Skubiai reikia pažangos, kurią užtikrintų iniciatyvos ir konsultacijos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srityje, nes šios apibrėžtys ateityje taps šios srities bendrų standartų ir politikos priemonių pagrindu;

31. pabrėžia, kad, be pakartotinio metalo ir stiklo naudojimo, apie kuriuos išsamiai kalbama komunikate, moksliniai tyrimai suteikia įdomių duomenų apie pakartotinį betono ir medienos panaudojimą. Betonas ir mediena, kaip statybinės medžiagos, turi pakartotiniam naudojimui tinkamų savybių, šias medžiagas nesudėtinga atrinkti ir lengva perdirbti ir (arba) naudoti. Todėl pirmenybę reikėtų teikti vietos ir regionų lygmeniu atliekamiems pakartotinio šių medžiagų naudojimo tyrimams;

32. mano, kad kalbant apie medienos ar kitų natūralių statybinių medžiagų naudojimą reikia nepamiršti, kad augantys statybų pramonės poreikiai lems tiesioginius ar netiesioginius pokyčius žemės naudojimo ir ekosistemų srityje. Todėl svarbu šiame sektoriuje vengti praeityje jau darytų klaidų gaminant biomasę energijos tikslais. Reikia išsamiai išanalizuoti žemės naudojimo paskirties ir ekosistemų keitimus ir atsižvelgti į juos nustatant bendrus išteklių naudojimo efektyvumo tikslus ir rodiklius pastatų sektoriuje;

33. siūlo rengiant inžinierius, architektus ir ekonomistus universitetų mokymo programose numatyti ne tik efektyvaus išteklių naudojimo procedūras, bet ir praktiką, kuria siekiama sumažinti papildomų medžiagų naudojimą ir atliekų susidarymą dėl projekto keitimų;

34. mano, kad siekiant efektyviai naudoti išteklius, ypač perdirbti statybos ir griovimo atliekas, taip pat būtina atsižvelgti į atrankos ir transporto sąnaudas ir poveikį. Šiuo tikslu būtina atlikti standartizuotas analizės procedūras, o į politinius ir mokslinių tyrimų bei plėtros procesus įtraukti galimybių, kurias teikia transportas ir perdirbimo pajėgumai *in situ* ar vietoje, palyginimą;

D. **Valdymas, partnerystė, žinių perdavimas**

35. palankiai vertina tai, kad Komisijos komunikate tarp numatomų priemonių aiškiai pabrėžiama didelė keitimosi geriausia patirtimi reikšmė. Todėl svarbu pirmenybę teikti regionų grupių, kurioms būdingos panašios savybės, bendradarbiavimo projektams. Šioje srityje negalima pasirinkti atskiros geriausios patirties pavyzdžio ar universalus įgyvendinimo būdo: vietos ir regionų veiklos vykdytojai turi vieni iš kitų sužinoti, kokie sprendimai yra tinkamiausi, o sutelkus įvairių regionų vietos patirtį būtų galima sukurti didesnę pridėtinę vertę;

36. pabrėžia, kad daugelis vietos ir regionų valdžios institucijų pastebėjo, jog valstybės narės reglamentuose dėl energijos vartojimo efektyvumo numatytas priemonės laiko tik formalumu ir konkrečios šalies ar regiono projektavimo kultūrai svetima sistema. Todėl Komitetas siūlo parengti tam tikros formos tarpinę ataskaitą dėl energijos vartojimo efektyvumo direktyvos įgyvendinimo nesukuriant vietos ir regionų valdžios institucijoms naujų įpareigojimų teikti ataskaitas, tačiau skatinant jas savanoriškai dalyvauti šias ataskaitas rengiant;

37. primena, kad kai kurie regionai neturi reikiamų žinių ir įgūdžių ir kad dėl šios priežasties, visų pirma mažai išsivysčiusiuose regionuose, gali padidėti atotrūkis technologijų srityje, palyginti su išsivysčiusiais regionais. Norint išspręsti šią problemą, minėtiems regionams turėtų būti taikomi specialūs bendradarbiavimo mechanizmai, skirti konkrečiai su žinių perdavimu susijusiems sunkumams šalinti. Reikia apsvarstyti galimybę optimizuoti žinių apie projektavimą ir statybines medžiagas perdavimą nepakankamus gebėjimus turintiems regionams;

E. **Kompensacijų mechanizmas**

38. mano, kad politiniai lyderiai turėtų žinoti, kad galimiems pokyčiams statybų sektoriuje reikalinga politinė valia ir tvirtas vadovavimas aukštesniu nei vietos ir regionų administracijos lygmeniu; jie negali nepaisyti vietos ir regionų problemų, susijusių su veiklos biudžetais, kurie visada yra riboti ir suteikia tik labai mažai galimybių investuoti į pastatų tobulinimą, net jeigu šių investicijų grąža yra puiki ir jos greitai atsiperka;

39. nurodo ne tik aplinkosauginę, bet ir ekonominę bei socialinę tvarių pastatų naudą, palyginti su statybos ir priežiūros sąnaudomis, ir pabrėžia, kad remiantis Komisijos minimo rinkos tyrimo rezultatais, investicijų į ekologišką statybą sąnaudos tik keletu procentinių punktų viršija investicijų į tradicinę statybą sąnaudas;

40. mano, kad svarbu ypatingą dėmesį skirti konkrečioms kaimo vietovių ir mažų bei vidutinio dydžio miestų problemoms. Jų savybes būtina pripažinti apibrėžiant standartus, nustatant tikslus ir rengiant kitas įgyvendinimo priemones, kad jie neproporcingai nenukentėtų arba prireikus būtų sudarytos sąlygos kitokiam kompensavimui. Atitinkamai mokslinių tyrimų prioritetas „Pažangieji miestai“ pagal programą „Horizontas 2020“ turėtų veikiau vadintis „Pažangieji miestai ir regionai“ ir būti papildytas nauju prioritetu „Pažangieji kaimiškieji regionai ir miestai“.

2015 m. balandžio 17 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas

Markku MARKKULA

III

(Parengiamieji aktai)

REGIONŲ KOMITETAS

111-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2015 M. BALANDŽIO 16–17 D.

Europos regionų komiteto nuomonė – Investicijų planas ir Europos strateginių investicijų fondas

(2015/C 195/07)

Pagrindinis pranešėjas:	Claude Gewerc (FR/ESP), Pikardijos regiono tarybos pirmininkas
Pamatiniai dokumentai:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos centriniam bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Investicijų planas Europai“ (COM(2014) 903 <i>final</i>) Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos strateginių investicijų fondo, kuriuo iš dalies keičiami Reglamentai (ES) Nr. 1291/2013 ir (ES) Nr. 1316/2013, COM(2015) 10 <i>final</i>

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

1 konstatuojamoji dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
1) dėl ekonomikos ir finansų krizės Sąjungoje sumažėjo investicijų lygis. Investicijų sumažėjo maždaug 15 proc. nuo 2007 m. pasiekto aukščiausio taško. Sąjunga visų pirma kenčia dėl nepakankamo investavimo, kurį lemia rinkoje vyraujantis netikrumas dėl ekonomikos ateities ir fiskalinių valstybių narių suvaržymų. Dėl šio nepakankamo investavimo lėčiau atsigauja ekonomika ir jis neigiamai veikia darbo vietų kūrimą, ilgalaikes ekonomikos augimo perspektyvas ir konkurencingumą;	1) dėl ekonomikos ir finansų krizės Sąjungoje sumažėjo investicijų lygis. Investicijų sumažėjo maždaug 15 proc. nuo 2007 m. pasiekto aukščiausio taško ir tai turėjo poveikio visiems Europos regionams. Sąjunga visų pirma kenčia dėl nepakankamo investavimo, kurį lemia rinkoje vyraujantis netikrumas dėl ekonomikos ateities ir fiskalinių valstybių narių suvaržymų. Dėl šio nepakankamo investavimo lėčiau atsigauja ekonomika ir jis neigiamai veikia darbo vietų kūrimą, ilgalaikes ekonomikos augimo perspektyvas ir konkurencingumą. Todėl tai trukdo pasiekti strategijos „Europa 2020“ pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo tikslus.

2 pakeitimas

2 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>2) siekiant radikaliai pakeisti nepakankamo investavimo nulemtą užburtą ratą, reikia imtis visapusiškų veiksmų. Struktūrinės reformos ir fiskalinė atsakomybė – būtinos investavimo skatinimo sąlygos. Šios sąlygos gali suteikti naują paskatą finansuoti investicijas ir kartu padėti sukurti vertybių sistemą, kurioje investiciniai projektai padeda remti užimtumą bei paklausą ir užtikrina tvarų ekonomikos augimo potencialo didėjimą.</p>	<p>2) siekiant radikaliai pakeisti nepakankamo investavimo nulemtą užburtą ratą, reikia imtis visapusiškų veiksmų. Struktūrinės reformos, kuriomis skatinama suderinti tvarų augimą, fiskalinė atsakomybė ir gerinti viešųjų priemonių veiksmingumą – būtinos ilgalaikio investavimo skatinimo sąlygos. Šios sąlygos gali suteikti naują paskatą finansuoti investicijas ir kartu padėti sukurti vertybių sistemą, kurioje investiciniai projektai skatina užimtumą bei paklausą ir užtikrina tvarų ekonomikos augimo potencialo didėjimą.</p>

3 pakeitimas

8 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>8) ESIF yra visapusiško metodo, kuriuo siekiama panaikinti su viešosiomis ir privačiosiomis investicijomis susijusį netikrumą, dalis. Trys strategijos kryptys: sutelkti investicijų finansavimą, užtikrinti, kad investicijos pasiektų realiąją ekonomiką, ir pagerinti investicinę aplinką Sąjungoje.</p>	<p>8) ESIF yra visapusiško metodo, kuriuo siekiama panaikinti su viešosiomis ir privačiosiomis investicijomis susijusį netikrumą, dalis. Trys strategijos kryptys: sutelkti investicijų finansavimą, užtikrinti, kad investicijos pasiektų realiąją ekonomiką, pagerinti investicinę aplinką Sąjungoje. Strategija turėtų papildyti ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos tikslą Sąjungoje.</p>

4 pakeitimas

10 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>10) ESIF turėtų siekti padėti pašalinti sunkumus finansuojant ir vykdant produktyvias investicijas Sąjungoje, taip pat užtikrinti daugiau galimybių gauti finansavimą. Siekiama, kad didesnės galimybės gauti finansavimą būtų ypač naudingos mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Taip pat tikslinga daugiau tokių finansavimo galimybių suteikti ir vidutinės kapitalizacijos įmonėms, tai yra įmonėms, kuriose dirba iki 3 000 darbuotojų. Iveikus esamus Europos investavimo sunkumus turėtų padidėti Sąjungos ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda.</p>	<p>10) ESIF turėtų siekti padėti pašalinti sunkumus finansuojant ir vykdant produktyvias ekonominės ir visuomeninės svarbos investicijas Sąjungoje, taip pat užtikrinti daugiau galimybių gauti finansavimą. Siekiama, kad didesnės galimybės gauti finansavimą būtų ypač naudingos mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Taip pat tikslinga daugiau tokių finansavimo galimybių suteikti ir vidutinės kapitalizacijos įmonėms, tai yra įmonėms, kuriose dirba iki 3 000 darbuotojų. Siekiant sudaryti kuo daugiau galimybių MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmonėms pasinaudoti siūlomomis investicijomis, reikia vengti painumo ir taikyti suprantamus reikalavimus.</p>

5 pakeitimas

11 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>11) ESIF turėtų remti strategines investicijas, turinčias didelę ekonominę pridėtinę vertę, kuriomis padedama siekti Sąjungos politikos tikslų.</p>	<p>11) ESIF turėtų remti strategines tiesioginio užmojo, tiesioginio masto investicijas, kuriomis padedama siekti Europos Sąjungos ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos tikslų ir kurios dera su Europos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija „Europa 2020“. ESIF turėtų papildyti esamas ES programas, visų pirma Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmus, ir skatinti arba spartinti rizikingesnius projektus, kuriais galima pasiekti didesnio bendro ES ekonomikos veiksmingumo ir suteikti postūmį kuriant pridėtinę vertę Europos Sąjungai. ESIF turėtų atkreipti ypatingą dėmesį į atokesnius ir mažiau išsivysčiusius regionus, kad nebūtų toliau didinamas atotrūkis investicijų srityje, taip pat turėtų skatinti tarptautines ir tarpvalstybines investicijas. Jis taip pat turėtų labiau įtraukti vietas ir regionų valdžios institucijas ir daugiau dėmesio skirti jų inovacijų kūrimo gebėjimams.</p>

6 pakeitimas

14 konstatuojamoji dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>14) ESIF turėtų būti orientuotas į projektus, kuriais siekiama didelės visuomeninės ir ekonominės vertės. Visų pirma ESIF turėtų būti orientuotas į projektus, kurie skatina darbo vietų kūrimą, ilgalaikį ekonomikos augimą ir konkurencingumą. ESIF turėtų būti remiami įvairūs finansiniai produktai, įskaitant nuosavo kapitalo, skolos priemones ar garantijas, kad būtų kuo geriau atsižvelgiama į atskiro projekto poreikius. Ši produktų įvairovė turėtų sudaryti galimybes ESIF prisitaikyti prie rinkos poreikių ir kartu skatinti privačiojo sektoriaus investavimą į projektus. ESIF neturėtų pakeisti privačiojo sektoriaus rinkos finansavimo, bet veikia turėtų spręsti rinkos nepakankamumo problemas ir taip skatinti privačiojo sektoriaus finansavimą, kad būtų užtikrintas veiksmingiausias strateginis viešųjų lėšų naudojimas. Toks veiksmingas strateginis lėšų naudojimas turėtų būti užtikrinamas ir reikalavimu laikytis valstybės pagalbos principų.</p>	<p>14) ESIF turėtų būti orientuotas į projektus, kuriais siekiama didelės visuomeninės ir ekonominės pridėtinės vertės. Visų pirma ESIF turėtų būti orientuotas į projektus, kurie skatina darbo vietų kūrimą, ilgalaikį tvarų ekonomikos augimą, inovacijas ir konkurencingumą. Turėtų būti nustatyti aiškūs projektų atrankos kriterijai ir tolesnės priežiūros procedūros. ESIF turėtų būti remiami įvairūs finansiniai produktai, įskaitant kreditus, nuosavą kapitalą, skolos priemones ar garantijas, kad būtų kuo geriau atsižvelgiama į atskiro projekto poreikius. Ši produktų įvairovė turėtų sudaryti galimybes ESIF prisitaikyti prie rinkos poreikių ir kartu skatinti privačiojo sektoriaus investavimą į projektus. ESIF neturėtų pakeisti privačiojo sektoriaus rinkos finansavimo, bet veikia turėtų spręsti rinkos nepakankamumo problemas ir taip skatinti privačiojo sektoriaus finansavimą, kad būtų užtikrintas veiksmingiausias strateginis viešųjų lėšų naudojimas ir toliau stiprinama Sąjungos ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda. Toks veiksmingas strateginis lėšų naudojimas turėtų būti užtikrinamas ir reikalavimu laikytis valstybės pagalbos principų.</p>

7 pakeitimas

15 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>15) ESIF turėtų būti orientuotas į projektus, kurių rizikos ir gražos santykis yra didesnis nei esamų EIB ir Sąjungos priemonių, siekiant užtikrinti esamų operacijų papildomumą. ESIF lėšomis turėtų būti finansuojami projektai visoje Sąjungoje, įskaitant labiausiai nuo finansų krizės nukentėjusias šalis. ESIF turėtų būti naudojamas tik jeigu pagrįstomis sąlygomis negalima gauti finansavimo iš kitų šaltinių.</p>	<p>15) ESIF turėtų būti orientuotas į projektus, kurių rizikos ir gražos santykis yra didesnis nei esamų EIB ir Sąjungos priemonių, siekiant užtikrinti esamų operacijų papildomumą. ESIF lėšomis turėtų būti finansuojami projektai visoje Sąjungoje, įskaitant labiausiai nuo finansų krizės nukentėjusias šalis. ESIF turėtų būti naudojamas tik jeigu pagrįstomis sąlygomis negalima gauti finansavimo iš kitų šaltinių. Didesnė rizika turės būti grindžiama investicijų poveikiu užimtumui, vietovių (visų pirma nukentėjusių dėl ekonominių pokyčių) ekonomikai, bendroms investicijų tendencijoms, inovacijoms ir aplinkai. Šie kriterijai turėtų būti patikslinti peržiūrėjus bylas, kad investicijos būtų paskirstomos išlaikant geografinę pusiausvyrą ir pusiausvyrą tarp sektorių.</p>

8 pakeitimas

16 konstatuojamoji dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>16) ESIF turėtų būti orientuotas į investicijas, kurios, kaip tikimasi, yra ekonomiškai ir techniškai gyvybingos ir kurios gali būti susijusios su tam tikra atitinkama rizika, tačiau vis tiek atitinka konkrečius ESIF finansavimo reikalavimus.</p>	<p>16) ESIF turėtų būti orientuotas į investicijas, kurios, kaip tikimasi, yra ekonomiškai ir techniškai gyvybingos ir kurios gali būti susijusios su tam tikra atitinkama rizika, kuri be ESIF pagalbos privatiems investuotojams gali būti pernelyg didelė, tačiau vis tiek atitinka konkrečius ESIF finansavimo reikalavimus.</p>

Paaškinimas

Tai yra viena iš investicijų plane numatytų investicijų papildomumo sąlygų.

9 pakeitimas

20a konstatuojamoji dalis (nauja)

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<p>20a) Kai yra galimybės, valstybės narės gali naudotis kitomis finansavimo priemonėmis ir Europos struktūriniais ir investicijų fondais (ESIF), siekdamos prisidėti prie ES garantija remiamų reikalavimus atitinkančių projektų finansavimo, kaip numatyta šiems fondams taikomos teisinės sistemos tiksluose, garantijose ir taisyklėse.</p> <p>Toks lankstus požiūris turėtų padėti užtikrinti kuo didesnę sinergiją tarp ES priemonių ir gebėjimo pritraukti investuotojus į su ESIF susijusias investavimo sritis. Europos struktūriniai ir investicijų fondai ir Europos strateginių investicijų fondas turi papildyti vienas kitą ir turi būti kiek įmanoma labiau vengiama išstūmimo poveikio.</p>

Paaiškinimas

Tai būdas geriau suderinti ESIF ir struktūrinius fondus ir išvengti abipusio išstūmimo rizikos.

10 pakeitimas

20b konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	20 b) <i>Visų pirma, ESIF galėtų remti investavimo platformas teritoriniu lygmeniu, kurios užtikrintų nuoseklumą ir integruotas vystymosi strategijas regioniniu lygmeniu, atlikdamos regioninių centrų, galinčių mobilizuoti visus turimus išteklius, vaidmenį.</i>

Paaiškinimas

Savaime aišku.

11 pakeitimas

21 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
21) <i>jeigu laikomasi visų susijusių tinkamumo kriterijų, valstybės narės gali naudotis Europos struktūriniais ir investicijų fondais, kad prisidėtų prie reikalavimus atitinkančių projektų, kurie remiami ES garantija, finansavimo. Dėl šio principo lankstumo turėtų kuo labiau padidėti galimybės pritraukti investuotojų į investavimo sritis, į kurias orientuojasi ESIF.</i>	

Paaiškinimas

Dubliuojasi su 9 teisės akto pakeitimu.

12 pakeitimas

22 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
22) Pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ESIF remiamos investicijos į infrastruktūrą ir projektus turėtų atitikti valstybės pagalbos taisykles. Šiuo tikslu Komisija paskelbė, kad suformuluos esminius valstybės pagalbos vertinimo principus, kuriuos projektas turės atitikti, kad galėtų būti remiamas ESIF lėšomis. Komisija paskelbė, kad, jeigu projektas atitiks šiuos kriterijus ir gaus ESIF paramą, bet kokia papildoma nacionalinė parama bus vertinama atliekant paprastesnį ir spartesnį valstybės pagalbos vertinimą, kai Komisija papildomai tikrins tik viešosios paramos proporcingumą (t. y. ar nėra kompensuojama per didelę suma). Komisija taip pat paskelbė, kad pateiks daugiau gairių dėl šių esminių principų, kad užtikrintų veiksmingą viešųjų lėšų naudojimą.	22) Pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ESIF remiamos investicijos į infrastruktūrą ir projektus turėtų atitikti valstybės pagalbos taisykles. Šiuo tikslu Komisija paskelbė, kad suformuluos esminius valstybės pagalbos vertinimo principus, kuriuos projektas turės atitikti, kad galėtų būti remiamas ESIF lėšomis. Komisija paskelbė, kad, jeigu projektas atitiks šiuos kriterijus ir gaus ESIF paramą, bet kokia papildoma nacionalinė parama bus vertinama atliekant paprastesnį ir spartesnį valstybės pagalbos vertinimą, kai Komisija papildomai tikrins tik viešosios paramos proporcingumą (t. y. ar nėra kompensuojama per didelę suma). Komisija taip pat paskelbė, kad pateiks daugiau gairių dėl šių esminių principų, kad užtikrintų veiksmingą viešųjų lėšų naudojimą. Todėl

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	Komisija įsipareigoja taikyti supaprastintą ir bet kuriuo atveju vienodą procedūrą, jei valstybės pagalbos taisyklės būtų taikomos infrastruktūros finansavimui.

Paaiškinimas

Turi būti vengiama taikyti skirtingas sąlygas investiciniams infrastruktūros projektams, kuriuos remia ESIF ir bendrai finansuoja valstybės narės ir (arba) regionai siekiant užtikrinti vienodus patvirtinimo terminus ir tvarką, tais atvejais, kai besąlygiškai negali būti taikomos valstybės pagalbos taisyklės.

13 pakeitimas

25 konstatuojamoji dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
25) EIB turėtų reguliariai vertinti ESIF remiamą veiklą siekdamas patikrinti jos aktualumą, rezultatus ir poveikį ir nustatyti aspektus, kuriais ateityje būtų galima pagerinti veiklą. Tokiais vertinimais turėtų būti prisidedama prie atskaitomybės didinimo ir tvarumo analizės.	25) EIB ir Komisija turėtų reguliariai vertinti ESIF remiamą veiklą siekiant patikrinti jos aktualumą, rezultatus, poveikį, taip pat jų nuoseklumą ir derinimą su kita Sąjungos politika bei priemonėmis, ypač remiamomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų , ir nustatyti aspektus, kuriais ateityje būtų galima pagerinti veiklą. Tokiais vertinimais turėtų būti prisidedama prie atskaitomybės didinimo ir tvarumo analizės.

14 pakeitimas

25a konstatuojamoji dalis (nauja)

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	25a) Patariamasis komitetas vykdo ESIF finansavimo politikos stebėseną; ESIF pateikia šiam komitetui savo pusmečio veiklos ataskaitą. Patariamasis komitetas pateikia nuomonę ir rekomendacijas dėl tinkamumo kriterijų, teminio ir geografinio investicijų paskirstymo ir jų papildomumo, taip pat dėl socialinio poveikio ir poveikio aplinkai. Jį sudaro vienodas Regionų komiteto ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (EESRK) atstovų skaičius.

Paaiškinimas

Ekonominiai ir socialiniai dalyviai ir vietos ir regionų valdžios institucijos gali geriausiai įvertinti realų finansuojamų investicijų poveikį.

15 pakeitimas

26 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
26) be to, kad per ESIF bus vykdomos finansavimo operacijos, turėtų būti įsteigtas Europos investavimo konsultacijų centras (EIKC). EIKC turėtų suteikti geresnę paramą, susijusią su projektų plėtojimu ir rengimu visoje Sąjungoje, remiantis Komisijos, EIB, nacionalinių skatinamąjį finansavimą teikiančių	26) be to, kad per ESIF bus vykdomos finansavimo operacijos, turėtų būti įsteigtas Europos investavimo konsultacijų centras (EIKC). EIKC turėtų suteikti geresnę paramą, susijusią su projektų plėtojimu ir rengimu visoje Sąjungoje, remiantis Komisijos, EIB, nacionalinių skatinamąjį finansavimą teikiančių

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>bankų ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų valdymo institucijų kompetencija. Tai turėtų būti vieno langelio principu veikiantis centras klausimams dėl techninės pagalbos, susijusios su investicijomis Sąjungoje.</p>	<p>bankų ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų valdymo institucijų kompetencija. Tai turėtų būti vieno langelio principu veikiantis centras klausimams dėl techninės pagalbos, susijusios su investicijomis Sąjungoje. EIKC turėtų sudaryti valstybėms narėms ir regionams visoje Sąjungoje galimybę nemokamai naudotis ekspertų kompetencija, kad būtų užtikrintos vienodos galimybės naudotis ESIF finansavimu. Regionai galėtų pasiūlyti ESIF tikslines iniciatyvas siekiant regiono arba keleto regionų lygmeniu koordinuoti techninę pagalbą ir taip kuo geriau panaudoti turimus finansinius išteklius.</p>

16 pakeitimas

29 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>29) Kad būtų iš dalies finansuojamas įnašas iš Sąjungos biudžeto, turėtų būti sumažintos bendrajai mokslinių tyrimų ir inovacijų programai „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.), nustatytai Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1291/2013⁽¹⁾, ir Europos infrastruktūros tinklų priemonei, nustatytai Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1316/2013[2], skirtos lėšos⁽²⁾. ESIF nekartoja šiomis programomis siekiamų tikslų. Tačiau tikimasi, kad sumažinus abi programas siekiant finansuoti garantijų fondą, bus užtikrintos didesnės investicijos tam tikrose srityse, kurioms atitinkamai taikomos šios programos, nei įmanoma pagal esamas programas. ESIF turėtų galėti panaudoti ES garantijos svertą ir labiau padidinti finansinį poveikį tose mokslinių tyrimų, technologinės plėtros, inovacijų ir transporto, telekomunikacijų ir energetikos infrastruktūros srityse, nei būtų įmanoma, jeigu ištekliai būtų naudojami teikiant dotacijas pagal planuojamą programą „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonę. Todėl tikslinga perskirti dalį šiuo metu toms programoms numatyto finansavimo ESIF naudai.</p> <p>⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1291/2013, kuriuo sukuriama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.) ir panaikinamas Sprendimas Nr. 1982/2006/EB (OL L 347, 2013 12 20, p. 104).</p> <p>⁽²⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1316/2013, kuriuo sukuriama Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 913/2010 bei panaikinami reglamentai (EB) Nr. 680/2007 ir (EB) Nr. 67/2010 (OL L 348, 2013 12 20, p. 129).</p>	<p>29) Europos Parlamentas ir Taryba per metines biudžeto procedūras iki 2020 m. palaipsniui tvirtins asignavimus iš Sąjungos biudžeto. Biudžetinių metų pabaigoje nepanaudoti asignavimai iš ES biudžeto turėtų būti sistemingai pervedami į garantijų fondą. Šiuo tikslu biudžeto valdymo institucija prireikus turėtų taikyti visas turimas lankstumo priemones ir kitas atitinkamas nuostatas pagal Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 1311/2013.</p>

17 pakeitimas

29 konstatuojamoji dalis (nauja)

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<p>29a) <i>Programos „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP) turimas biudžetas turėtų būti realiai mažinamas tik pasinaudojus visomis Europos biudžeto lankstumo galimybėmis.</i></p> <p><i>Jei programos „Horizontas 2020“ lėšų mažinimas bus neišvengiamas, jis turėtų būti vykdomas taip, kad nekiltų pavojaus visapusiškam programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimui ir nebūtų suabejota ypatinga fundamentinių tyrimų svarba. Šiuo atveju iš programos dalies „galimybės gauti rizikos kapitalo“ ESIF finansavimui turi būti skirta nemaža dalis. Programos „Horizontas 2020“ lėšos, jei negalima išvengti jų naudojimo be fondo, turi būti naudojamos jų pirminiam tikslui ir užtikrinti dalyvavimo galimybes aukštosioms mokykloms ir mokslinių tyrimų institutams.</i></p> <p><i>Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP) turimo biudžeto mažinimas neturi jokios įtakos iš Sanglaudos fondų pervedamai sumai, skirtai transporto projektams šio fondo reikalavimus atitinkančiose valstybėse narėse.</i></p>

Paaiškinimas

Iš programos „Horizontas 2020“ finansuojami mokslinių tyrimų ir inovacijų projektai jau šiandien tiesiogiai ir svariai prisideda prie Europos novatoriškumo ir konkurencingumo, todėl ši įtvirtinta programa negali būti susilpninta. Jei negalima išvengti ESIF kišimosi į programą „Horizontas 2020“, kriterijai turi užtikrinti, kad pasitelkus ESIF bus stiprinamas Europos inovacinis potencialas.

18 pakeitimas

31 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>31) Sajungoje yra labai daug potencialiai gyvybingų projektų, kurie nefinansuojami dėl su tokiais projektais susijusio aiškumo ir skaidrumo stokos. Dažnai taip yra dėl to, kad privatūs investuotojai nežino apie projektus arba turi nepakankamai informacijos, kad galėtų įvertinti investavimo riziką. Komisija ir EIB, remiami valstybių narių, turėtų skatinti sukurti skaidrią Sajungoje jau vykdomų ir būsimų investicinių projektų, tinkamų investicijoms, bazę. Ši projektų bazė turėtų leisti užtikrinti, kad informacija apie investicinius projektus būtų viešai skelbiama reguliariai ir struktūrizuotai, kad investuotojai turėtų patikimos informacijos, kuria galėtų pagrįsti savo investavimo sprendimus.</p>	<p>31) Sajungoje yra labai daug potencialiai gyvybingų projektų, kurie nefinansuojami dėl su tokiais projektais susijusio aiškumo ir skaidrumo stokos. Dažnai taip yra dėl to, kad privatūs investuotojai nežino apie projektus arba turi nepakankamai informacijos, kad galėtų įvertinti investavimo riziką. Komisija ir EIB, remiami valstybių narių ir jų vietos ir regionų valdžios institucijų, turėtų skatinti sukurti skaidrią Sajungoje jau vykdomų ir būsimų investicinių projektų, tinkamų investicijoms, bazę. Ši projektų bazė turėtų leisti užtikrinti, kad informacija apie investicinius projektus būtų viešai skelbiama reguliariai ir struktūrizuotai, kad investuotojai turėtų patikimos informacijos, kuria galėtų pagrįsti savo investavimo sprendimus.</p>

19 pakeitimas

31a konstatuojamoji dalis (nauja)

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	31a) <i>Jei projektai matomumo tikslu įtraukiami į projektų bazę, be informacijos apie projektų ekonominį gyvybingumą projektų bazėje turėtų būti pateikta informacija apie aplinkos apsaugos ir socialinių reikalavimų laikymąsi ir jų derėjimą su regioninės plėtros strategijų tikslais. Jų pusmečio ataskaita bus pateikiama patariamajam komitetui.</i>

20 pakeitimas

32 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
32) valstybės narės taip pat pradėjo darbą nacionaliniu lygmeniu, kad sukurtų ir skatintų projektų bazes, skirtas nacionalinės reikšmės projektams. Komisijos ir EIB parengtoje informacijoje turėtų būti pateikiamos nuorodos į susijusias nacionalines projektų bazes.	32) valstybės narės taip pat pradėjo darbą nacionaliniu lygmeniu, kad sukurtų ir skatintų projektų bazes, skirtas nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės projektams. Toks darbas taip pat buvo atliktas įgyvendinant tarpvalstybinius projektus bendradarbiaujant skirtingoms valstybėms narėms. Be to, šios valstybės narės, vadovaudamosi subsidiarumo principu, kartu dirba su vietos ir regionų valdžios institucijomis. Komisijos ir EIB parengtoje informacijoje turėtų būti pateikiamos nuorodos į susijusias nacionalines ir tarpvalstybines projektų bazes. Regionų ir vietos valdžios institucijos, įskaitant regionines inovacijų platformas, regioninės plėtros agentūras ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų valdymo institucijas, yra svarbus informacijos apie esamas ir būsimas investavimo galimybes šaltinis.

Paaiškinimas

Svarbu įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į skaidrių projektų bazių sudarymą.

Svarbu pabrėžti, kad valstybės narės pradėjo tarpusavyje koordinuoti veiksmus siekdamos pristatyti didelio masto ESIF remiamus tarpvalstybinius projektus.

21 pakeitimas

34 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
34) siekiant užtikrinti atskaitomybę Europos piliečiams, EIB Europos Parlamentui ir Tarybai turėtų reguliariai teikti ESIF padarytos pažangos ir poveikio ataskaitas.	34) siekiant užtikrinti atskaitomybę Europos piliečiams, Komisija ir EIB Europos regionų komitetui , Europos Parlamentui ir Tarybai turėtų reguliariai teikti ESIF padarytos pažangos ir poveikio bei kitų sričių ES politikos ir priemonių papildomumo ataskaitas.

Paiškinimas

Regionų ir vietos valdžios institucijos yra arti Europos piliečių, o tai pagerina atskaitomybę.

22 pakeitimas

1a straipsnio 1 dalis (nauja)

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<p>1a) Komisija ir Europos investicijų bankas užtikrina, kad ESIF suteikta parama derėtų su kitomis Sąjungos politikos sritimis ir priemonėmis ir jas papildytų.</p>

23 pakeitimas

1 straipsnio 2 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Prie Susitarimo dėl ESIF gali prisijungti valstybės narės. Jeigu esami įnašų mokėtojai sutinka, prie Susitarimo dėl ESIF taip pat gali prisijungti kitos trečiosios šalys, įskaitant nacionalinius skatinamąjį finansavimą teikiančius bankus ar valstybėms narėms priklausančias ar jų valdomas valstybines agentūras ir privačiojo sektoriaus subjektus.</p>	<p>Prie Susitarimo dėl ESIF gali prisijungti valstybės narės. Jeigu esami įnašų mokėtojai sutinka, prie Susitarimo dėl ESIF taip pat gali prisijungti kitos trečiosios šalys, įskaitant nacionalinius skatinamąjį finansavimą teikiančius bankus, regioninės plėtros bankus ar valstybines valstybėms narėms arba regionų ir vietos valdžios institucijoms priklausančias ar jų valdomas įstaigas, regionų valdžios institucijoms priklausančias plėtros agentūras ir privačiojo sektoriaus subjektus.</p>

Paiškinimas

Pasiūlyme dėl teisėkūros akto turėtų būti numatyta galimybė regionams ir vietoms prisijungti prie Susitarimo dėl ESIF.

Regionai turėtų dalyvauti valdant šias naujas priemones.

24 pakeitimas

1a straipsnis (naujas)

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<p>Šiame reglamente vartojama tokia apibrėžtis:</p> <p>(1) „nacionaliniai skatinamojo finansavimo bankai ar įstaigos“ – juridiniai asmenys, vykdančys finansinę profesinę veiklą, kuriems valstybė narė centrinio, regioninio arba vietos lygmeniu yra suteikusi viešuosius įgaliojimus vykdyti nekomercinę viešąją vystomąją ar skatinamąją veiklą, kuria siekiama spręsti rinkos nepakankamumo problemas;</p>

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	(2) „investavimo platforma“ – tai bendro finansavimo, dalijimosi rizika ir kitų finansinių įnašų priemonė, skirta projektui ar projektų grupei finansuoti. Investavimo platforma gali būti regioninė, nacionalinė, tarptautinė arba sektorinė. Jos tikslas – užtikrinti derėjimą su vietos ir regioninėmis investavimo strategijomis ir prireikus su Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmų programomis.

Paaiškinimas

Norint užtikrinti tikrą finansavimo papildomumą reikia įtraukti vietos dalyvius arba specialistus projektams inicijuoti, padėti juos įgyvendinti ir bendrai finansuoti pasinaudojant platesnėmis žiniomis apie galimybes, taigi kartu ir geriau įvertinti riziką. Tai taip leis atsižvelgti į mažesnius projektus, kadangi jie yra fondų patvirtintos investicijų politikos dalis.

25 pakeitimas

2 straipsnio 2 dalies 2 punktą

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Kad šį tikslą pasiektų, EIKC naudojami EIB, Komisijos, nacionalinių skatinamųjų finansavimą teikiančių bankų ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų valdymo institucijų kompetencija.	Kad šį tikslą pasiektų, EIKC naudojami: — EIB; — Komisijos; — nacionalinių skatinamųjų finansavimą teikiančių bankų; — regioninės plėtros bankų ir (arba) agentūrų; — Europos struktūrinių ir investicijų fondų valdymo institucijų kompetencija. Visų pirma regionai gali prašyti EIKC techninės pagalbos, kad galėtų baigti įgyvendinti veiksmus regiono arba keleto regionų lygmeniu.

Paaiškinimas

Regionų lygmeniu kompetencija turi būti sutelkta EIKC.

Kadangi regionai gali bendrai įvertinti, kokios investicijos yra būtinos jų teritorijose, atskiriems regionams arba keletui tarpusavyje bendradarbiaujančių regionų turėtų būti suteikta galimybė tiesiogiai taikyti techninę pagalbą, kad iniciatyvos būtų kuo veiksmingesnės ir kuo geriau panaudoti finansiniai ištekliai.

26 pakeitimas

3 straipsnio 5 dalies 1 pastraipa (nauja)

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	Investicijų komitetas turi atsižvelgti į tikslą siekti Sąjungos ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos.

27 pakeitimas

4 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>4 straipsnis</p> <p>ES garantija</p> <p>Sąjunga suteikia garantiją EIB finansavimo ar investavimo operacijoms, kurios vykdomos Sąjungoje ir kurioms taikomas šis reglamentas (toliau – ES garantija). ES garantija suteikiama kaip garantija pagal pareikalavimą dėl 6 straipsnyje nurodytų priemonių.</p>	<p>4 straipsnis</p> <p>ES garantija</p> <p>Sąjunga suteikia neatsaukiamą ir besąlygišką garantiją finansavimo ar investavimo operacijoms, kurios vykdomos Sąjungoje, įskaitant tarpvalstybinį valstybių narių ir trečiosios šalies bendradarbiavimą, ir kurioms taikomas šis reglamentas bei Susitarimas dėl ESIF (toliau – ES garantija). ES garantija suteikiama kaip garantija pagal pareikalavimą dėl 6 straipsnyje nurodytų priemonių.</p>

Paaiškinimas

Savaime aišku.

28 pakeitimas

5 straipsnio 2 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>2. ES garantija suteikiama EIB finansavimo ir investavimo operacijoms, kurias patvirtino 3 straipsnio 5 dalyje nurodytas Investicijų komitetas, arba Europos investicijų fondui skiriamam finansavimui, kad EIB galėtų vykdyti finansavimo ir investavimo operacijas pagal 7 straipsnio 2 dalį. Susijusios operacijos atitinka Sąjungos politiką ir jomis padedama siekti bet kurio iš šių bendrųjų tikslų:</p> <p>(a) plėtoti infrastruktūrą, įskaitant transporto infrastruktūrą, visų pirma pramonės centruose, energetikos infrastruktūrą, visų pirma energetikos tinklų jungtis, ir skaitmeninę infrastruktūrą;</p> <p>(b) investuoti į švietimą ir mokymą, sveikatos priežiūrą, mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, informacines ir ryšių technologijas ir inovacijas;</p> <p>(c) didinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį ir išteklių naudojimo efektyvumą;</p> <p>(d) infrastruktūros projektai aplinkos, gamtos išteklių, miestų plėtros ir socialinėse srityse;</p>	<p>2. ES garantija suteikiama EIB finansavimo ir investavimo operacijoms, kurias patvirtino 3 straipsnio 5 dalyje nurodytas Investicijų komitetas, arba Europos investicijų fondui skiriamam finansavimui, kad EIB galėtų vykdyti finansavimo ir investavimo operacijas pagal 7 straipsnio 2 dalį. ESIF orientuojasi į projektus, galinčius užtikrinti esamų operacijų papildomumą. Komisija, EIB ir valstybės narės užtikrina, kad visos investicijos, remiamos iš ESIF, būtų vykdomos atsižvelgiant į jų vietos ir regioninio lygmens poveikį ekonominei, socialinei ir teritorinei sanglaudai kiekviename sektoriuje. Susijusios operacijos atitinka Sąjungos politiką ir jomis padedama siekti bet kurio iš šių bendrųjų tikslų:</p> <p>(a) plėtoti nelaimėms atsparią infrastruktūrą, įskaitant transporto, energetikos, visų pirma energetikos tinklų jungtis, ir skaitmeninę infrastruktūrą;</p> <p>(b) investuoti į švietimą ir mokymą, sveikatos priežiūrą, mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, viešųjų paslaugų skaitmeninimą, taikomąsias programas, informacines ir ryšių technologijas ir inovacijas;</p> <p>(c) didinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį ir išteklių naudojimo efektyvumą;</p> <p>(d) infrastruktūros projektai aplinkos, gamtos išteklių, miestų plėtros ir socialinėse srityse;</p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>(e) teikti finansinę paramą 1 straipsnio 1 dalyje nurodytoms įmonėms, įskaitant apyvartinio kapitalo rizikos finansavimą.</p> <p>Be to, ES garantija per EIB suteikiama specialių investavimo platformų ir nacionalinių skatinamąjį finansavimą teikiančių bankų, kurie investuoja į šio reglamento reikalavimus atitinkančias operacijas, paramai. Tokiu atveju Valdančioji taryba nustato politiką dėl reikalavimus atitinkančių investavimo platformų.</p>	<p>(e) teikti finansinę paramą 1 straipsnio 1 dalyje nurodytoms įmonėms, įskaitant apyvartinio kapitalo rizikos finansavimą.</p> <p>Be to, ES garantija per EIB suteikiama specialių investavimo platformų ir nacionalinių ir (arba) regioninių skatinamąjį finansavimą teikiančių bankų, kurie investuoja į šio reglamento reikalavimus atitinkančias operacijas, paramai. Tokiu atveju Valdančioji taryba nustato politiką dėl reikalavimus atitinkančių investavimo platformų.</p>

29 pakeitimas

9 straipsnio pirma pastraipa

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Komisija ir EIB, remiami valstybių narių, skatina sukurti skaidrią Sąjungoje vykdomų ir galimų būsimų investicinių projektų bazę. Bazė nedaro poveikio galutiniams projektams, kurie atrinkti paramai teikti pagal 3 straipsnio 5 dalį.</p>	<p>Komisija ir EIB, remiami valstybių narių, glaudžiai bendradarbiaudami ir plėtodami partnerystės ryšius su regionų ir vietos valdžios institucijomis, skatina sukurti skaidrią Sąjungoje vykdomų ir galimų būsimų investicinių projektų bazę, kurioje būtų pateikta informacija apie projektų ekonominį gyvybingumą, jų poveikį darniam vystymuisi ir suderinimą su regioninių plėtros strategijų tikslais. Bazė nedaro poveikio galutiniams projektams, kurie atrinkti paramai teikti pagal 3 straipsnio 5 dalį.</p>

30 pakeitimas

9 straipsnio 2 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Komisija ir EIB parengia, atnaujina ir reguliariai bei struktūrizuotai skelbia informaciją apie vykdomas ir būsimas investicijas, kuriomis reikšmingai padedama siekti ES politikos tikslų.</p>	<p>Komisija ir EIB parengia, atnaujina ir reguliariai bei struktūrizuotai skelbia informaciją apie vykdomas ir būsimas investicijas, kuriomis reikšmingai padedama siekti ES ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos politikos tikslų.</p>

Pakeitimas 31 pakeitimas

9 straipsnio 3 dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Valstybės narės parengia, atnaujina ir reguliariai bei struktūrizuotai skelbia informaciją apie vykdomus ir būsimus investicinius projektus savo teritorijoje.</p>	<p>Valstybės narės, glaudžiai bendradarbiaudamos su vietos ir regionų valdžios institucijomis, parengia, atnaujina ir reguliariai bei struktūrizuotai skelbia informaciją apie vykdomus ir būsimus investicinius projektus savo teritorijoje.</p>

32 pakeitimas

10 straipsnio 1 dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>EIB, kai tinkama, bendradarbiaudamas su EIF, kas pusmetį Komisijai teikia ataskaitą apie EIB finansavimo ir investavimo operacijas pagal šį reglamentą. Ataskaitoje įvertinama ES garantijos naudojimo atitiktis reikalavimams ir pagrindiniai veiklos rodikliai, nustatyti pagal 2 straipsnio 1 dalies g punktą. Ataskaitoje taip pat pateikiami kiekvienos EIB finansavimo ir investavimo operacijos, taip pat agreguoti statistiniai, finansiniai ir apskaitos duomenys.</p>	<p>EIB, kai tinkama, bendradarbiaudamas su EIF, kas pusmetį Komisijai teikia ataskaitą apie EIB finansavimo ir investavimo operacijas pagal šį reglamentą. Ataskaitoje įvertinama ES garantijos naudojimo atitiktis reikalavimams ir pagrindiniai veiklos rodikliai, nustatyti pagal 2 straipsnio 1 dalies g punktą. Ataskaitoje taip pat pateikiami kiekvienos EIB finansavimo ir investavimo operacijos, taip pat statistiniai, finansiniai ir apskaitos duomenys apie socialinį poveikį ir poveikį aplinkai. Joje išsamiai aprašyti projektai, kuriems skirta Europos struktūrinių ir investicijų fondų parama derinama su ESIF parama ir bendra visų šaltinių įnašų suma. Šios ataskaitos santrauka pateikiama patariamajam komitetui nuomonei pateikti (žr. 14 pakeitimą).</p>

33 pakeitimas

10 straipsnio 6 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Iki kiekvienų metų birželio 30 d. Komisija Europos Parlamentui, Tarybai ir Audito Rūmams siunčia praėjusių kalendorinių metų garantijų fondo būklės ir valdymo metinę ataskaitą.</p>	<p>Iki kiekvienų metų birželio 30 d. Komisija Europos Parlamentui, Tarybai, Europos regionų komitetui ir Audito Rūmams siunčia praėjusių kalendorinių metų garantijų fondo būklės ir valdymo metinę ataskaitą. Ataskaita yra skelbiama.</p>

Paaiškinimas

Šiuo pakeitimu užtikrinama geresnė atskaitomybė Europos piliečiams, kadangi įtraukiamos regioninės ir vietos valdžios institucijos.

34 pakeitimas

12 straipsnio 1 dalies pirma įtrauka

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Ne vėliau kaip [LB įterpia datą: per 18 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo] EIB įvertina ESIF veikimą. Savo vertinimą EIB pateikia Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai.</p>	<p>Ne vėliau kaip [LB įterpia datą: per 18 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo] EIB įvertina ESIF veikimą. Savo vertinimą EIB pateikia Europos Parlamentui, Tarybai, Komisijai ir Europos regionų komitetui.</p>

Paaiškinimas

Vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų turėti galimybę susipažinti su EIB atliekamu ESI fondų vertinimu.

35 pakeitimas

12 straipsnio 1 dalies 2 pastraipa

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Ne vėliau kaip [LB įterpia datą: per 18 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo] Komisija įvertina ES garantijos naudojimą ir garantijų fondo veikimą, įskaitant fondui skiriamų lėšų naudojimą pagal 8 straipsnio 9 dalį. Savo vertinimą Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai.	Ne vėliau kaip [LB įterpia datą: per 18 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo] Komisija įvertina ES garantijos naudojimą ir garantijų fondo veikimą, įskaitant fondui skiriamų lėšų naudojimą pagal 8 straipsnio 9 dalį. Savo vertinimą Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai. Atliekant daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrą turėtų būti pateikti atitinkami pasiūlymai dėl turimų lėšų nukreipimo garantijai iš programų, kurioms netaikomos šio reglamento 18 ir 19 konstatuojamosios dalys.

Paaiškinimas

EK turėtų išnagrinėti ne tik finansavimo iš EITP ir „Horizontas 2020“, bet ir kitas galimybes.

36 pakeitimas

12 straipsnio 4 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
EIB ir EIF Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai reguliariai teikia visas nepriklausomo vertinimo ataskaitas, kuriose įvertinami konkrečios EIB ir EIF veiklos pagal šį reglamentą praktiniai rezultatai.	EIB ir EIF Europos Parlamentui, Tarybai, Komisijai ir Europos regionų komitetui reguliariai teikia visas nepriklausomo vertinimo ataskaitas, kuriose įvertinami konkrečios EIB ir EIF veiklos pagal šį reglamentą praktiniai rezultatai.

Paaiškinimas

Vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų turėti galimybę susipažinti su EIB atliekamu ESI fondų vertinimu.

37 pakeitimas

12 straipsnio 5 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Ne vėliau kaip [LB įterpia datą: per trejus metus nuo šio reglamento įsigaliojimo] Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia šio reglamento taikymo ataskaitą ir prireikus prideda atitinkamus pasiūlymus.	Ne vėliau kaip [LB įterpia datą: per trejus metus nuo šio reglamento įsigaliojimo] Komisija Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos regionų komitetui pateikia šio reglamento taikymo ataskaitą, įskaitant ESIF pridėtinės vertės ir kaip jis papildo esamų ES finansavimo priemonių papildomumo vertinimą , ir prireikus prideda atitinkamus pasiūlymus.

Paaiškinimas

Savaime aišku.

38 pakeitimas

18 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Reglamentas (ES) Nr. 1291/2013 iš dalies keičiamas taip:</p> <p>1) 6 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys pakeičiamos taip:</p> <p>1. Programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimui skirtą finansinį paketą sudaro 74 328,3 mln. EUR dabartinėmis kainomis, iš kurių daugiausia 71 966,9 mln. EUR skiriama veiklai pagal SESV XIX antraštinę dalį.</p> <p>Europos Parlamentas ir Taryba patvirtina metinius asignavimus atsižvelgdami į daugiametės finansinės programos nustatytas ribas.</p> <p>2. Veiklai pagal SESV XIX antraštinę dalį skirta suma šio reglamento 5 straipsnio 2 dalyje nustatytiems prioritetams paskirstoma taip:</p> <p>a) „Pažangus mokslas“ – 23 897,0 mln. EUR dabartinėmis kainomis;</p> <p>b) „Pramonės pirmavimas“ – 16 430,5 mln. EUR dabartinėmis kainomis;</p> <p>c) „Visuomenės uždaviniai“ – 28 560,7 mln. EUR dabartinėmis kainomis.</p> <p>Didžiausia bendra Sąjungos finansinio įnašo iš programos „Horizontas 2020“ lėšų suma, skiriama konkreitiems 5 straipsnio 3 dalyje nustatytiems tikslams ir JTC nebranduoliniams tiesioginiams veiksams, yra tokia:</p> <p>i) „Pažangos skleidimas ir dalyvių skaičiaus didinimas“ – 782,3 mln. EUR dabartinėmis kainomis;</p> <p>ii) „Mokslas dalyvaujant visuomenei ir jai skirtas mokslas“ – 443,8 mln. EUR dabartinėmis kainomis;</p> <p>iii) „JTC nebranduoliniai tiesioginiai veiksmai“ – 1 852,6 mln. EUR dabartinėmis kainomis.</p> <p>Orientacinis paskirstymas 5 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytiems prioritetams ir konkreitiems tikslams nustatytas II priede.</p> <p>3. EIT finansuojamas skiriant jam iš programos „Horizontas 2020“ lėšų ne daugiau kaip 2 361,4 mln. EUR dabartinėmis kainomis įnašą, kaip nustatyta II priede.“</p> <p>2) II priedas pakeičiamas šio reglamento I priedo tekstu.</p>	

Paaiškinimas

Šis pakeitimas atitinka šio nuomonės projekto politinių rekomendacijų 4 punktą ir Europos Parlamento narių José Manuel Fernandes ir Udo Bullmann parengto pranešimo projekto 75 pakeitimą.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina Investicijų planą Europai ir Europos Komisijos siūlomą ESIF reglamentą siekiant paskatinti investicijas Sąjungoje;
2. pažymi, kad Europos strateginių investicijų fondas yra tik viena sudedamoji Investicijų plano dalis; projektų bazė, investavimo centras ir struktūrinės reformos, darančios teigiamą socialinį ir ekonominį poveikį ir padedančios gerinti administracinius gebėjimus, taip pat yra būtinos norint sėkmingai įgyvendinti planą; todėl ragina Europos Komisiją, užtikrinant tęstinumą su 2015 m. sausio 13 d. komunikatu „Geriausias pasinaudojimas lankstumu, kurį suteikia galiojančios Stabilumo ir augimo pakto taisyklės“ (COM(2015)12 final), aiškiau apibrėžti struktūrinių reformų, kurias ji ketina skatinti Europos lygmeniu vadovaujantis subsidiarumo principu, mastą;
3. pažymi, kad Investicijų plano mechanizmas, kurio pagrindą sudaro ES garantijų fondas, skirtas rizikingesniems projektams finansuoti;
4. Komitetas susirūpinęs ir atkreipia Europos Komisijos dėmesį, kad dėl 16 mlrd. eurų garantijos, sukurtos pervedus asignavimus, kurie pradžioje buvo numatyti skirti Europos infrastruktūros tinklų priemonei ir programai „Horizontas 2020“, gali sužlugti projektai, kurie atitinka ES prioritetus, ir pažymi, kad kreditai ar garantijos nėra tinkama parama daugeliui pagrindinių mokslinių tyrimų projektų ir institutų, turinčių aukštą tarptautinį pripažinimą;
5. todėl prašo Investicijų planą pirmiausia finansuoti nepanaudotomis ES biudžeto lėšomis, kurios kitu atveju turi būti grąžinamos valstybėms narėms. „Horizontas 2020“ ir EITP turimas biudžetas turėtų būti realiai mažinamas tik pasinaudojus visomis Europos biudžeto lankstumo galimybėmis;
6. ragina Europos Komisiją išnagrinėti DFP laikotarpio vidurio peržiūros kontekste Sąjungos biudžeto suteikiamas galimybes nukreipti nepanaudotas lėšas iš kitų nei „Horizontas 2020“ ir EITP programų į ES garantijų fondą;
7. mano, jog svarbu garantuoti aukštą projektų kokybę ir užtikrinti, kad ESIF parama galėtų pasinaudoti ir mažos apimties projektai; šiuo požiūriu labai svarbi techninė parama vietos valdžios institucijoms ir jų konsultavimas;
8. norėtų aktyviai dalyvauti stebint ir įgyvendinant Investicijų planą Europai. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra pagrindiniai subjektai, galintys nustatyti, planuoti ir remti papildomas investicijas savo teritorijoje. Todėl labai svarbu užtikrinti ESIF nuoseklumą su vietos ir regionų investicijų strategijomis ir su Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmų programomis. Siekiant sėkmingos ESIF veiklos, pagrindinė priemonė įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas, kaip ir valstybes nares, nacionalinius ir (arba) regioninius skatinamojo finansavimo bankus ir įstaigas, yra geografinė arba teminė finansavimo platforma, kurios įgaliojimai ir finansavimo tvarka turi būti patikslinti;
9. pažymi, kad Investicijų planas reikalauja nemažų pastangų keletui problemų įveikti: užtikrinti, kad plano modelis būtų palankus verslui, kad pritrauktų privačias lėšas; užtikrinti, kad projektų bazė nesudarytų išpūdžio, jog ESIF yra ES subsidija neperspektyviems nacionaliniams projektams finansuoti; užtikrinti tokių fondų kaip „Horizontas 2020“ ir ESIF, kurių abu skirti moksliniams tyrimams ir inovacijoms, koordinavimą;
10. pažymi, kad siekiant įveikti šiuos sunkumus, dabartiniu programavimo laikotarpiu (2014–2017 m.) reikia labiau orientuotis į rezultatus, o tai įmanoma dirbant kartu su vietos ir regionų valdžios institucijomis. Siekiant užtikrinti, kad ESIF paramai atrinkti projektai duotų planuotus rezultatus vietose, Investicijų komitetas, kuriam bus pavesta projektų atranka, taip pat turi būti atviras konsultacijoms su vietos ir regionų valdžios institucijomis. Norint orientuotis į rezultatus, bus būtina didinti ES fondų panaudojimą didinat įvairių ES fondų sinergiją ir jų patogumą naudotojams;

11. mano, kad kita būtina sėkmingo Investicijų plano įgyvendinimo sąlyga, kad bendro finansavimo veiksmy nestabdytų Stabilumo ir augimo pakto taisyklės. Todėl RK prašo nacionalinės bendro finansavimo dalies neįtraukti į skaičiavimus pagal Stabilumo ir augimo pakto, nepriklausomai nuo valstybių narių padėtis Stabilumo ir augimo pakto požiūriu. Šis prašymas atitinka platesnio masto RK prašymą netaikyti Stabilumo ir augimo pakto taisyklių nacionaliniam bendram finansavimui Europos struktūrinių fondų lėšomis;
12. pabrėžia, kad ESIF turi investuoti į nelaimėms atsparią infrastruktūrą. Darbas dabar yra kur kas ekonomiškė nei rekonstruoti nesaugius pastatus ⁽¹⁾;
13. siekiant užtikrinti veiksmingą Investicijų plano stebėseną, siūlo, be kita ko, sukurti patariamąjį komitetą, kurį sudarytų EESRK ir RK nariai, kad rengtų rekomendacijas Europos Komisijai dėl fondų investavimo politikos;
14. ragina valstybes nares įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į projektų bazių kūrimą ir sklaidą siekiant pagerinti ESIF valdymą;
15. prašo EK ir EIB bendradarbiaujant su RK parengti tam tikrų projektų atrankos kriterijų rinkinį ir tolesnes procedūras; pabrėžia, kad sparta neturėtų būti svarbiau už projektų kokybę;
16. ragina EK ir EIB įtraukti RK stebėtojo teisėmis į Valdančiąją tarybą ir į Investicijų komitetą;
17. pažymi, kad reglamento projektas taikomas arba bendrai Europos Sąjungos (ES) ir valstybių narių kompetencijai priklausančioms sritims arba sritims, kuriose ES kompetencijai priklauso remti, koordinuoti arba papildyti valstybių narių veiksmus ⁽²⁾. Kadangi jo pagrindinis tikslas – padėti atnaujinti investicijas, pasižymintias aiškiais tarpvalstybiniais aspektais Europos lygmeniu, RK mano, kad reglamento projektas atitinka subsidiarumo principą. Kalbant apie proporcingumo principą, Komitetas mano, kad pasiūlymas dėl reglamento yra tinkama teisinė priemonė, nes jos finansinės nuostatos yra tiesiogiai taikomi visose valstybėse narėse;
18. vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų gauti ESIF vertinimo ir veikimo ataskaitą ir padėti tobulinti planą, nes žinodamos padėtį vietose jos gali geriausiai nustatyti problemas ir pasiūlyti sprendimus;
19. pabrėžia, jog svarbu nuostatose dėl ES garantijos naudojimo atsižvelgti į aplinkos ir gamtos išteklių sritis. Į pasiūlyme dėl reglamento suformuluotą taikymo sritį ir įvardytus bendruosius tikslus reiktų įtraukti kovos su klimato kaita ir tvaraus vystymosi klausimus;
20. pabrėžia, kad labai svarbu ESIF investavimo gairėmis užtikrinti paramą mažesnės apimties projektams, ypač padedantiems kurti darbo vietas, skatinantiems ekonomikos augimą ir padedantiems mažinti regionų skirtumus; taip pat svarbu, kad fondo valdymo struktūros pripažintų, jog kai kuriuose regionuose mažesnės apimties projektai gali prilygti strateginėms investicijoms, kadangi jie daro labai didelį svėro poveikį.

2015 m. balandžio 16 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽¹⁾ Žr. RK nuomonę COR-2014-02646.

⁽²⁾ 172 (transeuropiniai tinklai), 173 (pramonė), 175 (3) (ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda) ir 182 (1) (moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra ir kosmosas) straipsniai.

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT